ปฐมาปติปมุตตรณ์

หลวงปู่เปลี่ยน “ที่หลวงปู่ตื้ออยู่ข้างบนเหมือนสีฟ้าอ่อน ๆ
เป็นฟ้า สวย เป็นเมืองอะไรไม่ทราบ
เป็นเป็นห้องแอร์ ไม่มีพระอาทิตย์ พระจันทร์
ไม่มีดวงดาวอะไรเกาะที่ผ้า อยู่เป็น ๆ สบาย”

หลวงปู่แหวน “ท่านตื้อไปเมืองนิพพานแล้ว”

ที่สุดของธรรม คือการพ้นทุกข์
ที่สุดของโลก มันไม่มี

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริ วัฒโน สมเด็จพระสังฆราช

สังเวชนียธรรม

พระอธิการเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงคุณของปัญญาไว้ว่า **ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต.** ความว่า *ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก.*

พระอธิการเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป เจ้าอาวาสวัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระเถระในฝ่ายวิปัสสนาธุระ ผู้กอปรด้วยศีลาจารวัตรงดงาม ถึงพร้อมด้วยเนกขัมมปฏิปทาน่าเลื่อมใส ได้บำเพ็ญกรณียะในฐานะพระภิกษุผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ด้วยการแสดงธรรมแก่พุทธบริษัทถ้วนหน้ามาอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนตลอดชีวิตของท่าน ดังปรากฏพยานเป็นหนังสือและแถบบันทึกเสียงจำนวนมากยังคงเป็นมรดกธรรมสู่อนุชน ท่านเป็นผู้มีไมตรีจิตหาโอกาสมาเยี่ยมเยือนข้าพเจ้าหลายวาระ ทำให้ได้ทราบชัดว่าเป็นผู้งามด้วยอัตหิตสมบัติและปรหิตปฏิบัติ มีจริยวัตรฉายชี้คุณธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ “ปัญญา” อันยังแสงสว่างในโลก ดุจประทีปขจัดความมืดเขลาให้เบาบางไป สมดังฉายา “ปญฺญาปทีโป” ทุกประการ

ขอกุศลธรรมที่ท่านได้กอปรไว้ด้วยดี กับทั้งกุศลทักษิณานุประทานกิจที่สาธุชนร่วมบำเพ็ญอุทิศถวาย จงเป็นพลวปัจจัยเพิ่มพูนบารมีธรรมแด่ พระอธิการเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป ผู้ถึงมรณภาพไปแล้วนั้น ตามควรแก่คติวิสัยทุกประการ เทอญ.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๓๒๓๓

สำนักพระราชวัง

๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

พระราชทานเพลิงศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุชั่วคราววัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วันเสาร์ ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เวลา ๑๕.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เพื่อทราบ ติดต่อขอรับกล่องเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

พล.ต.ต. [illegible]

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๓๐๘๘ สำนักพระราชวัง

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป ณ ศาลาการเปรียญ วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วันเสาร์ ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๒๐.๐๐ น.

ทองห่อ / พิมพ์ / ๒๑๒ / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๔๔๗๒ สำนักพระราชวัง

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๑

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้า ฯ พระราชทานพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป ณ ศาลาการเปรียญ วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วันจันทร์ ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ทองห่อ / พิมพ์ / ๒๑๒ / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๓๒๕๒

สำนักพระราชวัง

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป ณ ศาลาการเปรียญ วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วันอังคาร ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ทองห่อ / พิมพ์ / [illegible] / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๓๐๙๓

สำนักพระราชวัง

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ประทานพวงมาลาไปวางที่หน้าหีบศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป ณ ศาลาการเปรียญ วัดอรัญญวิเวก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ทองห่อ / พิมพ์ / [illegible] / ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระภิกษุเปลี่ยน ปัญญาปทีโป เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

กตัญญูกตเวทิตาธรรม

หลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป เป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ผู้เลิศทั้งปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรม และปฏิเวธธรรม เป็นพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระอีกท่านหนึ่งในสมัยกึ่งพุทธกาลแห่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคสมณโคดม ผู้บริสุทธิ์บริบูรณ์

พวกเราทั้งหลาย ทั้งภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่มีวาสนาได้เป็นลูกศิษย์หลวงปู่รู้สึกปลาบปลื้มในปฏิปทาอันหมดจด การบำเพ็ญเพียรอย่างอุกฤษฏ์ จิตใจอันเปี่ยมด้วยเมตตา การแสดงธรรมอันงดงาม ทั้งการทุ่มเททำกิจเพื่อพระศาสนาอย่างเต็มกำลังของหลวงปู่ ทำให้พวกเราสำนึกในบุญคุณ และน้อมนำธรรมมาสู่ตน ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ประมาทในจิต ไม่ประมาทในกรรม ไม่ประมาทในธรรม

ในวาระที่หลวงปู่จากโลกนี้ไป พวกเราที่ยังไม่ถึงที่สุดแห่งธรรมย่อมมีความอาลัยบ้างเป็นธรรมดา แต่หลวงปู่สอนเสมอว่าพระนิพพานเป็นสุขจริง ๆ ให้พวกเราตั้งใจปฏิบัติตามท่านไป พวกเราจึงจักตั้งใจระงับความอาลัยและความวุ่นวายทั้งหลาย พากันทุ่มเทพากเพียรปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งธรรมเพื่อสืบพระศาสนาเช่นหลวงปู่ให้ได้ อันจักเป็นการสนองคุณหลวงปู่อย่างแท้จริงที่ได้ทุ่มเทเพื่อพระศาสนาและพวกเราอย่างหาผู้เสมอเหมือนได้ยาก

พระครูธรรมวิวัฒนคุณ (เจริญ จตฺตสลฺโล)
เจ้าอาวาสวัดอรัญญวิเวก, เจ้าคณะอำเภอแม่แตง (ธ)

และคณะศิษยานุศิษย์

ม.ล.สง เส กิติยากร

พิธีบำเพ็ญกุศลถวายแด่องค์หลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

๑๐๐ วันแรก ระหว่างวันศุกร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ - วันศุกร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

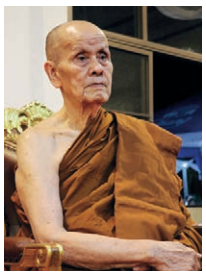

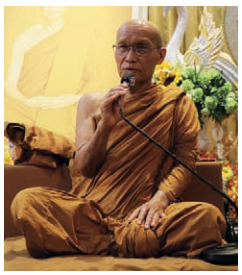

สารบัญ

๓
สังเวชนียธรรม

๙
กตัญญูกตเวทิตาธรรม

๑๘
ประวัติส่วนตัว

๒๔
การจำพรรษา
และการออกธุดงค์

๑๔๐
โอวาทธรรม

วัดอรัญญวิเวก

บูรพาจารย์ของหลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺตเถร

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

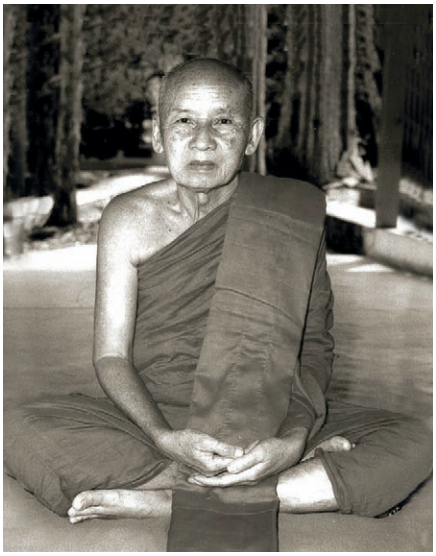

หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

สวดมนต์ทั้งเช้าทั้งค่ำนี่ยะ จะแผ่เมตตาหมดเกย
จะแผ่เมตตาถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระพี่นางเจ้าฯ ก่อน
ตามที่หกองปู่แหวนท่านสั่งไว้ แล้วก็แผ่ให้พระหมดทุกองค์
ทั้งประเทศแกะผอกประเทศด้วย ให้พระทุกองค์ไปศึกษาพาน
บรรกุธรรมหมด ความเมตตาของผม อยากให้ทุกองค์นั้น
มีดวงตาเห็นธรรม ท่านผเองเข้าสู่นิพพานหมด อยากให้ทุกองค์
มีคุณธรรมถึงขนาดนี้ แล้วก็มองศรัทธาญาติโยมหมดประเทศไทยนี่เกย
ให้ทุกคนมีเมตตาอารีต่อกัน ไม่รบราฆ่าฟันรันแทงกัน
แล้วก็หมดทัลไกกเกย เมตตาไม่มีลันล่างเกย

ขุนจุลราชภักดี

หลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

วัยเยาว์

หลวงปู่เปลี่ยน นามสกุลเดิม วงษาจันทร์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖ ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีระกา ณ บ้านโคกคอน ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร บิดาชื่อ กิ่ง มารดาชื่อ อรดี สกุลเดิม จุลราชภักดี บิดามารดาทำการค้าขายมีฐานะดี คุณตาเป็นกำนันอยู่ที่ ต.โคกสี ชื่อ ขุนจุลราชภักดี คุณยายชื่อ นางดา คุณยายรักหลานคนนี้มาก จึงขอจากบิดามารดาไปอยู่ด้วยเมื่อท่านมีอายุได้ประมาณ ๓ ขวบ

หลวงปู่เปลี่ยนมีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๖ คน เป็นผู้ชาย ๕ คน ผู้หญิง ๑ คน มีชื่อตามลำดับดังนี้

๑. นายสมบิน วงษาจันทร์	(ถึงแก่กรรม)
๒. นายคำปิ่น วงษาจันทร์	(ถึงแก่กรรม)
๓. หลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป	(ละสังขาร ๑๕ ก.พ. ๖๑)
๔. นายเหรียญ (วงษาจันทร์) นันตสูตร	(ถึงแก่กรรม)
๕. นางหนูจีน (วงษาจันทร์) ธรรมจิตร	(ถึงแก่กรรม)
๖. นายถวิล วงษาจันทร์	(ถึงแก่กรรม)

การศึกษา

การศึกษาในระยะแรก ได้เรียนกับคุณตาคุณยายที่บ้าน เพราะระหว่างนั้นเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ ๒) ต่อมาได้เข้าโรงเรียนบ้านโคกคอน เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่ออายุ ๑๑ ปี สอบได้ที่ ๑ ในชั้น ท่านอยากจะเรียนต่อ แต่มารดาต้องการให้ท่านมาช่วยทางการค้าของบิดา ท่านจึงต้องปฏิบัติตาม

การอาชีพ

ในการช่วยการค้าของบิดา บางครั้งท่านต้องออกเดินทางไปซื้อของถึง จ.อุดรธานี โดยนั่งรถโดยสารบ้าง รถบรรทุกหรือรถขายถ่านบ้าง สินค้าส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ทั่วไป เมื่อถึงฤดูทำนาเก็บเกี่ยวข้าวได้มาก จึงขยายกิจการไปค้าขายข้าวเปลือกกับโรงสีใหญ่ ๆ ด้วย หลังผ่านการเกณฑ์ทหารแล้ว ท่านหันไปสนใจด้านการแพทย์ ได้เรียนรู้เรื่องยาและการรักษาคนไข้จากหมอประจำอำเภอซึ่งเป็นญาติกัน แต่มารดาต้องการให้ท่านดูแลการค้าต่อไป จึงไม่อนุญาตให้ท่านไปศึกษาต่อทางด้านนี้

โดยที่ท่านเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการงาน กอปรกับมีฐานะการเงินดี ญาติพี่น้องและผู้ใกล้ชิดจึงไว้ใจ ได้พากันนำเงินมาฝากท่านเสมือนหนึ่งเป็นธนาคาร ท่านก็เก็บรักษาให้พวกเขาโดยไม่ได้ต้องการอะไรตอบแทน ท่านทำให้กับทุกคนด้วยความรักและนับถือสมกับที่พวกเขาวางใจท่าน

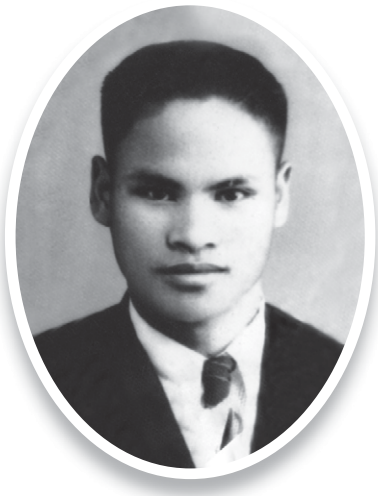

ภาพของหลวงปู่เปลี่ยนก่อนอุปสมบท
ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ขณะอายุ ๑๘ ปี

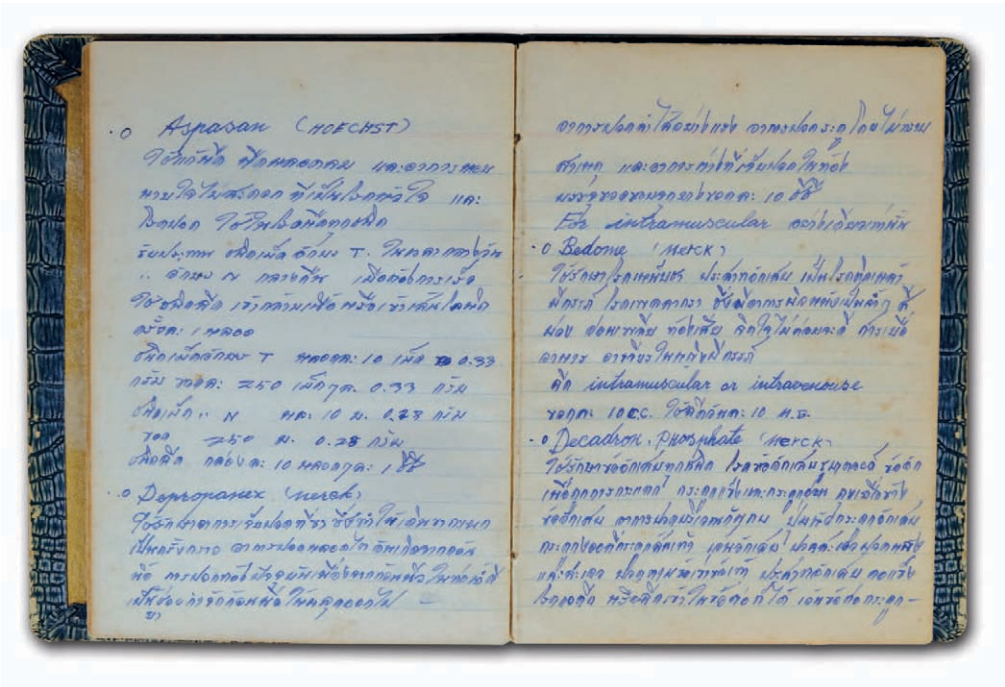

ตำรายาและกระเป๋าฉีดยา
ของหลวงปู่สมัยเป็นฆราวาส

ก่อนบวช

ตั้งแต่อายุ ๑๑-๑๒ ปี ท่านจะทำหน้าที่ไปรับพระที่วัดเมื่อทางบ้านมีงานบุญ จึงได้เห็นวิธีเดินจงกรมของพระอาจารย์ลี ฐิตธมฺโม วัดป่าบ้านตาล ซึ่งได้แนะนำท่านให้ไปหาหลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ หลวงปู่พรหมได้เดินจงกรมให้ดู และสอนให้หลวงปู่เปลี่ยนเดินด้วย หลวงปู่พรหมจึงถือเป็นพระอาจารย์องค์แรกของท่าน

หลวงปู่พรหมชวนให้ท่านบวช ท่านก็อยากบวชมากจนนอนไม่หลับ คิดเรื่องการบวชตลอดเวลา หลวงปู่พรหมให้ลาบิดามารดาก่อน มารดาท่านเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น ไปจำศีลที่วัดหลวงปู่ครั้งละ ๓ คืน ๔ คืน แต่เมื่อท่านขออนุญาตมารดาบวชตอนอายุ ๑๒ ปี ก็ยังไม่ได้รับอนุญาต ท่านก็ขอบวชมาเรื่อย ๆ ทุกปี จนพี่ชายทั้ง ๒ คนบวชแล้ว ท่านก็ยังไม่ได้รับอนุญาตจากมารดาท่าน ระหว่างรอคอยที่จะบวช ท่านก็เข้าวัดสวดมนต์กับครูบาอาจารย์ไปเรื่อย ๆ

ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ บิดาของท่านถึงแก่กรรมด้วยวัณโรค และเมื่อคุณลุงถึงแก่กรรมอีกคนหนึ่งใน พ.ศ. ๒๕๐๒ หลวงปู่เปลี่ยนจึงใช้ความพยายามขอบวชอีกครั้ง ซึ่งมารดาและคุณตาอนุญาตให้บวชเพียง ๗ วัน

ก่อนที่จะบวช ท่านได้คืนเงินที่รับฝากไว้ตั้งแต่ท่านอายุ ๑๒ ปี จนถึง ๒๕ ปีให้กับเจ้าของจนหมด หลังจากท่านส่งเงินคืนหมดแล้ว จิตใจก็สบายเหมือนได้เหาะอยู่บนอากาศ มีความสุข หมดห่วง เตรียมตัวบวช ระหว่างเตรียมตัวบวช ท่านได้หัดขานนาคและฝึกสวดมนต์เจ็ดตำนาน จนสามารถสวดได้เกือบหมดเล่มภายในเวลา ๔๐ วัน โดยมีพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ เป็นครูผู้ฝึกสอน

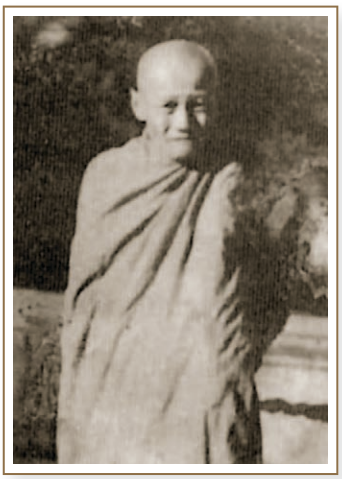

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ

พระครูอดุลสังฆกิจ
(พระอุปัชฌาย์)

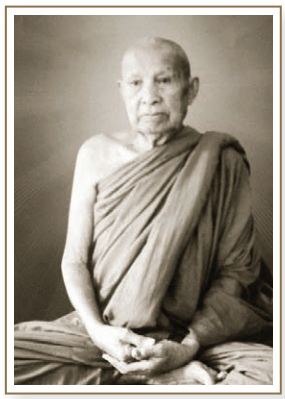

พระครูพิพิธธรรมสุนทร
(พระกรรมวาจาจารย์)

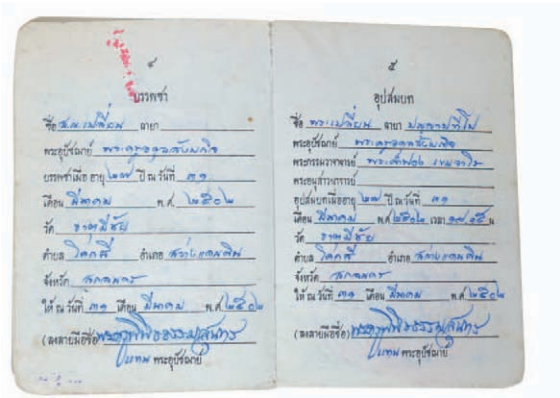

หนังสือสุทธิของหลวงปู่เปลี่ยน

การบวช

หลวงปู่เปลี่ยนเข้าพิธีอุปสมบทที่วัดธาตุมีชัย บ้านโคกคอน ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

พระครูอดุลสังฆกิจ เป็นพระอุปัชฌาย์
พระครูพิพิธธรรมสุนทร เป็นพระกรรมวาจาจารย์
ได้ฉายาว่า ปญฺญาปทีโป

เมื่อบวชแล้วท่านไปอยู่วัดทุ่งสว่าง ซึ่งอยู่ใกล้กับวัดธาตุมีชัย ท่านมีความสบายกายสบายใจมาก เพราะได้ปล่อยวางภาระต่าง ๆ ที่รับมาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี หลังบวชได้ ๑๘ วัน โยมมารดาก็ขอให้สึกเพราะเลยกำหนดเวลาแล้ว แต่ท่านขอบวชต่อให้ครบ ๑ พรรษา

จิตสงบครั้งแรก

เมื่อบวชได้ ๒๑ วัน ท่านนึกถึงคำปฏิญาณต่อพระพุทธปฏิมากรเมื่อวันบวช **"การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานเป็นหน้าที่ของพระทุกองค์ที่ได้มาบวชในศาสนา"** ท่านจึงจัดทำทางสำหรับการเดินจงกรม วันแรกท่านเดินจงกรมติดต่อกันนานถึง ๒ ชั่วโมง จึงเปลี่ยนอิริยาบถไปนั่ง โดยนั่งเก้าอี้พิงพนัก ตั้งสัจจะว่า "ถ้ายุงตัวใดจะดูดกินเลือด ก็จะถือเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เพื่อปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า แม้จะต้องเป็นไข้มาลาเรียตายก็ยอม รุ่งขึ้นเช้าไปบิณฑบาตมา ฉันแล้วก็เปลี่ยนเป็นเลือดได้" และปล่อยวางจิตเข้าสู่สมาธิแล้วหายไปหมดทั้งร่าง ไม่รู้สึกอะไร เป็นความสงบครั้งแรกในชีวิตที่ยาวนานเกือบ ๓ ชั่วโมงครึ่ง นับแต่นั้นมา ท่านได้เดินจงกรมและทำสมาธิให้ใจสงบทุกวันไม่เคยขาดเลย

"การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน
เป็นหน้าที่ของพระทุกองค์
ที่ได้มาบวชในศาสนา"

พระประธานในอุโบสถ วัดธาตุมีชัย

ทำวัตรหลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ

ก่อนเข้าพรรษา พระอาจารย์สุภาพได้นำหลวงปู่เปลี่ยนและพระในวัดทุ่งสว่าง พระอาจารย์ลี ธิตธมฺโม วัดป่าบ้านตาล พระอาจารย์อ่อนศรี ธานวโร วัดธรรมิการาม พระในวัดของพระอาจารย์ผาง ปริปุณฺโณ กับวัดธรรมยุตในละแวกนั้น ไปทำวัตรหลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ ที่วัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี หลวงปู่พรหมได้เทศน์เรื่องปฏิสังขาโย เฉพาะทุกข์และสมุทัยเท่านั้น

คืนนั้นเวลาประมาณสี่ทุ่มครึ่ง ท่านนึกถึงคำเทศน์ของหลวงปู่พรหมเมื่อตอนเย็น จิตลงสู่ความสงบ ปรากฏว่าตัวท่านไปนั่งอยู่ข้างหน้าหลวงปู่พรหมในกุฏิของหลวงปู่ **หลวงปู่พรหมได้เทศน์เรื่อง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคให้ฟัง และเร่งให้ปฏิบัติมาก ๆ เดินจงกรมให้มาก นั่งภาวนาให้มาก ให้ทำทุกขณะ เมื่อภาวนาแล้ว ตัวจะเบามากเหมือนลอยขึ้นไปในอากาศ ต้องระวังให้ดี เมื่อผ่านภาวะนี้แล้วขอให้เป็นผู้มีสติปัญญา แยกกายกับจิตออกจากกันให้ได้**

บ้านเกิดหลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป

๒๕๐๒

พรรษาที่ ๑

วัดทุ่งสว่าง บ้านโคกคอน ต.โคกสี
อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

พระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ

ในพรรษานี้พระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ ที่มีพรรษามากที่สุดเป็นประธานสงฆ์ หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ มีกิจนิมนต์มาฉันที่วัดบ่อย ๆ แต่หลวงปู่เปลี่ยนไม่กล้ากราบเรียนถามอะไร เพียงกราบนมัสการทำความเคารพเท่านั้น หลวงปู่เปลี่ยนได้ทำความเพียรอย่างมากตลอดพรรษา หลวงปู่พรหมจะมาสอนท่านในสมาธิอย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง เมื่อออกพรรษาวันแรก โยมมารดามาถามท่านถึงเรื่องการสึก หลวงปู่เปลี่ยนขอผัดให้รับกฐินก่อน พอรับกฐินเสร็จ หลวงปู่เปลี่ยนก็กราบลาพระอาจารย์สุภาพออกธุดงค์ทันที เพื่อไปแสวงหาครูบาอาจารย์ที่จะสามารถแนะนำเรื่องการแก้ปัญหาที่จิตสงบนิ่งไปไม่รู้ตัว ซึ่งท่านไม่กล้าถามหลวงปู่พรหมเพราะท่านเกรงกลัวหลวงปู่มาก

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๑

ภาคอีสาน

หลวงปู่เปลี่ยนไปหาพระอาจารย์อ่อนศรี ฐานวโร วัดธรรมิการาม บ้านบึงโน อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ซึ่งไม่สามารถตอบปัญหาของท่านเรื่องจิตได้ จึงเดินทางต่อไป โดยมีพระที่วัดพระอาจารย์อ่อนศรีองค์หนึ่ง และพระที่วัดทุ่งสว่างที่ตามมาสมทบอีกองค์หนึ่ง รวม ๓ องค์ ออกธุดงค์ไปด้วยกัน ทั้ง ๓ องค์เดินทางไปที่สำนักสงฆ์บ้านม่วง อ.บ้านดุง จ.สกลนคร พักอยู่ ๑๐ วัน มีสามเณรติดตามมาอีก ๑ องค์ มุ่งหน้าไปบ้านโพธิ์ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี ที่บ้านโพธิ์ท่านได้ยินกิตติศัพท์ความเคร่งครัดของท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ และได้ยินว่าท่านกำลังปฏิบัติธรรมอยู่ที่ดงหม้อทอง อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร ทั้ง ๔ องค์จึงออกติดตามไปทางดงศรีชมภู เดินบุกป่าทึบจนถึงดงหม้อทอง แต่ท่านพระอาจารย์จวนได้ออกธุดงค์ต่อไปแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจึงพักในกุฏิท่านพระอาจารย์จวน ท่านได้ลงไปเดินจงกรมที่พลาญหินข้างล่างจนถึงเที่ยงคืน แล้วเข้าไปภาวนาต่อในกุฏิ

วัดถ้ำจันทน์ ดงศรีชมภู

พลาญหินที่ดงหม้อทอง

บำเพ็ญเพียรอยู่ ๗ วัน จึงออกธุดงค์ต่อ ผ่านบ้านสงเปือยจนถึงบ้านดงขี้เหล็ก อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร ปรากฏว่าท่านพระอาจารย์จวนเพิ่งจะเดินทางจากไป

ที่พักบ้านดงขี้เหล็กเป็นสำนักสงฆ์ร้าง มีกุฏิพระใกล้หมู่บ้านอยู่ ๓ หลัง ส่วนหลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่อีกหลังในป่าลึกห่างจากหมู่บ้านมาก เวลาท่านนั่งสมาธิ จะได้ยินเสียงคนคุยกันอยู่ใต้ถุนทั้งผู้หญิงผู้ชายแต่ไม่เห็นตัว บางทีเดินจงกรมอยู่ก็ได้ยินเสียงผู้หญิงสาวร้องเพลงมาตามลำห้วยจะเข้ามาหา เป็นภาษาที่ไม่รู้จัก เดินตามไปดูใกล้ ๆ ก็ไม่เห็น เดินกลับมาก็ได้ยินเสียงร้องเพลงตามหลังมา ท่านได้พักอยู่ที่บ้านดงขี้เหล็กถึง ๑๙ วัน ได้ปฏิบัติภาวนาจนทราบว่าสถานที่นี้เป็นเมืองเก่าโบราณ เป็นที่อยู่ของภพภูมิขอม ท่านชอบที่นี่มากเพราะการปฏิบัติธรรมก้าวหน้าดีสมกับความตั้งใจของท่าน

เธอนี้มันติดสมมุติ
ต้องเปลี่ยนสมมุติให้รู้
ข้ามสมมุติให้ได้

พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ

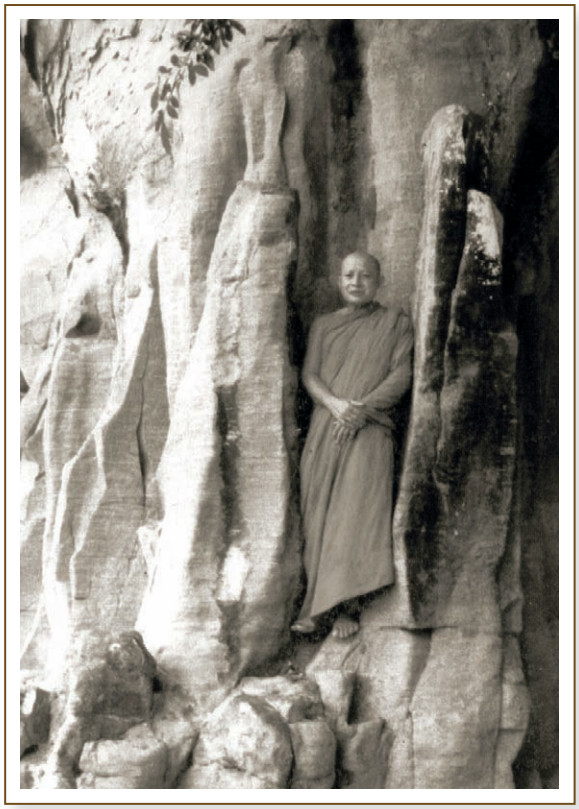

จากนั้น หลวงปู่เปลี่ยนออกเดินทางต่อไปถ้ำจันทน์ ดงศรีชมภู ได้พบท่านพระอาจารย์จวนไปปฏิบัติธรรมอยู่บนต้นไม้ในเหว ท่านพระอาจารย์จวนได้พูดธรรมะให้ฟังสั้น ๆ ว่า **"เธอนี้มันติดสมมุติ ต้องเปลี่ยนสมมุติให้รู้ ข้ามสมมุติให้ได้"** หลวงปู่เปลี่ยนฟังแล้วก็พอใจ คุ้มกับความเหนื่อยยากที่ได้ตรากตรำฟันฝ่าเอาชีวิตไปพบ

หลังจากถามธรรมะท่านพระอาจารย์จวนพอสมควรแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจึงเดินทางไปพักที่สำนักสงฆ์บ้านหนองแวง อ.โซ่พิสัย จ.หนองคาย เมื่อกลับมาวัดทุ่งสว่าง โยมมารดาก็มาขอให้สึกอีก หลวงปู่เปลี่ยนยืนยันที่จะอยู่ในศาสนาต่อไป ครั้งนี้ท่านได้เดินทางไปที่บ้านและมอบสมบัติต่าง ๆ ของท่านให้แก่พี่ชายและน้องชายจนหมด

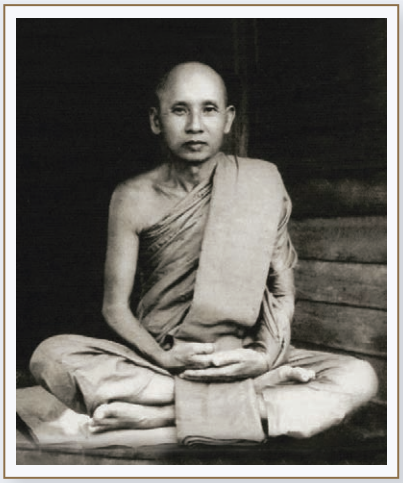

ผมเป็นอาจารย์ของท่านนะ
ท่านเป็นยังไง ๆ ก็ให้บอกผม

หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี

วัดเจริญสมณกิจ

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๒

ภาคใต้

ระหว่างอยู่ที่วัด คุณลุงของท่านซึ่งเคยบวชนานถึง ๕ พรรษา แล้วสึกออกมาประกอบอาชีพจนมีฐานะร่ำรวยแต่ไม่เข้าวัด ได้ถึงแก่กรรมลงไปอีกคนหนึ่ง หลวงปู่เปลี่ยนเป็นผู้ทำพิธีฌาปนกิจให้ เมื่อท่านพิจารณาแล้วก็เกิดความสลดใจว่า คนเราเกิดมามีเงินทองแค่ไหนก็ตาย ตายแล้วก็เอาอะไรไปไม่ได้ แล้วก็ถูกเผาเหลือแต่ฝุ่นเท่านั้น

ท่านจึงออกธุดงค์จากวัดทุ่งสว่างไปเพียงองค์เดียวถึงวัดศรีสะอาด อ.สว่างแดนดิน ท่านได้พบกับพระอาจารย์จันดี เขมปญฺโญ และหลวงพ่อสุพรรณ จนฺทวํโส ที่วัดศรีสะอาดนี้ หลวงปู่เปลี่ยนได้ภาวนานานถึง ๓ ชั่วโมงเศษ จนได้อสุภกรรมฐานเห็นคนกลายเป็นกองกระดูกไป

หลวงปู่เปลี่ยน พระอาจารย์จันดี และหลวงพ่อสุพรรณ ต่างต้องการหาครูบาอาจารย์ ทั้งหมดจึงออกเดินทางไปภาคใต้ มีจุดหมายอยู่ที่ จ.ภูเก็ต ระหว่างทางได้แวะพักที่ อ.หัวหิน แล้วเดินทางต่อไป จ.ชุมพร จ.สุราษฎร์ธานี จ.นครศรีธรรมราช และ จ.ตรัง ตามลำดับ จากนั้นนั่งเรือไป จ.ภูเก็ต ไปพักที่วัดเจริญสมณกิจ ที่วัดนี้หลวงปู่เปลี่ยนได้เห็นหลวงปู่เทสก์ เทสรํสี เดินจงกรมอยู่ ท่านชอบใจลักษณะการเดินจงกรมของหลวงปู่มาก นั่งดูอยู่เป็นชั่วโมงจนหลวงปู่หยุดเดิน หลวงปู่ได้เดินออกมาพบท่านและพูดคุยด้วยจนทราบว่าหลวงปู่เปลี่ยนมาแสวงหาครูบาอาจารย์เพื่อภาวนา หลวงปู่เทสก์ได้กล่าวว่าจะเป็นอาจารย์สอนให้ มีข้อขัดข้องอะไรให้ไปถามได้เวลาหลวงปู่ว่าง

๒๕๐๓

พรรษาที่ ๒

วัดราษฎร์โยธี บ้านโคกกลอย
ต.โคกกลอย อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ

พระอาจารย์คำพอง ติสฺโส ได้มาขอให้หลวงปู่เปลี่ยนไปจำพรรษาที่วัดราษฎร์โยธี ในพรรษานี้หลวงปู่เปลี่ยนเร่งปฏิบัติ ลดอาหารลงเหลือเพียง ๕ ช้อนต่อวัน แล้วเพิ่มเป็น ๗ ช้อนบ้าง ๙ ช้อนบ้าง ลดบ้างเพิ่มบ้าง ท่านนั่งภาวนาจนสามารถตัดเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยินนั้นได้ทันที ไม่คำนึงถึงเสียงรอบตัวท่านเลย ท่านยังได้ค้นคว้าอ่านพระไตรปิฎกและหนังสือธรรมประเภทอื่นด้วย ส่วนหลวงปู่พรหมยังคงตามไปสอนหลวงปู่เปลี่ยนในสมาธิเสมอ เวลาท่านลอยมาเหมือนเป็นตัวมา นั่งหลับตาจะเห็นตัวท่านนั่งอยู่ใกล้ ๆ พอลืมตาก็ไม่มีเลย แต่พอหลับตาท่านก็นั่งอยู่ที่เดิม หลวงปู่เปลี่ยนจะลองเอามือไปจับขาท่านก็ไม่ถูก เพราะเป็นจิตที่ส่งมาสอนด้วยความเมตตา เมื่อหลวงปู่สอนเสร็จก็ลอยออกไปทางหน้าต่าง

หลวงปู่เทสก์ได้ตักเตือนเรื่องการอดอาหารของหลวงปู่เปลี่ยน เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนไปหาหลวงปู่เทสก์ที่ จ.ภูเก็ต ว่า “อาหารการกินเป็นเรื่องของขันธ์ ๕ เราฉันเพียงเล็กน้อย ๕ ช้อน ๑๐ ช้อน เพื่อเลี้ยงขันธ์ ๕ ให้อยู่ได้ ไม่กิน มันตาย ส่วนสุขเป็นเรื่องของใจ เรื่องของกายต้องกินอาหาร” หลวงปู่เทสก์เล่าว่าเมื่อครั้งที่ท่านไปจำพรรษาที่ภาคเหนือกับพวกชาวเขาเผ่ามูเซอ ท่านเคยเกิดปีติจนหมดความอยากในอาหารเช่นเดียวกัน แต่ก็พยายามฉัน

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๓

ภาคใต้

ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนย้ายไปพักที่วัดเขาควนดิน อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา ได้พบกับพระอาจารย์เนตร จิรปุญฺโญ ได้ปฏิบัติธรรมร่วมกันพักหนึ่ง พระอาจารย์เนตรก็ออกธุดงค์ต่อไป ต่อมาพระอาจารย์สุวัจน์ สุวโจ ได้มาอยู่ปฏิบัติด้วยประมาณเดือนครึ่ง หลวงปู่เปลี่ยนได้ขอร้องคะยั้นคะยอให้พระอาจารย์สุวัจน์เทศน์ให้ฟัง พระอาจารย์สุวัจน์ได้เทศน์เรื่องอนัตตา เรื่องตัดธาตุตัดขันธ์ภายใน ซึ่งท่านเทศน์ได้ดีมาก หลังจากนั้นพระอาจารย์สุวัจน์ได้ธุดงค์ต่อไปยังวัดบางเหนียว จ.ภูเก็ต

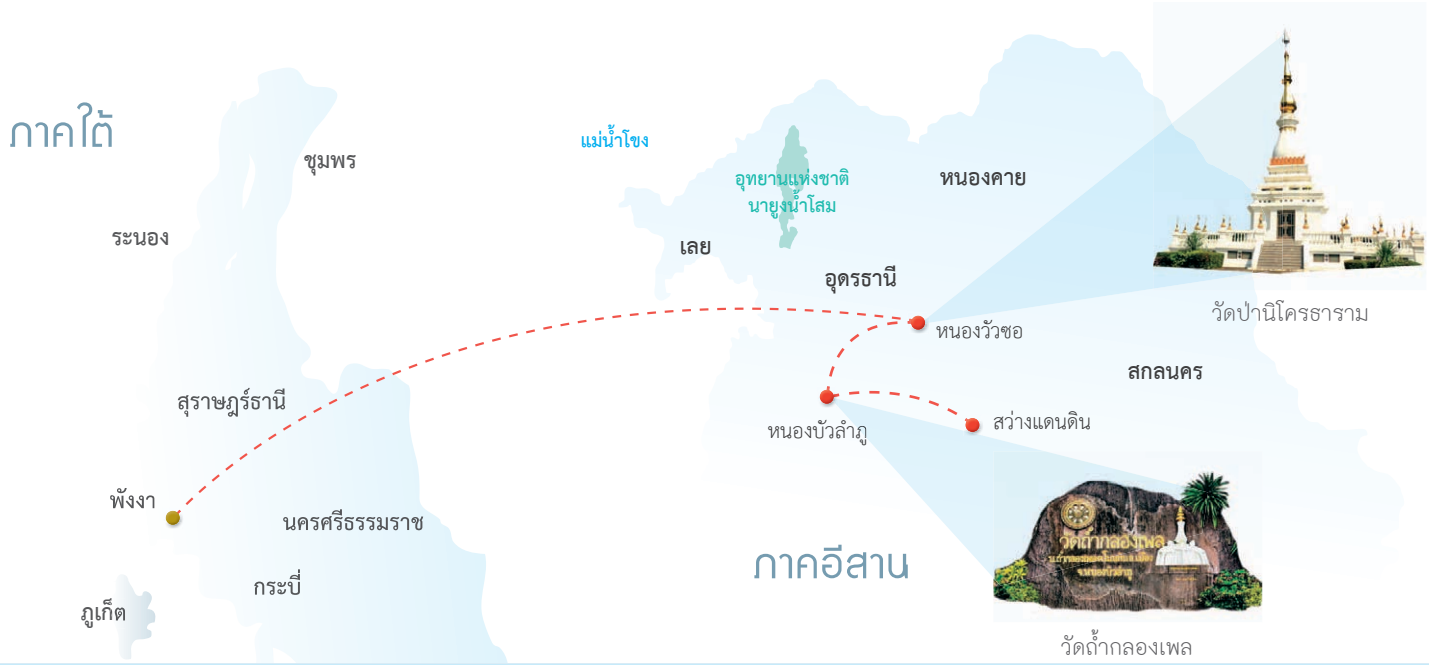

หลวงปู่เทสก์เดินทางมาสอนหลวงปู่เปลี่ยนที่วัดเขาควนดิน หลวงปู่เปลี่ยนจึงมีโอกาสปรนนิบัติหลวงปู่อย่างใกล้ชิด ท่านได้ถามหลวงปู่เทสก์เรื่องการนั่งสมาธิของท่านแล้ว **จิตดิ่งลึกลงไปอยู่ ๓ ชั่วโมงครึ่งโดยท่านไม่รู้ว่าจิตอยู่ที่ไหน เพราะว่าจิตดับหมดไม่ได้ยินเสียงอะไรทั้งสิ้น** จิตเป็นสมาธิมากขึ้น แต่ก่อนนี้ท่านยังได้ยินเสียงแต่ก็มีปีติมากจนไม่อยากจะฉันอาหาร หลวงปู่เทสก์ชี้แจงว่า **อาการเช่นนั้นเรียกว่า นิพพานพรหม จิตดับจนกระทั่งไม่ได้ยินเสียง ไม่รับรู้อะไรจากภายนอก จิตลงไปสู่ส่วนลึกที่สุด เป็นอัปปนาฌาน เรียกว่าพรหมลูกฟัก เป็นพรหมชั้นสูง ถ้าไม่แก้ไขผู้นั้นจะคิดว่าตนได้พบพระนิพพาน จะไปไหนไม่รอด** หลวงปู่เทสก์ได้เล่าว่า หลวงปู่ขาว อนาลโย เมื่อติดตามไปอยู่กับหลวงปู่มั่นทางภาคเหนือ และพักอยู่สำนักสงฆ์อรัญญวิเวก (วัดอรัญญวิเวก บ้านปง) ได้นั่งสมาธิตั้งแต่ ๖ โมงเย็น ไปจนถึง ๖ โมงเช้าวันรุ่งขึ้น น้ำค้างจับร่างจนเปียกชุ่ม ท่านจึงรู้สึกตัวออกจากสมาธิ แต่ก็ไม่ทราบว่าจิตไปอยู่ที่ไหน จึงไปถามหลวงปู่มั่น ซึ่งท่านสอนหลวงปู่ขาวเพียงนิดเดียวคือ ให้หลวงปู่ขาวตั้งต้นใหม่ **ติดตามดูจิตตั้งแต่เริ่มต้นเข้าสมาธิ ใช้สติปัญญาตามดูจิตให้ดีว่า วางอารมณ์อะไรจึงดับเสียงไปหมด ให้ดูว่าจิตไปอยู่ที่ไหนต้องตามให้รู้**

หลวงปู่ขาว อนาลโย

เมื่อท่านได้รับคำสอนจากหลวงปู่เทสก์แล้ว ท่านเริ่มปฏิบัติทันทีเมื่อออกเดินทางกลับไปเยี่ยมมารดาซึ่งล้มป่วย ระหว่างทางได้แวะเยี่ยมหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ที่วัดป่านิโครธาราม และหลวงปู่ขาว อนาลโย กับพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต ที่วัดถ้ำกลองเพล หลวงปู่เปลี่ยนได้เล่าปัญหาของท่านที่นั่งภาวนาจนจิตเป็นสมาธิแต่ไม่รู้ว่าหายไปไหนให้หลวงปู่ขาวทราบ ซึ่งหลวงปู่ขาวได้เล่ายืนยันและย้ำให้ดูจิตของตนเองให้ได้ เมื่อได้รับคำแนะนำจากหลวงปู่ขาวแล้ว ท่านจึงกลับไปวัดทุ่งสว่างและไปเยี่ยมมารดา ปรากฏว่าหายป่วยแล้ว

๒๕๐๔

พรรษาที่ ๓

วัดทุ่งสว่าง บ้านโคกคอน ต.โคกสี
อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

ในพรรษานี้ หลวงปู่เปลี่ยนตั้งสัจจะว่า “จะรับบาตรเฉพาะเวลาเดินทางออกจากวัดเท่านั้น เที่ยวกลับจะไม่รับของใครทั้งสิ้น และไม่รับบาตรในบริเวณวัดเช่นกัน” การบิณฑบาตนี้ชาวบ้านจะใส่แต่ข้าวเปล่า และนำอาหารตามมาถวายภายหลัง เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนไม่รับประเคนในเที่ยวกลับ ท่านจึงได้ฉันแต่ข้าวเปล่าเป็นส่วนมาก

หลวงปู่เปลี่ยนทำทางเดินจงกรมยาวประมาณ ๒๐ เมตรไว้ข้างหน้ากุฏิที่พัก ท่านเดินจงกรมตามที่พระอาจารย์ลี หลวงปู่พรหม หลวงปู่เทสก์ได้สั่งสอนท่านมา เดินทุกวันจนทางจงกรมเป็นร่องลึก น้ำจะขังเวลาฝนตกจนต้องวิดน้ำออก

ถึงแม้หลวงปู่เปลี่ยนจะปฏิบัติธรรมอย่างหนักไม่ท้อถอย เพื่อจะติดตามดูจิตตามที่หลวงปู่เทสก์และหลวงปู่ขาวแนะนำก็ตาม ปรากฏว่าสมาธิของท่านดิ่งลงเร็วมาก จิตจึงดับไม่รับรู้อะไร จึงได้แต่สงบเท่านั้น

หลังจากออกพรรษาที่ ๓ แล้ว พระอาจารย์สุภาพแนะนำให้หลวงปู่เปลี่ยนสอบนักธรรมตรี ซึ่งท่านก็สอบได้

ก่อนออกธุดงค์ หลวงปู่เปลี่ยนมีใจจะสงเคราะห์มารดา ท่านจึงขอปัจจัยจากมารดาของท่านมาซื้อผ้ามุ้งกลดใหม่จำนวน ๕๐ บาท เป็นเพียงครั้งเดียวเท่านั้นในชีวิตการบวชของท่านที่ขอปัจจัย ทั้งนี้ก็เพื่อผลบุญนี้จะได้ติดตามมารดาของท่านไปทุกภพทุกชาติ ซึ่งมารดาของท่านก็รีบถวายทันที

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๔

ภาคอีสาน

ท่านได้ธุดงค์ไปหาพระอาจารย์อ่อนศรี วัดธรรมิการาม ได้เข้าไปฟังเทศน์หลวงปู่พรหมที่วัดประสิทธิธรรม และได้พบกับหลวงปู่หงษ์ โอภาโส และพระอาจารย์อ่อน ญาโณทโย ที่วัดดงบัง (วัดศิริพันธวงศ์) อ.สว่างแดนดิน

วัดประสิทธิธรรม

วัดดงบัง

๒๕๐๕

พรรษาที่ ๔

วัดทุ่งสว่าง บ้านโคกคอน ต.โคกสี
อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

หลวงปู่คำดี ปภาโส

ก่อนเข้าพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนได้พบกับหลวงปู่คำดี ปภาโส (วัดถ้ำผาปู่นิมิต อ.เมือง จ.เลย) ที่วัดประสิทธิธรรม ซึ่งภายหลังมาพักอยู่กับหลวงปู่เปลี่ยนที่วัดทุ่งสว่างถึง ๑๐ วัน และได้เมตตาชี้แจงข้อบกพร่องให้หลวงปู่เปลี่ยนแก้ไขในการปฏิบัติธรรมเป็นอันมาก

ระหว่างพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนเกิดเจ็บท้อง ได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส ไม่ทราบจะทำอย่างไรดี จึงนั่งสมาธิจนจิตดิ่ง ดับทั้งความรู้สึกภายในและภายนอก แต่พอออกจากสมาธิ ความเจ็บปวดยังคงมีอยู่ ได้ให้หมอมารักษา แต่พอหมดฤทธิ์ยาก็เกิดเจ็บปวดขึ้นดังเดิมอีก เมื่อรักษาด้วยยาไม่หาย ท่านจึงตั้งจิตว่า “ถ้าจะหายก็หาย ถ้าไม่หายก็ตายไปเลย” แล้วก็นั่งสมาธิกำหนดจิตพิจารณาทุกขเวทนานั้น ได้กำหนดรู้และพิจารณาก้อนลมที่เป็นตัวการทำให้เกิดความเจ็บปวด พิจารณาจนก้อนลมละลาย เมื่อออกจากสมาธิความเจ็บปวดก็หายไป การนั่งปฏิบัติพิจารณาธรรมนั้นก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ การใช้สติและปัญญาตามจิตไปนั้นก็ทำได้นานขึ้นกว่าเดิม

ออกพรรษาแล้ว มารดาของท่านก็ล้มเจ็บ ท่านพยาบาลมารดาด้วยความกตัญญูกตเวที มารดาของท่านป่วยได้ ๑๕ วันก็ถึงแก่กรรม การที่ได้เห็นทั้งบิดามารดาเสียชีวิต ทำให้ท่านเห็นธรรมตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในกฎของไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และเกิดความเบื่อหน่ายยิ่งขึ้น จึงเป็นเหตุให้ท่านเตรียมตัวไปธุดงค์ต่อ

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๔

ภาคเหนือ

หลวงปู่เปลี่ยนได้ยินกิตติศัพท์หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม และหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จึงชวนอาจารย์ประสิทธิ์ ฉนฺทาคโม (น้องพระอาจารย์ทองสุก อุตฺตรปญฺโญ) และสามเณรบัวราไป จ.เชียงใหม่ ที่เชียงใหม่ท่านไปพักอยู่ที่วัดสันติธรรม แล้วเดินทางต่อไปที่วัดป่าน้ำริน (ห้วยน้ำริน) ได้พบกับพระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ ซึ่งชวนท่านไปภาวนาที่ถ้ำปากเพียง (ปากเปียง) ท่านได้พบกับพระอาจารย์ทองสุกและอาจารย์ศรีจันทร์ คุณากโร ที่นั่น ถ้ำปากเพียงอยู่ใกล้กับถ้ำผาปล่อง ซึ่งหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร พำนักอยู่ หลวงปู่เปลี่ยนจึงไปสรงน้ำหลวงปู่สิมที่ถ้ำผาปล่องทุกวัน

พระอาจารย์เจริญ ญาณวุฑฺโฒ

ที่ถ้ำนี้มีงูเห่าตัวขนาดข้อมืออยู่เหนือหลืบถ้ำขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งหย่อนหัวลงมาดูหลวงปู่เปลี่ยน ท่านก็ตั้งจิตแผ่เมตตาให้ สักพักงูก็ชูหัวรับแล้วก็หายขึ้นไปข้างบน เป็นเช่นนี้ถึง ๓ ครั้ง ตลอดเวลาที่ท่านบำเพ็ญเพียรอยู่

พวกภพภูมิที่ถ้ำปากเพียงไม่ชอบฟังสวดมนต์บทยานีหรือบทรัตนสูตร ถ้าวันใดหลวงปู่เปลี่ยนสวดก็จะมาหลอกหลอนต่าง ๆ นานา พวกภพภูมิมาบอกท่านในสมาธิว่าการสวดมนต์บทนี้เท่ากับเป็นการขับไล่เขา ท่านได้ลองสวดต่อไปอีก ๔-๕ ครั้ง ก็ถูกหลอกต่าง ๆ เมื่อแน่ใจจึงได้หยุดสวด หลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่ที่ถ้ำปากเพียงได้ประมาณ ๔ เดือน จึงย้ายไปหาที่สงบแห่งใหม่คือถ้ำเบี้ยซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของถ้ำปากเพียง ท่านได้สวดทบทวนปาฏิโมกข์ ซึ่งท่านสวดได้ตั้งแต่ตอนที่อยู่ จ.พังงาและได้แสดงปาฏิโมกข์ครั้งแรกเมื่อกลับมาที่วัดทุ่งสว่าง

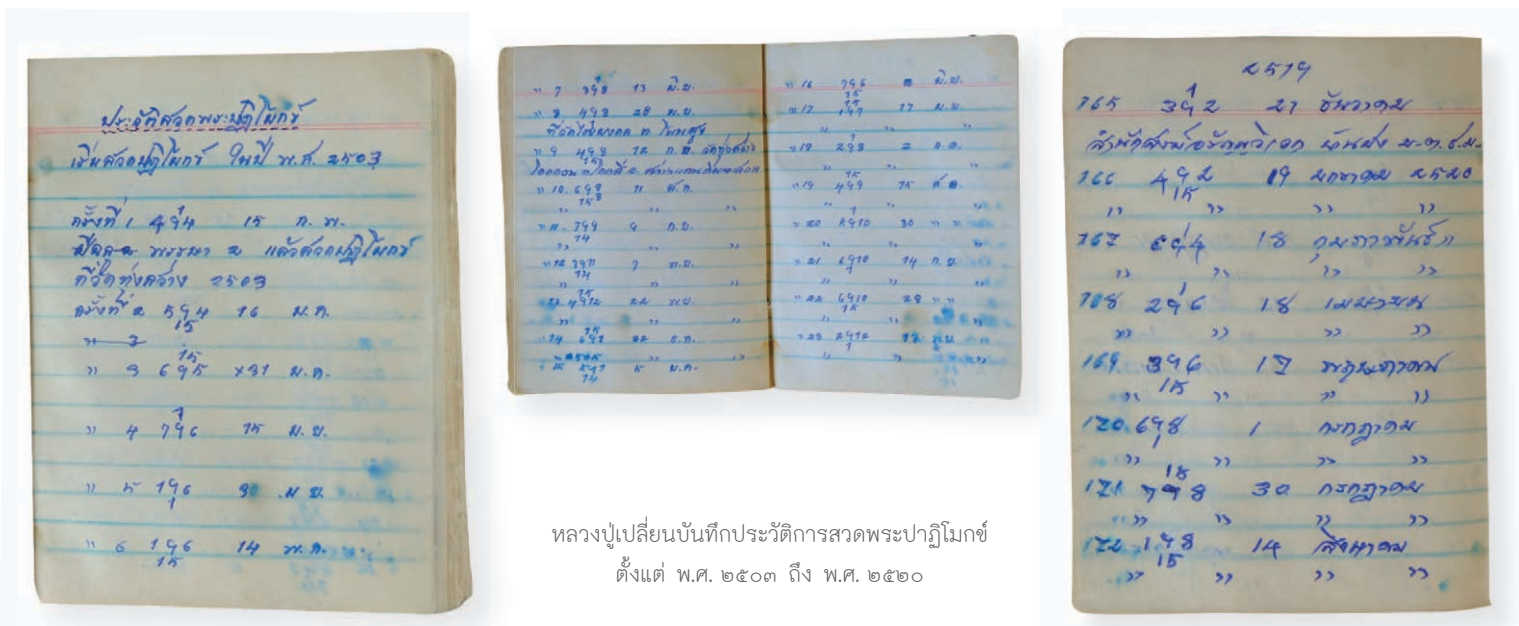

หลวงปู่เปลี่ยนบันทึกประวัติการสวดพระปาฏิโมกข์
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๐

หลวงปู่เปลี่ยนได้ธุดงค์มาพักที่สำนักสงฆ์ป่าเมี่ยงแม่สาย บ้านป่าเมี่ยง ต.โหล่งขอด อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ พักอยู่ไม่นานก็ออกเดินทางต่อ ผ่านไปทาง อ.เวียงป่าเป้า มาพักที่วัดเม็งรายมหาราช บนดอยฮ่องลี่ อ.เมือง จ.เชียงราย ท่านพักอยู่ ๑๓ วัน ขณะเดินจงกรมหรือนั่งสมาธิถูกผีรบกวนตลอดเวลา จึงแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้ แต่ผีเหล่านั้นจิตคงจะหยาบมาก จึงไม่ยอมรับผลบุญที่อุทิศให้เลย จากนั้นท่านเดินทางผ่าน อ.แม่จัน จนถึงวัดถ้ำผาจม อ.แม่สาย จ.เชียงราย (ขณะนั้นประมาณเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖)

หลวงปู่เปลี่ยนตั้งใจจะไปถึงเมืองอินเดียด้วยการธุดงค์ผ่านทางพม่า ท่านได้เดินทางไปวัดพระเจ้าระแข่งฝั่งพม่า แต่ไม่สามารถเดินทางไปต่อได้ เนื่องจากรัฐบาลพม่าและพวกไทยใหญ่กำลังรบกัน ท่านจึงต้องถอยกลับมาอยู่วัดถ้ำผาจม ในเวลากลางวันท่านจะข้ามไปอยู่ฝั่งพม่า พอตกค่ำก็จะกลับมาพักที่ถ้ำผาจม

ที่วัดถ้ำผาจม พระอยู่กันหลายองค์ ภาวนาไม่สะดวก ท่านจึงเดินทางไปวัดพระธาตุจอมกิตติ อ.เชียงแสน ท่านจะขึ้นไปนั่งสมาธิข้างบนที่เจดีย์ ตอน ๕ ทุ่ม พอสองยามก็จะกลับไปจำวัด ตี ๓ จะกลับขึ้นไปไหว้พระสวดมนต์จนรุ่งเช้า ท่านสังเกตว่ามีเทวดามาคอยนั่งฟังข้างหลังท่าน เมื่อเทพมาจะยืนยกมือพนมไหว้ แล้วนั่งลงพนมมือ เวลาจะกลับจะยืนลอยขึ้นแล้วก้มลงพนมมือไหว้ พวกเทพจะไม่กราบ เวลานั่ง เทพผู้ชายจะนั่งข้างหน้า นางฟ้าจะนั่งข้างหลัง

หลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่ที่วัดพระธาตุจอมกิตติ ประมาณ ๑ เดือน (พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๖) จึงเดินทางต่อไปที่วัดป่าสักหลวง พักอยู่ไม่นานก็เดินทางกลับมาเชียงราย แล้วธุดงค์ต่อลงมาพักที่ป่าช้าวัดสำราญนิวาส จ.ลำปาง ที่นี่ท่านเริ่มมีอาการเจ็บซี่โครงข้างซ้าย

เมื่อออกจากวัดสำราญนิวาส ท่านไปพักที่วัดสันติธรรม จ.เชียงใหม่ อาการเจ็บซี่โครงรุนแรงยิ่งขึ้น ท่านจึงคิดจะลองใช้ธรรมโอสถอีกครั้ง หลังฉันอาหารเช้าแล้ว ท่านจึงเข้าไปในโบสถ์ซึ่งยังสร้างไม่เสร็จ นั่งสมาธิกำหนดจิตนิ่งเข้าไปตรงที่ปวด ก็พบว่ามีก้อนเลือดคั่งอยู่บริเวณนั้นทำให้อักเสบ จึงกำหนดจิตจี้เข้าไปแล้วเข้าสมาธิดับนิ่งอยู่ประมาณ ๔ ชั่วโมง เมื่อออกจากสมาธิอาการเจ็บก็หายไปสิ้น

ระหว่างอยู่ที่วัดสันติธรรม ท่านได้ถามพวกเทพที่พากันมาไหว้เจดีย์ในเวลากลางคืน จึงทราบว่าวัดเก่าที่วัดสันติธรรมสร้างคร่อมอยู่นี้ พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์ในสมัยนั้นเป็นผู้สร้างขึ้น รวมถึงวัดเจดีย์หลวงและวัดสวนดอกด้วย

๒๕๐๖

พรรษาที่ ๕

วัดป่าอาจารย์ตื้อ ต.สันมหาพน
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่เปลี่ยนมาพักปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ที่วัดป่าอาจารย์ตื้อ ท่านได้เห็นการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่ตื้อแล้วชอบมาก จึงพยายามปฏิบัติให้ได้ใกล้เคียง หลวงปู่ตื้อมีความสามารถในการสอนธรรมะและอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ อย่างกระจ่างแจ้งสมคำร่ำลือ และคุ้มค่ากับความเหนื่อยยากที่ท่านดั้นด้นไปหาเพื่อฝากตัวเป็นศิษย์ หลวงปู่เปลี่ยนตามปรนนิบัติหลวงปู่อย่างใกล้ชิด ทำหน้าที่ทุกอย่างถวายด้วยตนเอง พอค่ำลงท่านจะมาบีบนวดหลวงปู่ทุกวัน ระหว่างนั้นหลวงปู่จะเทศน์บ้าง สอนธรรมบ้าง สอนการปฏิบัติบ้าง สอนให้ละขันธ์ ๕ สอนทางพ้นทุกข์ ฯลฯ สิ่งใดที่หลวงปู่เปลี่ยนสงสัย หลวงปู่จะไขให้จนกระจ่าง ประมาณเที่ยงคืนจึงจะกลับไปนั่งพิจารณาธรรมะที่หลวงปู่สอนสั่ง แล้วเดินจงกรมจนถึงตี ๒ ท่านพักผ่อนได้ ๒ ชั่วโมงก็ตื่น ตี ๔ ทำวัตรสวดมนต์แล้วทำความเพียรต่อจนถึงเวลาออกบิณฑบาต เสร็จการฉันแล้วท่านจะปรนนิบัติหลวงปู่จนเวลาเที่ยง จึงไปนั่งภาวนาชั่วโมงครึ่ง ปฏิบัติไปนาน ๆ เข้า พอได้เวลาท่านจะออกจากสมาธิเอง โดยไม่ต้องใช้นาฬิกาปลุกเลย

หลวงปู่ตื้อจะเทศน์ให้หลวงปู่เปลี่ยนพิจารณาลมหายใจเข้าออก เมื่อหายใจเข้าแล้วไม่มีลมออกก็อยู่ไม่ได้ เมื่อลมหายใจออกแล้วไม่หายใจเข้าก็ตาย เมื่อตายแล้วไม่สามารถนำอะไรติดตัวไป สมบัติต่าง ๆ ที่สะสมไว้ขณะมีชีวิตอยู่ ก็ต้องทิ้งไว้ แขนขาเนื้อหนังกระดูกของตัวเราก็ต้องทิ้งไว้ในโลกนี้ ไม่มีใครสามารถนำติดตัวไปได้ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะเอาไปกินก็ไม่ได้ สู้ขาหมูยังไม่ได้ เพราะขาหมูสามารถเอาไปขายได้ เอาไปกินได้ มนุษย์จะสวยแค่ไหน งามแค่ไหน ขายไม่ได้ สู้ไก่ยังไม่ได้ ร่างกายมนุษย์นี้ไม่มีประโยชน์อะไร จะไปหลงรักหลงชังอยู่ทำไม

ขันธ์ ๕ ของใครก็ของมัน
ท้องใครก็ท้องมัน ปากใครก็ปากมัน
ฉันไปแล้ว อิ่มแล้วไปล้างบาตร
แล้วไปภาวนา เราจะฉันวันไหน
เวลาไหน ก็เป็นเรื่องของเรา

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม
พูดกับพระเมื่อพระรอฉันอาหารพร้อมกับท่าน

วัดป่าอาจารย์ตื้อ

เมื่อหลวงปู่เทศน์เรื่องอานาปานสติ พิจารณาลม แล้วพิจารณาความตาย แล้วต่อด้วยอสุภกรรมฐาน หลวงปู่จะเตือนผู้เฒ่าผู้แก่ว่า แก่แล้วทำไมไม่เอาพุทโธ เป็นพระมาบวช ถ้าไม่เอาพุทโธ ไม่เอาภาวนา แล้วมาบวชทำไม ถ้าไม่เอาภาวนาก็จะเป็นพระหมา พระแมว พระวัว พระควาย

เมื่อร่างกายตายแล้ว เน่าเหม็นเอาไปไม่ได้ เราก็ต้องเอาจิตเอาใจของเรา ต้องทำแต่ความดี จิตใจไม่ได้มีอะไรมาก มีอยู่แค่อันเดียว ไม่ต้องไปรู้ว่ามีจิตกี่ตัว ให้รู้ว่ามีแค่จิตเดียว เพราะว่ามีจิตหลายตัว จึงได้เป็นบ้าไปหมด

หลวงปู่เปลี่ยนได้ขอให้หลวงปู่ตื้ออธิบายถึงนิมิตแปลก ๆ เช่น เห็นคนเดินมาแล้วเปลี่ยนเป็นสุนัข จากสุนัขเป็นแมว เมื่อใกล้เข้ามากลับกลายเป็นคนเช่นเดิม ท่านอธิบายว่า เป็นเพราะจิตมีหลายระดับ แทรกกันเข้ามาตามลำดับ ท่านยังได้อธิบายนิมิตเพิ่มเติมว่า

- นิมิตเห็นคนธรรมดานุ่งห่มด้วยสีเหลือง แสดงว่าจิตของผู้นั้นเป็นผู้มีสมาธิ มีจิตใจเป็นพระ
- คนนุ่งห่มด้วยเสื้อผ้าขาว แสดงว่าจิตของผู้นั้นเป็นผู้ที่มีศีล ๕ เป็นปรกติ มีใจเป็นเทพ
- คนนุ่งห่มด้วยชุดดำ แสดงว่าเป็นผู้มีศีลไม่บริสุทธิ์
- ถ้าชุดดำและเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ขาด แสดงว่าจิตต่ำลงไปกว่าความเป็นคน จิตที่ต่ำลงไปจะแสดงนิมิตในรูปของควาย สุนัข ถ้าเป็นงูก็แสดงว่าต่ำหยาบช้าที่สุด

ส่วนนิมิตของผู้เป็นพระในลักษณะต่าง ๆ ที่ท่านพบมา มีดังนี้

- นุ่งสบง คลุมจีวร พาดสังฆาฏิ แสดงว่าท่านมีศีล สมาธิและปัญญาดี เป็นพระที่สมบูรณ์
- คลุมแต่จีวรมา แสดงว่ามีสมาธิดี
- นุ่งสบงใส่อังสะ แสดงว่ามีศีลบริสุทธิ์
- คลุมด้วยจีวรขาด แสดงว่าสมาธิที่เคยมี เสื่อมถอย
- ใส่กางเกง แสดงว่ามีศีลขาด ศีลทะลุ ศีลด่างพร้อย

หลวงปู่ตื้อจะทราบล่วงหน้าว่าใครจะมาหาจากนิมิตเสมอ เห็นอะไรก็ถูกหมด แล้วจะบอกหลวงปู่เปลี่ยนให้ทราบ ทำให้หลวงปู่เปลี่ยนพยายามฝึกตามแบบท่านด้วยการเข้าสมาธิแล้วเห็นนิมิตให้เร็วที่สุด (อนาคตังสญาณ) ครั้งแรกหลวงปู่เปลี่ยนได้นิมิตว่า โยมจากบ้านสะลวงมาหา มือหนึ่งถือดอกไม้มาสามดอก อีกมือหนึ่งถือรองเท้าเข้ามาใกล้กุฏิ เป็นการเห็นระยะใกล้ หลังจากนั้นอีกประมาณสองชั่วโมงก็มีโยมถือดอกไม้และรองเท้ามาจริง ๆ ท่านก็เร่งปฏิบัติจนเห็นไกลออกไปถึงประตูวัด แล้วก็ไกลออกไปถึงสองกิโล ไกลออกไปเรื่อย ๆ จนท่านสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๖

เชียงใหม่

ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้ชวนสามเณรองค์หนึ่ง เดินธุดงค์ไปพักปฏิบัติธรรมอยู่วัดป่าสะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ จนกระทั่งถึงเดือนกุมภาพันธ์ ท่านได้พาสามเณรออกเดินทางไปนมัสการพระพุทธบาทสี่รอย การเดินทางเต็มไปด้วยความยากลำบาก ถึงพระพุทธบาทสี่รอยเมื่อเวลา ๖ โมงเย็นวันเดียวกัน รวมเวลาเดินทางทั้งสิ้น ๙ ชั่วโมง ปรากฏว่าอากาศที่นั่นเย็นมากและเริ่มมืดลง เนื่องจากความเมื่อยล้าและอากาศที่หนาวเย็น หลวงปู่เปลี่ยนจึงงดสรงน้ำ และได้ขึ้นไปทำวัตรสวดมนต์เย็นในวิหารตรงรอยพระพุทธบาท นั่งทำความเพียรแล้วก็ต่างเข้ากลดในบริเวณวิหารนั่นเอง ตกดึกอากาศหนาวเย็นมาก ต้องใช้มุ้งกลดมาคลุมห่อร่างกาย หลวงปู่เปลี่ยนจำวัดเพียงชั่วโมงเศษก็ต้องลุกขึ้นมาปฏิบัติความเพียรต่อ ส่วนสามเณรต้องลุกขึ้นมาก่อไฟ ปีนั้นที่พระพุทธบาทสี่รอยเป็นปีที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุดที่ท่านได้พบมาในชีวิตการเดินธุดงค์

รุ่งขึ้นเช้าได้ออกบิณฑบาตใกล้ ๆ กับพระพุทธบาทสี่รอย ได้กล้วยมา ๒ ใบและข้าวเหนียวเล็กน้อย ท่านแบ่งอาหารให้สามเณรเกือบทั้งหมด ตัวท่านฉันกล้วยครึ่งใบเท่านั้น เมื่อฉันอาหารเสร็จ ท่านอธิษฐานว่า ท่านมีความปรารถนาจะลงไปทำความสะอาดรอยพระพุทธบาททั้งสี่รอยนี้ให้แลดูสวยงามขึ้น ขออย่าให้การล่วงละเมิดครั้งนี้ต้องเป็นบาปกรรมเลย และขอให้งดโทษและอโหสิกรรมแก่ท่านด้วย อธิษฐานเสร็จแล้วจึงก้มลงกราบ แล้วปีนขึ้นไปที่รอยพระพุทธบาทรอยเล็กซึ่งอยู่ล่างสุด เก็บเศษใบไม้ ใบตอง หยากไย่ และเช็ดถูจนสะอาดแล้ว จึงปีนลงมาข้างล่างก้มกราบอีกครั้งหนึ่ง ส่วนบริเวณโดยรอบซึ่งมีต้นหญ้าขึ้นเต็มไปหมด ท่านได้ขอยืมจอบจากชาวบ้านมาให้สามเณรดายหญ้าจนเสร็จ ตั้งแต่สามเณรทำความสะอาดบริเวณพระพุทธบาทแล้ว มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่ว่าจะไปธุดงค์ที่ใดก็ไม่เคยเจ็บป่วย อาจจะเป็นอานิสงส์จากการทำความสะอาดครั้งนี้ก็ได้

หลังจากพักปฏิบัติธรรมที่พระพุทธบาทสี่รอย ท่านได้ออกธุดงค์ต่อไปยังบ้านผาแด่นสามเณรที่ติดตามมาด้วยฉันอาหารของชาวกะเหรี่ยงซึ่งมีกลิ่นคาวมากไม่ได้ จึงย้ายไปอยู่กับหลวงปู่สาม อกิญฺจโน ที่บ้านแม่หลอด เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนอยู่องค์เดียว จึงเร่งปฏิบัติความเพียรทั้งกลางวันและกลางคืนทุกอิริยาบถ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน สลับกันไป ไม่มีความง่วงเหงาหาวนอน เมื่อทำความเพียรจนพอใจแล้ว ท่านจึงบอกลาชาวบ้านที่ผาแด่นเพื่อเดินทางไปบ้านแม่หลอด ที่บ้านแม่หลอดได้พบสามเณรอยู่ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่สาม พระอาจารย์จันดี เขมปญฺโญ ซึ่งเคยธุดงค์ไปทางใต้ด้วยกันก็อยู่ที่นี้ด้วย

กุฏิที่หลวงปู่เปลี่ยนเคยพักที่สำนักสงฆ์บ้านผาแด่น

สำนักสงฆ์บ้านผาแด่นขณะนั้น มีพระอาจารย์บุญฤทธิ์ ปณฺฑิโต พักปฏิบัติธรรมอยู่ แต่ท่านจะมาที่หมู่บ้านเฉพาะเวลาเช้าเพื่อบิณฑบาต ฉันเสร็จแล้วจะปลีกตัวเข้าไปอยู่ในป่า

หลวงปู่เปลี่ยนอยู่บ้านแม่หลอดได้ประมาณ ๑ เดือน จึงชวนสามเณรกลับวัดป่าสะลวง เดินทางผ่านทางบ้านแม่จิวซึ่งห่างจากบ้านแม่หลอดประมาณ ๔ กิโลเมตร ที่บ้านแม่จิวนี้ มีบ่อน้ำที่หลวงปู่สามให้ขุด ยังไม่สำเร็จหลวงปู่สามก็เดินทางจากไปก่อน หลวงปู่เปลี่ยนได้ยืนดูน้ำในบ่อที่ผุดขึ้นมาแรง ๆ คล้ายกับปลาช่อนเอาหางตีน้ำให้แตกกระจาย น้ำเริ่มวนเป็นวงกลมและขุ่นขึ้นเรื่อย ๆ ท่านยืนดูจนน้ำหยุดนิ่ง เมื่อตรวจดูพบว่า ที่บ่อน้ำมีพญานาคอาศัยอยู่ เป็นพญานาคที่มีใจหยาบ โกรธง่าย ไม่อยากรับศีล ชอบลองฤทธิ์

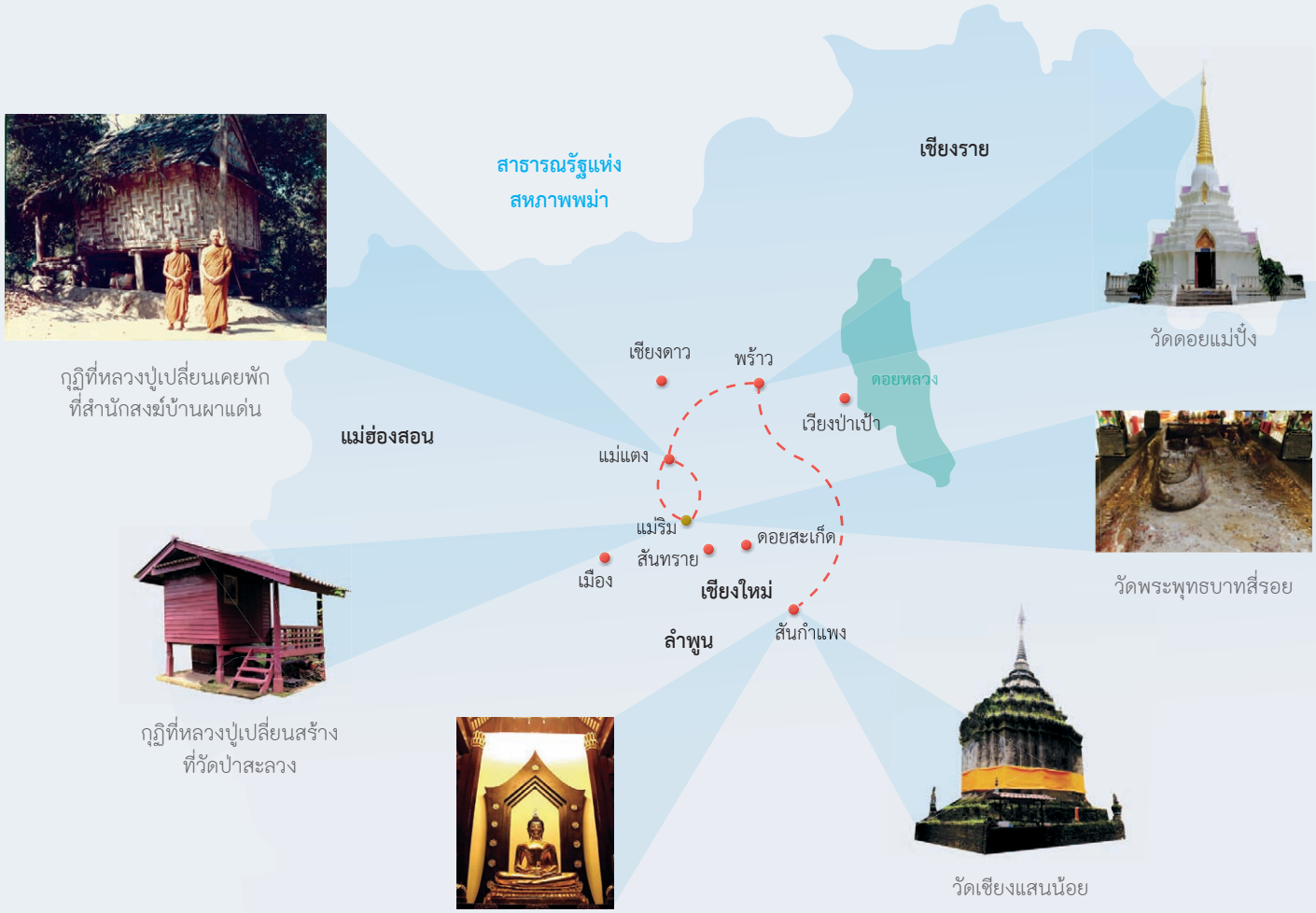

หลังจากกลับมาที่วัดป่าสะลวง ท่านได้ปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๘ วัน จึงเดินทางกลับวัดหลวงปู่ตื้อ ท่านพักอยู่ระยะหนึ่ง จึงย้อนกลับไปที่วัดป่าสะลวงอีกครั้ง หลวงปู่เปลี่ยนพักปฏิบัติธรรมที่วัดป่าสะลวงระยะหนึ่ง จึงเดินทางกลับไปหาหลวงปู่ตื้ออีก จากนั้นจึงออกธุดงค์ไปหาพระอาจารย์จาม มหาปุญฺโญ วัดจิตตาราม บ้านช่อแล อ.แม่แตง ได้สนทนาแลกเปลี่ยนการปฏิบัติธรรม พระอาจารย์จามได้เทศน์ให้ฟังและหลวงปู่ได้ฝึกหัดการภาวนากับท่านด้วย

ระหว่างอยู่ที่วัดป่าสะลวง หลวงปู่เปลี่ยนได้สร้างกุฏิเพื่ออยู่อาศัยหลังหนึ่ง โดยชาวบ้านมีศรัทธาบริจาคกระเบื้อง ไม้ และวัสดุก่อสร้างให้ ท่านต้องขึ้น ๆ ลง ๆ หยิบเครื่องมือของใช้ต่าง ๆ เพียงองค์เดียว เพราะไม่มีใครช่วยเหลือการก่อสร้างในครั้งนี้

หลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป
ณ สำนักสงฆ์สะลวงนอก อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
วันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

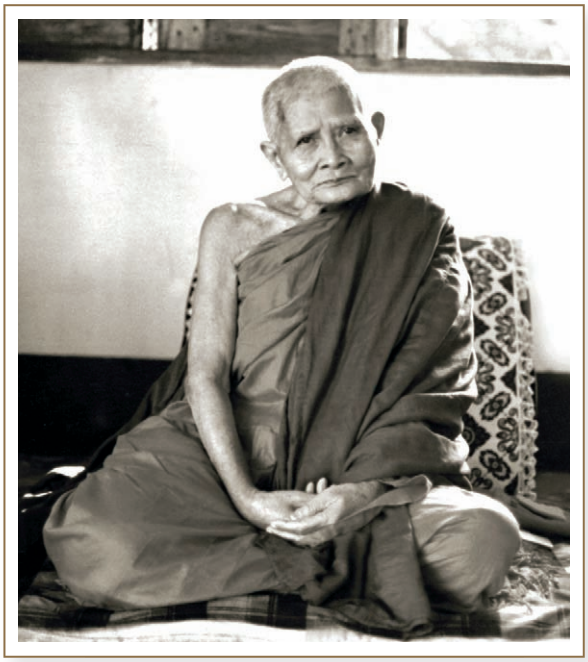

มรรค ผล นิพพาน
ยังมีอยู่ครบบริบูรณ์
พวกท่านจงพยายามทำกันนะ

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ใกล้เข้าพรรษาที่ ๖ หลวงปู่เปลี่ยนได้พบกับพระกลุ่มใหม่ คือ พระอาจารย์อุดม ญาณรโต พระอาจารย์คำบ่อ จิตปญฺโญ อาจารย์ประสิทธิ์ อาจารย์วิสูตร ทุกองค์คิดจะไปหาหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งขณะนั้นได้ไปอยู่ดอยแม่ปั๋งแล้ว การไปดอยแม่ปั๋งจะต้องเดินข้ามดอยอีกหลายลูก มีดอยแม่ตองสูงใหญ่ที่สุด หลวงปู่เปลี่ยนรับภาระช่วยสะพายบาตรและกระติกน้ำของพระอาจารย์อุดมด้วย

เมื่อไปถึงดอยแม่ปั๋ง ได้พบพระอาจารย์หนู สุจิตฺโต คณะทั้งหมดก็ไปกราบหลวงปู่แหวน ณ กุฏิหลังเก่าซึ่งเป็นเรือนไม้หลังเล็ก ๆ อยู่ข้างทางจงกรม ขณะนั้นหลวงปู่แหวนยังไม่มีใครรู้จักมาก ในวัดจึงมีกุฏิอยู่ไม่กี่หลัง มีพระอาจารย์หนูเป็นผู้ปฏิบัติหลวงปู่แหวนเท่านั้น หลวงปู่แหวนได้กล่าวกับคณะทั้งหมดว่า “มรรค ผล นิพพาน ยังมีอยู่ครบบริบูรณ์ พวกท่านจงพยายามทำกันนะ” เมื่อรับโอวาทแล้ว จึงกลับลงมาทำกิจส่วนตัว แล้วทำวัตรสวดมนต์เย็น หลังจากนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้นั่งภาวนาและเดินจงกรมต่อ ขณะนั้นเป็นเวลาตีสอง พระอาจารย์หนูได้ก่อไฟให้หลวงปู่แหวนผิง หลวงปู่แหวนเห็นท่านยังไม่นอน จึงพูดกับพระอาจารย์หนูว่า “ตุ๊นี่มันเอาจริง

มันเดินมาทั้งวันแล้ว มันยังไม่พัก” เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนได้ยินคำชมของหลวงปู่แหวนก็มีกำลังใจมากขึ้น จึงเดินจงกรมต่อไปอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย คืนแรกที่หลวงปู่เปลี่ยนไปถึงได้นอนพักประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่งเท่านั้น

คืนที่สอง ได้ไปปฏิบัติธรรมในวัดกับหลวงปู่แหวน ในเวลาดึกสงัด **ขณะที่หลวงปู่เปลี่ยนกำลังนั่งภาวนาก็เห็นนิมิตว่า หลวงปู่แหวนนำทองคำมายื่นให้ท่านหนึ่งก้อน ขนาดเท่าผลมะตูม แล้วพูดว่า “นี่ก้อนทองคำ เอาทองคำให้มันได้ทองคำ” หลวงปู่เปลี่ยนตอบปฏิเสธไม่รับก้อนทองคำ เพราะเป็นของธรรมดา เป็นธาตุ ไม่ทราบจะเอาไปใช้ประดับอะไร หลวงปู่แหวนจึงบอกว่า “กลืนทองคำนี้ลงไปไว้ในใจ ก้อนทองคำที่เราจะให้นี้คือ ทำใจของเราให้เหมือนก้อนทองคำ ให้มันเป็นทองคำ ให้มันเย็นฉ่ำอยู่ข้างใน ไม่ให้โกรธใคร ไม่ให้เกลียดใคร ให้เหมือนกับว่ามันวางอยู่เฉย ๆ ใครจะด่า ใครจะว่าก็ให้เฉย ๆ เหมือนกับก้อนทองคำนี้ ทองคำเป็นของมีค่า ฉะนั้นต้องทำใจให้เหมือนกับทองคำ”** หลวงปู่เปลี่ยนเข้าใจคำพูดของหลวงปู่แหวนในนิมิต จึงเกิดความปลื้มปีติออกจากสมาธิลืมตามาดู เห็นหลวงปู่กำลังนั่งผิงไฟอยู่องค์เดียว หลวงปู่เปลี่ยนจึงลุกออกมาเดินจงกรมอีกจนพอใจแล้วจึงมาช่วยสุมไฟ หลวงปู่ได้บอกว่า “เอาดี ๆ เน้อ” เมื่อท่านปฏิบัติหลวงปู่แหวนแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้กลับไปยังกุฏิและทำความเพียรต่อ

คณะของท่านพักที่ดอยแม่ปั๋งได้ ๑๖ วัน ก็กราบลาหลวงปู่แหวน โดยหลวงปู่เปลี่ยนและอาจารย์วิสูตร แยกกลุ่มธุดงค์ไป อ.สันกำแพง พักปฏิบัติธรรมที่วัดโรงธรรมสามัคคีกับพระอาจารย์ทองบัว ตนฺติกโร ได้ ๒๐ วัน จึงเดินทางไปกราบครูบาหล้า จนฺโท ที่วัดป่าตึง ครูบาหล้าแนะนำให้คณะของท่านไปพักที่วัดเชียงแสนน้อย ซึ่งเป็นวัดร้างอยู่ในป่า

เมื่อไปถึงวัดเชียงแสนน้อย เกิดมีลมพายุพัดปั่นป่วนขึ้นในบริเวณวัดประมาณ ๑ ชั่วโมง แต่ไม่มีฝน เมื่อพายุสงบ จึงไปสรงน้ำแล้วกลับมาทำวัตรเย็น อาจารย์วิสูตรท่านเหนื่อยจึงนอนสูบบุหรี่ หลวงปู่เปลี่ยนได้นั่งภาวนาต่อ ได้เกิดพายุขึ้นมาอีกครั้ง ท่านจึงหาของหนัก ๆ ทับมุ้งกลดไว้ไม่ให้ปลิวไปตามลม แล้วนั่งสมาธิต่อ ปรากฏว่ามีเจ้าที่มาสองคน นุ่งแต่กางเกงไม่ใส่เสื้อ สักลายไปหมดทั้งตัว ถือคันธนูและมีแล่งธนูสะพายอยู่ข้างหลัง คนหนึ่งได้จับขาอาจารย์วิสูตร อีกคนเอามือไปกดรัดคอ หลวงปู่เปลี่ยนได้ยินเสียงอาจารย์วิสูตรร้องครางในลำคอ และดิ้นถีบบาตร มุ้งและกลดกระเด็นไปหมด จึงถามอาจารย์วิสูตรว่าเป็นอะไร อาจารย์วิสูตรตอบว่า ผีตัวใหญ่มาก ๒ ตัว มาบีบคอเจ็บจนพูดออกมาไม่ได้ หลวงปู่เปลี่ยนจึงบอกว่า เรามาปฏิบัติภาวนาต้องเดินจงกรม ไม่ควรมานอนเฉย อาจารย์วิสูตรจึงเริ่มปฏิบัติแต่ก็ไม่จริงจังนัก

ยานวิเศษ

หลวงปู่เปลี่ยนพักที่วัดเชียงแสนน้อยได้ ๑๕ วัน วันหนึ่งได้รับนิมิตว่า มีผู้นั่งยานลงมาจากสวรรค์ มาด้วยกัน ๒ ลำ ลำใหญ่ ๑ ลำ ลำเล็ก ๑ ลำ พวกที่ไม่ได้นั่งยาน ก็ลอยลงมาจากสวรรค์ เมื่อลงมาถึงที่ใกล้เจดีย์ ท่านได้กำหนดจิตถามผู้ที่นั่งมาในยานลำใหญ่ถึงสาเหตุที่มา ได้คำตอบว่ามาเยี่ยมวัดเก่า ตัวเขาชื่อราชมนตรีเทพบุตร เมื่อเป็นมนุษย์ชื่อว่า หมื่นดาบเรือน ปัจจุบันอยู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นผู้สร้างวัดนี้เพราะปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าจึงสร้างบารมีเป็นพุทธภูมิ หลวงปู่เปลี่ยนเคยสร้างวัดมาด้วยกัน ตอนนั้นหลวงปู่เปลี่ยนเป็นทหารเอกคุมกองทัพของเขา ส่วนที่นั่งมาในยานลำเล็กนั้นเป็นลูกชาย

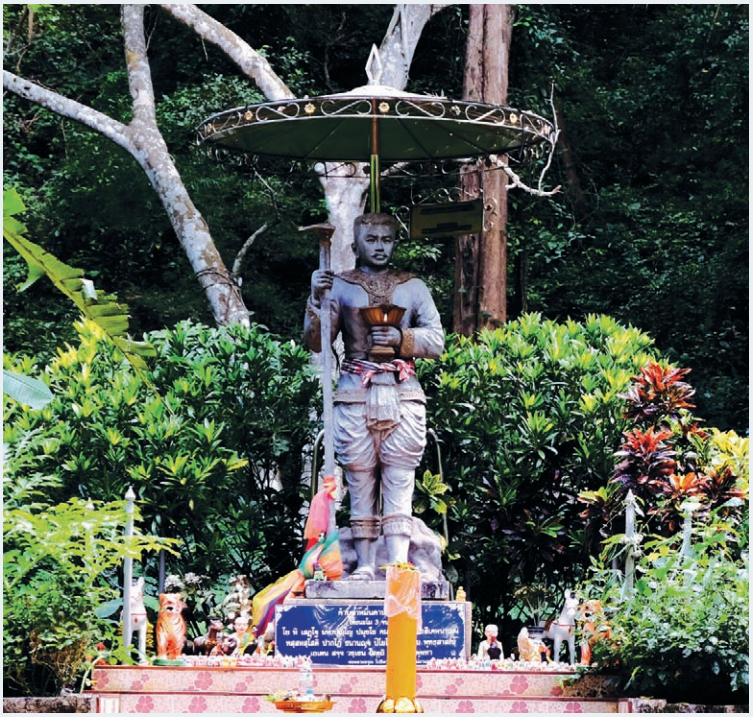

อนุสาวรีย์หมื่นดาบเรือน

เจดีย์วัดเชียงแสนน้อย

เจดีย์

นอกจากนั้นมีเจดีย์องค์หนึ่งที่สร้างพร้อมกับวัด เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนนั่งสมาธิตรวจดู ก็เห็นเณร ๗ องค์วิ่งอยู่รอบ ๆ เจดีย์ เล่ากันว่าเคยมีผู้มาขุดในเวลากลางวันสองหน แต่ไม่สำเร็จ เพราะเกิดฟ้าผ่าขึ้นอย่างไม่มีเหตุผล ก่อนวันวิสาขบูชา ชาวบ้านมาทำความสะอาดเจดีย์กันแต่ทำเฉพาะส่วนล่าง ไม่มีใครขึ้นไปทำส่วนบน หลวงปู่เปลี่ยนจึงให้ทำบันไดพาดขึ้นไปเพื่อจะถอนหญ้าที่ขึ้นอยู่ส่วนบนออก ท่านนำชาวบ้านขึ้นไปเอง เพราะไม่มีใครกล้าขึ้นข้างบน ท่านได้พบเหรียญเงินสมัยโบราณเป็นจำนวนมาก แต่สั่งห้ามคนนำลงไปเป็นสมบัติส่วนตัว บางวันท่านนั่งภาวนาเห็นวัดร้างในละแวกนั้น เมื่อออกจากสมาธิแล้ว ท่านจะเดินทางไปพิสูจน์และก็ได้เห็นวัดร้างเหลือแต่ซากเหมือนในนิมิต

พระอาทิตย์ทรงกลด เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
ถ่ายที่เจดีย์วัดเชียงแสนน้อย

๒๕๐๗

พรรษาที่ ๖

วัดป่าสะลวง บ้านสะลวงนอก
ต.สะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

หลวงปู่เปลี่ยน หน้ากุฏิที่ท่านสร้างเองที่วัดป่าสะลวง

หลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่วัดเชียงแสนน้อย ประมาณ ๒๖ วัน จึงเดินทางกลับไปพักอยู่วัดโรงธรรมสามัคคี ปล่อยให้อาจารย์วิสูตรอยู่ที่วัดนี้ต่อ ตัวท่านออกธุดงค์ไปองค์เดียว มุ่งตรงไปวัดป่าอาจารย์ตื้อ พักอยู่ ๔ วัน จึงกลับไปวัดป่าสะลวง จำพรรษากับหลวงพ่อสุพรรณ และอาจารย์ศรีจันทร์ โดยพักที่กุฏิส่วนตัวที่ท่านสร้างเอง

ในพรรษานี้ ท่านตั้งใจแน่วแน่ที่จะเอาชนะจิตให้ได้ จึงหันมาสนใจเรื่องจิตมากขึ้น พิจารณาให้นานขึ้น ใช้อิริยาบถทั้ง ๔ ทำความเพียร หากเกิดความเมื่อยล้า ก็หันไปอ่านหนังสือวิสุทธิมรรคสลับกันไป หลวงปู่เปลี่ยนได้อธิบายการดูจิตดังนี้

การดูเข้าไปในจิตเรื่อย ๆ มันจะเริ่มวางเสียงลงได้ เสียงจะเบาลง ๆ จนกระทั่งดับนิ่ง จึงรู้ว่าจิตเราวางเสียงดังนี้นี่เอง เมื่ออยู่นิ่ง ๆ นานเข้า ใช้สติปัญญาเข้าไปครองจิตให้นิ่ง มันก็จะสงบลงไปหมด ว่างไปเหมือนไม่มีตัว ไม่มีกาย ว่างอยู่เฉย ๆ มันนิ่งสบาย จึงรู้ว่าจิตมาอยู่นี่เอง ร่างกายก็เหมือนไม่มี อยู่ว่าง ๆ สบาย คอยดูจิตอยู่ มันเหมือนไม่มีใครอยู่ด้วยเหมือนจำพรรษาอยู่คนเดียว

การดูจิตของเราไปตลอดเวลา ทำให้หนังสือที่เคยท่องมา เช่น วิสุทธิมรรคที่อ่านอยู่ เกิดตัวรู้ขึ้นมาทันทีตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่บรรทัดแรกจนบรรทัดสุดท้าย รู้คำแปลของวิสุทธิมรรค จะออกมาให้รู้ทีละบรรทัด เหมือนกับอ่านบาลี และรู้ทั้งหมดทันทีนั้นเอง

เมื่อสามารถควบคุมจิตได้แล้ว การที่จะนอนหรือไม่นอน เสียงจะดังรบกวนมากหรือน้อยไม่ใช่อุปสรรคอีกต่อไป ในพรรษานี้ส่วนมากนอน ๒๕ นาทีต่อวันเท่านั้น การเห็นนิมิตยังชัดเจนและแม่นยำยิ่งขึ้น

วัดป่าสาลวัน

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๗

ภาคอีสาน

เมื่อออกพรรษาที่ ๖ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้กลับไปหาหลวงปู่ตื้ออีกครั้ง หลวงปู่ตื้อเห็นท่านก็ยิ้มแล้วบอกว่า "ได้ของดีมาแล้ว มันเป็นที่เก่าของมัน" (ท่านมาทราบภายหลังว่าวัดป่าสะลวงเคยเป็นสวนของท่านในอดีตชาติ) หลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่กับหลวงปู่ตื้อ ๔ วัน จึงเดินทางไปหาครูบาอาจารย์ที่ จ.อุดรธานี หนองคาย สกลนคร ขอนแก่น

ระหว่างธุดงค์อยู่อีสาน ท่านคิดจะไปปฏิบัติธรรมที่บ้านดงขี้เหล็ก อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร ซึ่งพบเมื่อคราวไปตามหาท่านอาจารย์จวน กุลเชฏฐโธ แต่มาคิดว่าขณะนี้ท่านสามารถปฏิบัติธรรมได้ก้าวหน้าแล้ว อยู่ที่ไหนก็สบายจะอยู่ในป่าหรือบ้านก็เหมือนกัน ไม่แตกต่างกัน ท่านได้ไปประชุมพระที่วัดป่าสาลวัน จ.นครราชสีมา ในวันที่สามของการประชุม เมื่อมองพระที่มาประชุมจำนวน ๒๐๐-๓๐๐ องค์ ปรากฏว่ามองเห็นเป็นโครงกระดูกเต็มไปหมด แม้แต่ผู้ที่มาใส่บาตร กำลังใส่บาตร ก็เห็นเป็นอสุภะไปด้วย

ก่อนเข้าพรรษา ท่านได้เดินทางกลับไปวัดป่าสะลวง คราวนี้มีท่านเพียงองค์เดียวเท่านั้นที่จะอยู่จำพรรษา ท่านตั้งใจว่าจะฝึกตัวเองให้มีความชำนาญมากขึ้นในการใช้สติควบคุมสมาธิ เพราะท่านคิดจะสอนญาติโยมผู้สนใจให้ปฏิบัติธรรมได้ ถ้าท่านยังไม่รู้เรื่องอารมณ์ของจิตอย่างแท้จริงและละเอียดลออแล้วจะยังไม่สอน ท่านจะสอนสิ่งที่ยากให้เป็นง่าย โดยใช้ปัญญาเป็นหลัก

จิตที่เข้าสู่ความสงบรวดเร็วมากจนกระทั่งไม่รู้อะไร ก็เปรียบเสมือนการนั่งเครื่องบินจากกรุงเทพฯ ไปเชียงใหม่ ผู้ที่นั่งอยู่บนเครื่องไม่สามารถเห็นรายละเอียดมากนัก เพียงแต่เห็นภาพที่ผ่านไปอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าไปเชียงใหม่โดยรถยนต์ซึ่งใช้เวลามาก ผู้ใช้รถจะสามารถแจกแจงสภาพต่าง ๆ ของเส้นทางที่ผ่านได้ละเอียดกว่า ท่านจึงฝึกตามจิตโดยการเข้าสมาธิอย่างช้า ๆ บางครั้งจิตท่านกำลังดิ่งลงสู่ความสงบอย่างรวดเร็ว ท่านต้องฝืนจิตไม่ให้เร็วเกินไป เพื่อพิจารณาอารมณ์ของจิตว่า ก่อนที่จิตจะเป็นสมาธินั้นมีขั้นตอนการเข้าสู่ความสงบอย่างไร วางอารมณ์อะไรอย่างไร เมื่อไร และที่ไหน ท่านได้เพียรฝึกใช้สติตามสมาธิจนตามได้ทัน ความรู้ด้านธรรมะได้ผุดขึ้นมาและรู้เองโดยละเอียด ทำให้ท่านมีความพอใจที่จะอยู่องค์เดียว ไม่อยากคลุกคลีกับหมู่คณะ

๒๕๐๘

พรรษาที่ ๗

วัดป่าสะลวง บ้านสะลวงนอก
ต.สะลวง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ในพรรษานี้ ท่านบำเพ็ญกิจวัตรประจำวันดังนี้

๓.๓๐ น. สวดมนต์ทำวัตรเช้าแล้วนั่งภาวนาและแผ่เมตตา

๖.๐๐ น. จัดที่นั่งและบาตรที่ศาลา ต่อจากนั้นไปล้างหน้าและทำกิจส่วนตัว เรียบร้อยแล้วห่มจีวร คลุมสังฆาฏิแล้วเดินจงกรมต่อ

๗.๐๐ น. ออกบิณฑบาต เวลาที่ใช้ในการบิณฑบาตแล้วแต่เส้นทาง ถ้าไปบ้านสะลวงในใช้เวลา ๑ ชั่วโมงเศษ ถ้าไปบ้านสะลวงนอกใช้เวลา ๕๐ นาที ถ้าไปบ้านกาดฮาว จะใช้เวลา ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

๘.๓๐ น. นำสังฆาฏิและจีวรซึ่งเปียกเหงื่อและน้ำค้างออกตาก แล้วเดินจงกรมต่อ ระหว่างนั้นชาวบ้านจะนำอาหารตามมาถวายให้ที่วัด ท่านจะแบ่งอาหารไว้เท่าที่จะฉัน ที่เหลือให้ชาวบ้านนำไปรับประทานที่บ้าน แต่ถ้าเป็นวันพระ ชาวบ้านผู้มีศรัทธาที่อยู่รักษาอุโบสถศีลก็จะรับประทานที่วัด เมื่อแบ่งอาหารเสร็จ ท่านจะสวดมนต์ให้พรแล้วจึงฉันอาหาร ฉันเสร็จก็จะกลับกุฏิเพื่อนั่งภาวนา อีกประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง แล้วจึงพักผ่อนช่วงสั้น ๆ ก่อนจะนั่งภาวนาต่อ

๑๓.๓๐ น. อ่านหนังสือหรือเดินจงกรม

๑๖.๐๐ น. กวาดลานวัด เสร็จแล้วสรงน้ำ และตักน้ำเพื่อใช้ในการล้างบาตรในตอนเช้า หรือเพื่อใช้ในกุฏิเท่าที่จำเป็น จัดที่ต่าง ๆ ที่ศาลาเตรียมไว้ในเวลาเช้า

๑๘.๐๐ น. เดินจงกรม

๑๙.๐๐ น. สวดมนต์ทำวัตรเย็นประมาณ ๑ ชั่วโมงครึ่ง แล้วนั่งภาวนาต่อ

๒๓.๓๐ น. เดินจงกรมอีก ๑ ชั่วโมง แล้วนั่งพิจารณาจนถึงเวลานอน นอนแบบสีหไสยาสน์ จนได้เวลาลุกขึ้นในตอนเช้าเพื่อสวดมนต์ทำวัตรเช้า

ในวันอุโบสถศีล ท่านจะนำชาวบ้านที่มาวัดรับศีล ถือธุดงควัตรเนสัชชิก ปฏิบัติอยู่ในอิริยาบถสาม คือ ยืน เดินจงกรม นั่งพิจารณา สลับกันไป แต่หลวงปู่เปลี่ยนจะนั่งภาวนาในอิริยาบถเดียวเท่านั้น จนกระทั่งเวลา ๕.๐๐ น. จึงนำชาวบ้านสวดมนต์ทำวัตรเช้าเป็นอันเสร็จพิธี

กฎของไตรลักษณ์

ในพรรษานี้ หลวงปู่เปลี่ยนได้พิจารณาเรื่องการเกิดดับของสังขารร่างกายของคนและสัตว์ทั้งหลายว่าเป็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา พิจารณาเรื่องของไตรลักษณ์ว่าเป็นอย่างไร มีความจริงอย่างไรหรือไม่ ท่านได้พิจารณาจนเป็นที่แน่ใจไม่มีข้อสงสัยว่าสิ่งของทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของที่ไม่เที่ยง ได้กำหนดดูรูปกายของตนเอง ของสัตว์ทั้งหลายว่าเป็นทุกข์จริง ทำให้จิตใจเกิดการเบื่อหน่าย เป็นเหตุให้ท่านคิดว่าตัวท่านเองได้สำเร็จมรรคผลแล้ว เมื่อมีความเห็นเช่นนี้ กลับเกิดความคิดว่าอาจจะเป็นความเห็นผิด จึงหวนกลับมาพิจารณาว่า สังขารทั้งปวงทั้งภายในภายนอกไม่ว่าจะอยู่แห่งหนตำบลใดในโลก เกิดแล้วต้องดับแตกสลายเหมือนกันหมด พอมองดูคนหนุ่ม คนเฒ่าคนแก่ ก็เห็นร่างกายสังขารพังไปหมด ท่านได้นั่งพิจารณาจนเกิดสติปัญญาขึ้นมาเพื่อเตือนตนเองอยู่เสมอเรื่องสำเร็จมรรคผล

เกิดการโต้เถียงขึ้นภายในใจของท่าน ใจหนึ่งมีความเห็นว่าไม่มีอะไรในโลกที่ต้องมาห่วงใย ใจจึงไม่รับอะไรเลย ทำให้ท่านไม่อยากฉันข้าวฉันน้ำ ไปบิณฑบาตได้อาหารก็ตั้งไว้ตรงนั้น ไม่คิดอยากฉัน อยากภาวนาอยู่ตลอดเวลา แต่คราวนี้อีกใจหนึ่งท่านมองเห็นด้วยปัญญาถึงไม่อยากฉันข้าว แต่เมื่อลองฉันก็ฉันได้ตามปรกติ ผิดกับครั้งพรรษาที่ ๒ ขณะอยู่ที่ จ.พังงา ที่บังเกิดปีติจนไม่อยากฉันข้าวเลย

ท่านได้พิจารณาเรื่องการบิณฑบาต ก็เพื่อรับอาหารจากชาวบ้านมากินประทังชีวิต มิได้กินเพื่อความอยากในรสของอาหาร หรือเพื่อความต้องการของปากและท้อง มิได้คำนึงว่าได้มากหรือน้อย ใครจะใส่หรือไม่ใส่ก็ตาม แล้วแต่ศรัทธาของผู้ที่ใส่บาตร ท่านจะแผ่เมตตาขณะเดินบิณฑบาตในทุกแห่งที่ผ่าน จะแผ่รอบตัวเรื่อย ๆ ไป

นอกจากนั้นท่านได้พิจารณาถึงความทุกข์ของร่างกาย ที่ต้องเดินเพื่อแสวงหาอาหาร ทุกข์ที่เกิดจากสภาวะอากาศ ฤดูหนาวอันหนาวเหน็บ ทุกข์อันอาจจะเกิดอันตรายที่มองไม่เห็นจากธรรมชาติ หรือจากสัตว์ป่าสัตว์เลื้อยคลานนานาชนิด แต่ก็จำเป็นต้องแสวงหาเพราะร่างกายต้องการอาหารมาดับความทุกข์

การขับไล่

ขณะอยู่ที่วัดป่าสะลวง ก่อนออกพรรษาเล็กน้อย มีชาวบ้านพยายามจะไล่หลวงปู่เปลี่ยนให้ออกจากวัด แต่ท่านไม่สนใจ หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา พอท่านเดินออกไปบิณฑบาต ชาวบ้านผู้นั้นจะออกมายืนหันหลังเพื่อขวางทางเดินซึ่งกว้างพอจะเดินเรียงหนึ่งเท่านั้น เมื่อท่านจะเดินผ่านที่ตรงนั้น จึงต้องลงจากทางเดิน อ้อมไปในพงหญ้าซึ่งเปียกชุ่มไปด้วยน้ำค้าง ได้รับความลำบากมาก เมื่อเดินผ่านไปแล้วชาวบ้านผู้นี้จะเดินเข้าบ้านไปเว้นไป ๓-๔ วัน ก็ออกมายืนขวางทางอีก จนกระทั่งออกพรรษาได้เดือนครึ่ง จึงเลิกไป

หลังจากนั้นก็มีการขับไล่ท่านอีก โดยเจ้าคณะจังหวัดได้ให้พระที่อยู่ในปกครองของตนไปถามปัญหาหลวงปู่เปลี่ยน หากตอบไม่ได้ท่านจะต้องออกไปจากวัดป่าสะลวงทันที พระที่ไปถามปัญหาต้องขอร้องชาวบ้านให้ไปเป็นเพื่อนด้วย แต่ไปถึงแล้วก็ไม่มีองค์ใดกล้าถามปัญหาที่เตรียมมา บางครั้งส่งพระที่เป็นมหามาพบ แต่ก็ถามปัญหาไม่ได้ ลืมคำถามหมด พระองค์ที่ถูกใช้มา เมื่อถามปัญหาไม่ได้ก็ไม่กล้ากลับวัด ต้องไปนอนบ้านโยมแทน นานเข้าก็ต้องสึกออกไป การคิดขับไล่นี้ทำกันถึง ๔ ครั้ง จนพระบางองค์ที่อยู่วัดในหมู่บ้านสะลวงนอกมีความเกรงกลัวเจ้าคณะจังหวัดเพราะทำตามคำสั่งไม่ได้ ลาสึกออกไปจนหมด เหลือแต่สามเณรเพียง ๒ องค์ ชาวบ้านจึงขอร้องให้หลวงปู่เปลี่ยนไปอยู่ที่วัดในหมู่บ้านสะลวงนอก แต่ท่านปฏิเสธเนื่องจากท่านเป็นพระธุดงค์จะอยู่แต่วัดในป่า

ครั้นออกพรรษาแล้ว ชาวบ้านผู้หนึ่งซึ่งอยู่ใกล้วัดในหมู่บ้านสะลวงนอก เกิดไม่พอใจหลวงปู่เปลี่ยน โดยถือเหตุที่ท่านไม่ยอมไปจากวัดป่าสะลวง ทำให้พระต้องสึกไปเหลือแต่สามเณร ดังนั้น เวลาเห็นท่านเดินผ่านไปบิณฑบาต ชายคนนั้นก็เอามือจับเสาบ้านของตนพร้อมกับพูดซ้ำ ๆ "ใครจะใส่บาตรให้ธรรมยุตก็ใส่เถอะ ใส่บาตรธรรมยุตแล้วเหาะไม่ได้หรอก" หลวงปู่เปลี่ยนได้ยินแล้วจึงแผ่เมตตาอยู่ในใจให้ชายผู้นั้นมีความสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ชาวบ้านคนนี้ยืนว่าท่านเพียงวันเดียว วันที่สองท่านเดินผ่านไม่เห็นเขาอีก วันที่สามมีพระมาตามท่านไปดูแลอาการป่วยของหลวงปู่ตื้อ ท่านจึงเก็บอัฐบริขาร และไปพยาบาลหลวงปู่ตื้อ ๑ คืน วันรุ่งขึ้นประมาณบ่าย ๔ โมง มีคนมาบอกข่าวว่า ผู้ชายคนที่ด่าว่าท่านได้เสียชีวิตแล้ว และชาวบ้านในแถบนั้นสงสัยว่าเขาตายเพราะท่านปล่อยคุณไสยไปใส่

เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนมีโอกาสไปหาหลวงปู่แหวนและหลวงปู่สิม ได้ถามถึงเหตุการณ์นี้ หลวงปู่ได้ให้เหตุผลทำนองเดียวกันว่า เขาเป็นลูกศิษย์เทวทัตมาเกิด จึงต้องรับกรรม

หลวงปู่สิมกับหลวงปู่เปลี่ยน

วัดอรัญญวิเวก

วัดป่าสะลวง

วัดป่าอาจารย์ตื้อ

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๘

เชียงใหม่

หลังออกพรรษาที่ ๗ ท่านกลับไปหาหลวงปู่ตื้อ ได้พักปฏิบัติหลวงปู่ตื้อและรับการอบรมสั่งสอนจากท่านอีกประมาณ ๑ เดือน จึงย้อนกลับมาวัดป่าสะลวง

วันหนึ่งท่านไปบิณฑบาต สังเกตเห็นสุนัขตัวเมียตัวหนึ่งอยู่กับเจ้าของบ้านที่เป็นผู้หญิง เมื่อท่านไปบิณฑบาตผ่านหน้าบ้านนี้ สุนัขจะวิ่งไปเตือนเจ้าของบ้านให้รู้ เพื่อจะรีบนำอาหารออกมาใส่บาตร สุนัขทำเช่นนี้อยู่เป็นประจำ หลวงปู่เปลี่ยนจึงตั้งจิตดูสุนัข จึงรู้ว่าเมื่อก่อนสุนัขเคยเกิดเป็นลูกสาวเจ้าของบ้าน แต่ผิดศีลข้อสามเพราะคบชู้ เมื่อสามีรู้ก็ไม่ยอมรับ พร้อมกับสาบานว่าถ้ามีชู้จริงขอให้ไปเกิดเป็นสุนัข ด้วยผลของกรรมนี้ เมื่อตายไปจึงมาเกิดเป็นสุนัขอาศัยอยู่กับหญิงเจ้าของบ้านนั้นเอง ท่านจึงบอกเจ้าของบ้านให้รู้และให้ดูแลสุนัขให้ดี

ส่วนนิมิตรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น วัว ควาย สุนัข แมว เวลามีคนเดินมา ได้ผ่านเข้ามาให้ท่านเห็นเป็นประจำ เช่น คราวที่อยู่วัดป่าสะลวง มีพระจากผาแด่นมาพักที่วัด ท่านได้รับนิมิตว่ามีพระมา ๒ องค์ มีลักษณะเป็นควายมานอนอยู่ที่ศาลา รุ่งขึ้นเช้าขณะเตรียมออกบิณฑบาต ได้พบพระ ๒ องค์นั้นจริง ยังนอนหลับอยู่บนศาลา ได้ทราบภายหลังว่า พระทั้ง ๒ องค์บวชได้ ๑๐ พรรษาแล้ว แต่การภาวนายังไม่ก้าวหน้า การได้นิมิตมานี้ บางครั้งก็มาตักเตือนให้หลวงปู่เปลี่ยนระวังอันตรายจากการโดนทำร้ายร่างกายบ้าง จากการรบกวนของเพศตรงข้ามบ้าง การตรวจสอบนิมิตทำให้ท่านมีความรู้และเข้าใจในคำเทศน์ของหลวงปู่ตื้อเรื่องที่ว่า พระหมา พระแมว ฯลฯ โดยไม่มีข้อสงสัยอีกเลย

หลวงปู่เปลี่ยนได้ท่องเที่ยวธุดงค์เข้าและออกวัดป่าสะลวงอยู่จนวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๙ จึงออกจากบ้านสะลวงนอกไปสู่บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

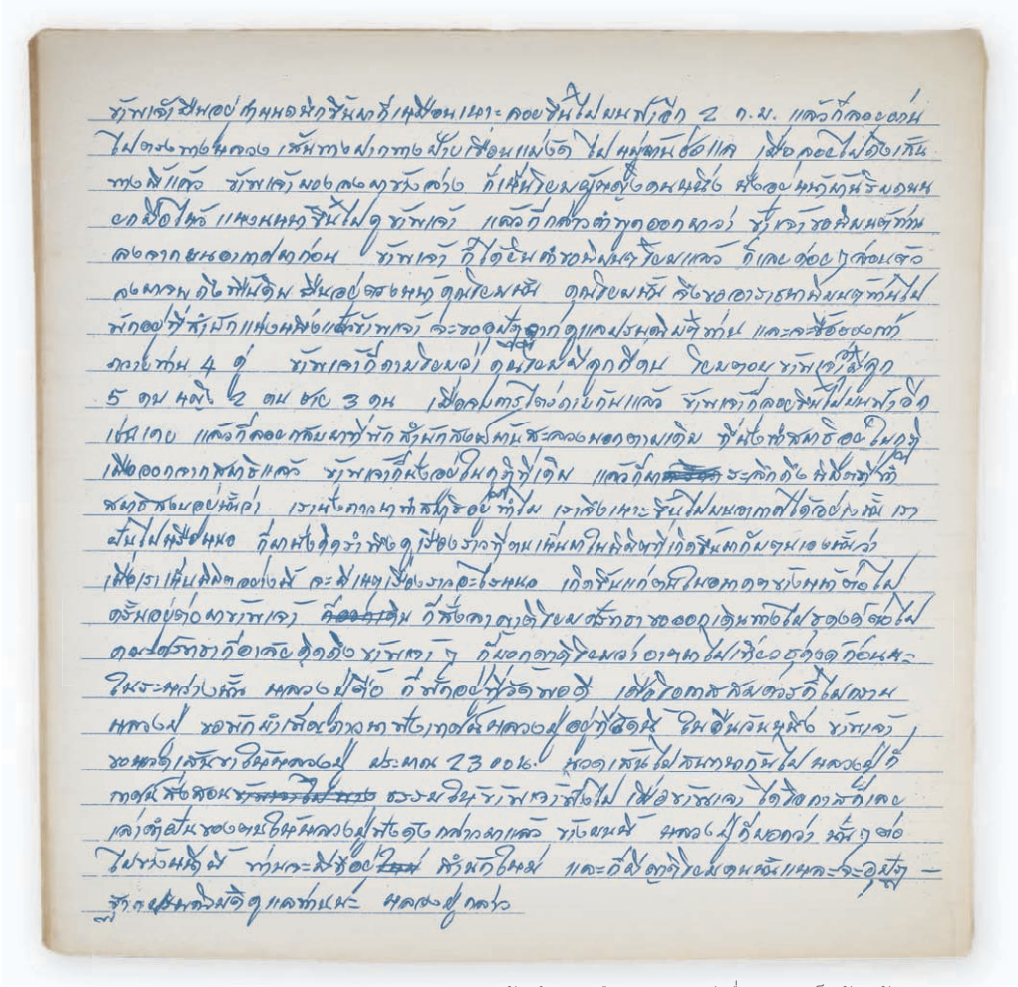

บันทึกลายมือของหลวงปู่เรื่องนิมิตเห็นวัดอรัญญวิเวก

บ้านปง (วันอาทิตย์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๗)

ขณะอยู่ที่วัดป่าสะลวง หลวงปู่เปลี่ยนได้นิมิตว่า ตัวท่านเองลอยอยู่บนท้องฟ้า แล้วมองลงมาเห็นหลวงปู่ชอบ ฐานสโม กำลังเดินเอาผ้าอาบน้ำคลุมศีรษะไว้ ท่านจึงลงมากราบนมัสการหลวงปู่ชอบ ได้ถามหลวงปู่ว่าจะไปไหน หลวงปู่ตอบว่าจะไปสรงน้ำแล้วก็เดินเลยไป ท่านจึงลอยขึ้นไปเบื้องบนอีกครั้งหนึ่ง ผ่านบ้านของชาวบ้านคนหนึ่งซึ่งออกมานั่งไหว้ นิมนต์ให้ท่านลงมาพักที่สำนักแห่งหนึ่ง ได้ปวารณาตัวเองว่า จะขอเป็นผู้อุปัฏฐากหลวงปู่เปลี่ยน และจะถวายรองเท้าแก่ท่าน ๔ คู่ ต่อจากนั้นท่านจึงลอยกลับไปวัดป่าสะลวง

หลังนิมิตได้ประมาณ ๑๐ วัน หลวงปู่เปลี่ยนก็ออกธุดงค์ไปวัดป่าอาจารย์ตื้อ ได้พบหลวงปู่ตื้อและเล่านิมิตให้หลวงปู่ฟัง หลวงปู่บอกว่า จะมีโยมมาอุปัฏฐากในภายภาคหน้า หลวงปู่เปลี่ยนอยู่กับหลวงปู่ตื้อจนกระทั่งขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ปีมะเมีย จึงเดินธุดงค์ต่อไปและได้ผ่านไปพบวัดร้าง คือ วัดอรัญญวิเวก (สำนักสงฆ์อรัญญวิเวก) บ้านปง ชาวบ้านเรียกว่า วัดดอยบ้านปง ดูสภาพวัดเหมือนในนิมิตที่ท่านได้เห็นเมื่อตอนอยู่ที่วัดป่าสะลวง

ท่านได้เดินสำรวจจนทั่วบริเวณ เห็นว่าเงียบสงัดดีมาก จึงตกลงใจพักปฏิบัติธรรม ณ สำนักนี้ ท่านเลือกกุฏิที่ดีที่สุดในขณะนั้นเป็นที่พัก มีสองห้องแต่ปลวกกินเสียหนึ่งห้อง อีกห้องหนึ่งมีสภาพพออยู่อาศัยได้ (ทราบภายหลังว่าเป็นกุฏิที่หลวงปู่แหวนเคยพักและจำพรรษา) ผ่านไป ๔ วัน ชาวบ้านในละแวกนั้น มีแม่บัวคำและสามีชื่อนายเมา หนานศรีธน และคนอื่น ๆ ได้ขอมาเป็นผู้อุปัฏฐากท่าน และอาราธนาท่านให้อยู่จำพรรษาเพื่อโปรดเขาเป็นการชั่วคราว

แม่บัวคำได้ซื้อรองเท้ามาถวายถึง ๓ คู่ จากตลาดบ้านปง ซึ่งมีแต่คู่เล็ก ๆ ท่านรับไว้แต่ใส่ไม่ได้ ในที่สุดแม่บัวคำได้วัดเท้าและสั่งตัดจากในเมืองเชียงใหม่ถวายอีก ๑ คู่ แม่บัวคำจึงได้ถวายรองเท้าแก่หลวงปู่เปลี่ยน ๔ คู่ จริงตามในนิมิต

การสร้างกุฏิ

เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนมาพักอยู่ที่วัดอรัญญวิเวก การปฏิบัติธรรมของท่านเจริญก้าวหน้า จิตได้รับความสงบมาก เวลากลางวันก็เดินจงกรมอยู่บนพื้นดิน

จนทางเดินจงกรมยุบลึกลงไป เวลาฝนตกน้ำจะขังเต็มกลางคืนประมาณ ๔-๕ ทุ่ม เดินจงกรมรู้สึกเบา มีความสุขเหมือนค่อย ๆ ลอยสูงขึ้น ๆ จนอยู่เลยยอดไม้ไปสัก ๕ เมตร ๖ เมตร เดินอยู่ข้างบนได้ถึงสามชั่วโมงครึ่ง จึงค่อย ๆ ร่อนลงมา ยืนอยู่ใกล้ ๆ บันได ตีสองถึงเข้าห้องนอน การอยู่เพียงคนเดียวทำให้ท่านสนุกกับการปฏิบัติทั้งวันทั้งคืน การทำความเพียรด้านอื่น ๆ ก็ไม่ติดขัด เพราะสถานที่สงบเงียบและวิเวกดี การปฏิบัติธรรมของท่านเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชาวบ้านมีศรัทธา จึงพร้อมใจกันสร้างกุฏิให้ท่านใหม่ โดยรื้อกุฏิหลังเก่าพร้อม

กับโค่นต้นไม้ในวัดอีก ๕ ต้นมาสร้างกุฏิ (ภายหลังใช้เป็นศาลาโรงฉัน ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รื้อออกแล้วสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กแทน)

ครั้นโค่นต้นไม้ไปปลูกเป็นกุฏิแล้ว ได้มีชาวบ้านปงมาเรียนท่านว่า ได้ยินเสียงร้องไห้ดังมาจากวัดหลายวัน ต่อมาท่านได้นิมิตเห็นรุกขเทวดา ๒ ครอบครัว ครอบครัวแรก ๓ องค์ อีกครอบครัวหนึ่ง ๔ องค์ มาหาท่าน แจ้งว่าพวกเขาเดือดร้อนเรื่องที่อยู่ เนื่องจากต้นไม้ที่เคยอยู่อาศัยถูกชาวบ้านโค่นมาสร้างกุฏิ จึงขอให้ท่านหาที่อยู่ให้ใหม่ หลวงปู่เปลี่ยนจึงให้ไปอยู่ที่ต้นชาดทางเหนือของวัด ซึ่งมีรุกขเทวดาอยู่หลายครอบครัวแล้ว

วัดอรัญญวิเวก ในอดีตชาติ

หลังจากอยู่วัดอรัญญวิเวกได้ประมาณ ๒-๓ เดือน ก่อนเข้าพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนได้นั่งสมาธิตรวจดูวัดในอดีต จึงเห็นว่าใต้โบสถ์นั้นมีพระพุทธรูปทอง ๒ องค์ (ภายหลังมองไม่เห็นในนิมิตแล้ว) แม่บัวใสซึ่งเป็นพี่สาวของแม่บัวคำเป็นหัวแรงในการก่อสร้างโบสถ์และสิ่งต่าง ๆ ภายในวัด มีพระที่ร่วมในการก่อสร้าง ๕ องค์ คือ หลวงพ่อคำอ้าย มีพรรษา ๕ พรรษา หลวงปู่เปลี่ยน มีพรรษา ๔ พรรษา พระอีก ๓ องค์ มีพรรษาลดหลั่นกันลงมา โบสถ์ในอดีตแรกก่อสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อปูนขึ้นมาและตีไม้ขึ้นพอเป็นรูปร่างโบสถ์เท่านั้น ภายในมีพระพุทธรูปดินปั้น ๓ องค์ ทองสัมฤทธิ์ ๒ องค์วางเรียงกัน เมื่อสร้างเสร็จแล้ว แม่บัวใสได้เป็นประธานจัดงานฉลองโบสถ์ มีชาวบ้านมาร่วมงานประมาณ ๓๐๐ คน

คณะศรัทธาสมัยแรก (ยืน) พ่อเสา พระถาวร พ่อหนานศรีธน พ่อทา (นั่ง) แม่บัวใส แม่บัวจันทร์ แม่คำปัน

หลวงปู่เปลี่ยนได้ตรวจดูบุพกรรมของแม่บัวใส ก็ทราบว่าในชาติหนึ่งท่านเคยเกิดเป็นบุตรชายคนโตของแม่บัวใส มีน้องชายอีกคนหนึ่ง ในชาตินั้นเมื่อหลวงปู่เปลี่ยนตั้งใจจะบวช แม่บัวใสมีศรัทธาเตรียมอัฐบริขารอย่างดีให้ท่านใช้ในการบวช ส่วนน้องชายก็มาเกิดเป็นบุตรชายของแม่บัวใสในชาตินี้อีก เป็นครูอยู่ที่บ้านปง ในชาติปัจจุบันหลวงปู่เปลี่ยนจึงเป็นผู้ชักจูงแม่บัวใสให้ยินดีและศรัทธาในการถือศีลและการก่อสร้างต่าง ๆ ของวัด ไม่ว่าจะเป็นกุฏิ ศาลา โบสถ์ เจดีย์ ฯลฯ แม่บัวใสจะทำด้วยความเต็มใจยิ่ง ทั้งนี้เพราะแม่บัวใสได้เป็นผู้ริเริ่มสร้างวัดอรัญญวิเวกมาตั้งแต่ในอดีตชาตินั่นเอง

หลวงปู่เปลี่ยนได้ถามพวกภพภูมิต่าง ๆ ที่อยู่ในวัดอรัญญวิเวกถึงเรื่องอายุของวัด ได้รับคำตอบว่าวัดสร้างมานาน ๗๘๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๑) หลวงปู่เปลี่ยนบวชเป็นพระมาถึงปัจจุบันได้ ๗ ชาติแล้วท่านได้ร่วมก่อสร้างวัดอรัญญวิเวกในชาติที่ ๒ และชาติปัจจุบันเป็นชาติที่ ๗

๒๕๐๙

พรรษาที่ ๘

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

พระอาจารย์สมัย ทีฆายุโก

ในพรรษานี้เป็นพรรษาแรกที่หลวงปู่เปลี่ยนจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวก มีพระอาจารย์สมัย ทีฆายุโก กับศิษย์ของท่าน ๓ องค์ และสามเณรสม จาก จ.เลย มาร่วมจำพรรษาด้วย พระอาจารย์สมัยบวชมา ๑๖ พรรษา มีอาวุโสสูงที่สุด

ขันธ์ ๕

หลวงปู่เปลี่ยนได้ใช้สมาธิเป็นบาทในการพิจารณาธรรม ทำให้ปัญญาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีความละเอียดยิ่งขึ้น ท่านได้คิดถึงครูบาอาจารย์หลายองค์ที่สอนให้พิจารณาเรื่องขันธ์ ๕ และให้ละทิ้งขันธ์ ๕ ดังนั้น หากท่านปล่อยวางขันธ์ ๕ หรือละทิ้งขันธ์ ๕ ได้ด้วยตัวของท่านเองแล้ว ท่านคงไม่ต้องไปแสวงหาครูบาอาจารย์อีก

เมื่อคิดดังนี้แล้วก็เกิดปัญญามองพิจารณาอะไรก็เห็นเป็นกองกระดูกหมด เวลาออกบิณฑบาต มีคนใส่บาตร ท่านพิจารณามือผู้ที่กำลังใส่บาตร ก็เห็นกระดูกแตกร่วงลงไปในบาตร มองไม่เห็นข้าว ตัวผู้ใส่บาตรก็แตกลงไปกองกับพื้นด้วย

การสอนธรรมะ

ท่านถือการสอนธรรมะเป็นกิจประจำ ท่านจะสอนเมื่อชาวบ้านมารักษาอุโบสถศีลที่วัด ท่านจะตอบปัญหาข้อข้องใจจากปัญญาของท่าน เช่น ประเพณีทางเหนือทำไมจะต้องมีธงขาวสามทางนำหน้าศพ ธงขาวสามทางหมายถึง วัฏวนทั้งสาม การถือธงนำหน้าศพและชักให้สูงนั้นเป็นเครื่องประกาศว่า หากไม่ชำระกิเลสให้ลดน้อยจนเหมือนผ้าขาวแล้วก็ยังต้องวนเวียนอยู่ในวัฏฏะทั้งสาม คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ หรือกามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหานั่นเอง การเดินเวียนเทียนเชิงตะกอนสามรอบ ก็มีความหมายว่า ตราบใดที่เรายังทำจิตใจให้บริสุทธิ์ไม่ได้ เราก็จะต้องเวียนเผาอยู่ที่เชิงตะกอนนี้ตลอดไป การเอาหีบศพไปชนเชิงตะกอนสามครั้ง ก็คือการสั่งสอนให้เข็ดหลาบ ถ้ายังไม่เข็ดหลาบก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏวนทั้งสามนี้ การเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพ ก็เพราะน้ำมะพร้าวเป็นน้ำที่บริสุทธิ์ตามธรรมชาติ ขอให้ผู้ตายมีความสุข เกิดในสุคติภูมิให้มีความบริสุทธิ์เช่นเดียวกับน้ำมะพร้าว

ส่วนพิธีกรรมบางอย่างในงานศพ เช่น การบวชจูงศพ ท่านไม่เชื่อว่าคนตายแล้วเราจะไปจูงใจเขาได้ การชักจูงที่ควรทำคือการจูงคนให้เข้าถึงธรรมะ เทศน์สอนให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถ้าขณะยังไม่ตายยังไม่ยอมรับฟังพระเทศน์หรือสั่งสอนแล้ว เมื่อตายไปจึงป่วยการจะไปเรียกให้มาฟังเทศน์ถือศีล

เมื่อครั้งงานศพคุณแม่ของท่าน ท่านไม่จูงศพคุณแม่ไปป่าช้า ไม่เวียนรอบเชิงตะกอน แต่ยอมให้เอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพได้ เพราะท่านเห็นว่าขณะที่คุณแม่ยังมีชีวิตอยู่ ได้ทำบุญมากแล้ว มีการรักษาศีล ทำทาน และภาวนา ทั้งไปปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่มั่น จึงไม่จำเป็นต้องให้ใครมาจูงท่านอีก ท่านเห็นว่าการบวชพระคือการเข้ามารับการอบรมสั่งสอนเรื่องธรรมะ

ให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ ให้รู้ว่าอะไรเป็นบาป อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นประโยชน์ เราบวชเป็นพระ เราต้องศึกษาให้เข้าใจ เมื่อเข้าใจธรรมะชัดเจนแล้ว ก็เอาธรรมะนี้ไปสอนพ่อแม่ให้เข้าใจ ให้ท่านปฏิบัติ ทำบุญทำทาน รักษาศีล ภาวนา เมื่อพ่อแม่ทำได้แล้ว แสดงว่าท่านมีที่พึ่งของท่านแล้ว เพราะท่านทำบุญเป็น รักษาศีล ภาวนาได้ จึงเรียกว่าการบวชเพื่อจูงพ่อแม่ เมื่อท่านตายไป ท่านก็ไปดีมีสุข ไม่จำเป็นต้องไปจูงตอนตาย

ท่านได้เล่าอานิสงส์ของการถวายทานต่าง ๆ ตามที่ท่านได้พบในนิมิต เช่น ผู้สร้างโรงฉันถวายมีปราสาทเกิดอยู่ที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นปราสาท ๖ ชั้น ผู้ร่วมสร้างบางรายเสียชีวิตแล้วก็ได้ขึ้นไปอยู่ในปราสาทด้วยแม้เป็นเพียงผู้ร่วมสร้าง โรงฉันสร้างด้วยไม้ บางชิ้นเป็นรูทะลุได้ แต่เมื่อเป็นทิพยปราสาทก็ดูสวยงาม เพราะผู้ถวายทานได้ถวายด้วยความบริสุทธิ์ใจ ใช้ไม้เท่าที่หาได้และมีอยู่ไปก่อสร้าง

ส่วนผู้ที่เข้ามาช่วยงานวัดที่มีความไม่บริสุทธิ์ใจเป็นที่ตั้ง หลวงปู่เปลี่ยนได้เห็นคนผู้นั้นมาหาท่านในนิมิตตั้งแต่ก่อนตาย เป็นเปรตมีท้องใหญ่โตมาก มีปากเท่ารูเข็ม มีลูกอัณฑะใหญ่ยาวจนลากพื้นและลุกเดินไม่ไหว คนผู้นั้นมาทำหน้าที่หิ้วปิ่นโตให้พระเณรออกบิณฑบาต เมื่อชาวบ้านถวายกับข้าวใส่ปิ่นโตให้ เขาจะแอบเอากับข้าวดี ๆ ในปิ่นโตเก็บกลับบ้านก่อนจะมาถึงวัด เมื่อท่านถามเขา คนผู้นั้นก็ยอมรับว่าขโมยของวัดจริง

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๗

เชียงใหม่

เมื่อออกพรรษาที่ ๘ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้เที่ยวธุดงค์อยู่ในละแวกนั้นเอง ท่านได้ไปหาหลวงปู่ตื้อบ้าง หลวงปู่แหวนบ้าง ขึ้นไปถ้ำปากเพียง และไปกราบนมัสการหลวงปู่สิมบ้าง ท่านจะเที่ยวธุดงค์เพื่อปฏิบัติธรรม และขอให้พระอาจารย์ทั้งหลายได้แก้ปัญหาธรรมและแนะแนวการปฏิบัติธรรมที่สูงขึ้นไปอีก

๒๕๑๐

พรรษาที่ ๗

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่เปลี่ยนจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวก เป็นพรรษาที่ ๒ พรรษานี้การปฏิบัติของท่านรุดหน้าไปทางด้านปัญญาที่เกิดขึ้นเองเมื่อพิจารณาธรรมะอย่างสม่ำเสมอ บางวันเมื่อท่านได้พิจารณาดูสภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ก็เกิดธรรมะบางอย่างขึ้น เช่น เห็นความเป็นอยู่และการสืบพันธุ์ของสัตว์ บางครั้งก็เกิดการแก่งแย่งตบตีกันตามประสาสัตว์ ทำให้ได้คิดต่อไปว่า สัตว์โลกต่าง ๆ ที่ยังไปเกิดไม่ได้ ก็เพราะตกอยู่ในบ่วงของกามนั่นเอง ไม่ว่าสัตว์เล็กหรือใหญ่เรื่อยมาจนถึงมนุษย์ ไม่สามารถจะข้ามบ่วงกามนี้ได้ จึงไปไหนไม่รอด ต้องตกอยู่ในวัฏฏะนี้ไม่รู้กี่หมื่นกี่แสนชาติ แม้ตัวท่านเองที่ต้องเวียนว่ายอยู่ยังไปไม่ถึงไหน ก็เพราะติดอยู่ในบ่วงของกามนี้เอง

ระหว่างที่ท่านพิจารณาสภาวะการที่สัตว์ตกอยู่ในบ่วงกามนั้น สายตาของท่านก็เห็นใบไม้ร่วงลงมา ท่านจึงได้พิจารณาว่าใบไม้ซึ่งเกิดเมื่อปีกลาย พอครบปีก็ร่วงหล่นไป ใบไม้ใหม่เกิดทีหลังท่าน แต่ต้องร่วงหล่นไปก่อน สัตว์บางชนิดก็มีอายุยืนนาน บางชนิดก็มีอายุสั้น แต่ก็ต้องแตกดับไปเหมือนกันหมด แล้วตัวเราเองก็อาจจะต้องตายในวันนี้หรือพรุ่งนี้ หรือในเร็ววันนี้ เราก็ไม่รู้ล่วงหน้า

หลวงปู่เปลี่ยนนำพระเณรที่วัดอรัญญวิเวกออกบิณฑบาต

การสอนพระ

ท่านจะได้นิมิตผู้ที่จะมาหาท่านก่อนเสมอ ท่านจะต้อนรับพระอาคันตุกะอย่างดี พระบางองค์เมื่อสนทนาธรรม จะแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับท่าน และไม่ยอมรับฟังเหตุผลหรือข้อธรรมะใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าเป็นเช่นนี้ หลวงปู่เปลี่ยนจะดูว่าพระองค์นั้นเชื่ออะไร หรือมีอะไรอยู่ในใจ บางองค์ชอบเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง จะไม่ยอมรับรู้ธรรมะใด ๆ ที่ปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น ท่านจะพูดให้เห็นถึงกฎของพระไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีใครอยู่ยงคงกระพันไปได้ตลอดกาลโดยไม่ตาย

บางองค์มีความยึดมั่นถือมั่นในสักกายทิฏฐิอย่างแรงกล้า เชื่อแต่ความเห็นของตนเองฝ่ายเดียวว่าถูกเสมอ ตนเองเก่งแล้วสามารถที่จะเอาตัวเองรอดได้ ในกรณีเช่นนี้ หลวงปู่เปลี่ยนจะถามให้แน่ใจว่าพระองค์นั้นรู้แล้วทั้งหมดหรือ ท่านจะขอให้ขยายความให้ท่านฟังว่ารู้จริงอย่างไร แล้วท่านจะพิจารณาจากคำอธิบายของพระองค์นั้นว่าเกิดจากสัญญาเก่าหรือเกิดจากวิญญาณรู้ รู้ที่เกิดจากสัญญาหรือวิญญาณเป็นรู้ที่ไม่เที่ยงเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้ารู้โดยปัญญาจะเป็นรู้ที่เที่ยงแท้แน่นอน รู้อย่างมหาสติปัฏฐาน ๔ รู้ทุกอิริยาบถ โดยไม่ต้องตามมาแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง ท่านจะวินิจฉัยให้พระองค์นั้นรู้และปรับปรุงตนเอง

ท่านยินดีตอบปัญหาของทุกคน และแก้ไขความเห็นผิดให้ถูกต้อง โดยไม่เลือกว่าเป็นใคร ไม่คำนึงถึงเวลาที่ต้องเสียไป เพราะท่านต้องการช่วยเหลือคนทั้งหลายให้เดินในแนวทางที่ถูกต้องที่สุด

อำนาจจิต

ครั้งหนึ่งมีคณะท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาในวัด ขณะที่หลวงปู่เปลี่ยนกำลังผ่าแก่นขนุนเพื่อย้อมจีวร ท่านนั่งทำงานก็นั่งยอง ๆ ชันเข่าอยู่กับพื้น การนุ่งห่มในขณะนั้นไม่เรียบร้อย เมื่อคณะท่องเที่ยวซึ่งมีฝรั่งชาย ๒ คน พยาบาลไทย ๒ คน และหมอไทย ๑ คน พร้อมมัคคุเทศก์นำเที่ยว จะถ่ายรูปท่าน ท่านจึงขอให้ล่ามช่วยบอกว่าไม่อนุญาต เพราะนุ่งห่มไม่เรียบร้อย ท่านเกรงว่าฝรั่งจะนำรูปการนุ่งห่มไม่เรียบร้อยของสงฆ์ไทยไปเผยแพร่ แต่ฝรั่งไม่ยอมฟัง ท่านจึงใช้อำนาจจิตทำให้คณะท่องเที่ยวตกใจไม่ทันถ่ายรูป รีบวิ่งขึ้นรถและขับรถออกไปทันที เมื่อคณะท่องเที่ยวหัวดื้อออกไปกันหมดแล้ว ท่านได้แผ่เมตตาตามไปเพื่อเขาจะได้หายตกใจ

หลวงปู่คำแสน คุณาลํกาโร

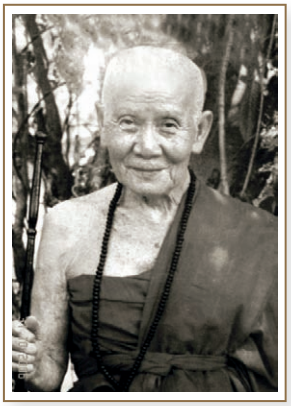

หลวงปู่คำแสน คุณาลํกาโร

วันหนึ่งขณะที่นั่งภาวนาในเวลากลางวัน หลวงปู่เปลี่ยนได้นิมิตเห็นพระองค์หนึ่งเดินมาในวัด ในนิมิตหลวงปู่เปลี่ยนเดินลงจากกุฏิไปหาพร้อมกับถามชื่อของท่าน พระองค์นั้นตอบว่าชื่อคำแสน (หลวงปู่คำแสน) และหลวงปู่เปลี่ยนได้พาท่านไปพักที่กุฏิเก่าของหลวงปู่แหวน

หลังจากได้นิมิตประมาณ ๓๐ นาที ท่านก็เห็นพระองค์หนึ่งเดินเข้ามา เมื่อมองเห็นก็ทราบทันทีว่านั่นคือหลวงปู่คำแสนที่เห็นในนิมิต เมื่อหลวงปู่คำแสนเดินมาถึงกุฏิเก่าที่ท่านเคยอยู่เมื่อครั้งจำพรรษากับหลวงปู่แหวน ก็มองหน้ามองหลัง เพราะกุฏิของท่านมีหลวงปู่เปลี่ยนมาอาศัยอยู่แทน

หลวงปู่เปลี่ยนจึงลงไปหา พร้อมกับรับบาตรและสะพายบาตรท่านเดินนำไปพักที่กุฏิหลังเก่าที่หลวงปู่แหวนเคยจำพรรษาอยู่ เมื่อสอบถามชื่อก็ทราบว่าชื่อหลวงปู่คำแสนจริง ท่านเป็นพระที่มีบารมีสูง ขณะหลวงปู่เปลี่ยนนั่งภาวนาจะมองเห็นพวกเทพมาฟังหลวงปู่สวดมนต์กันมากมาย

หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปคุยกับหลวงปู่ที่กุฏิเก่าของหลวงปู่แหวนเวลากลางคืน หลวงปู่คำแสนเล่าถึงการปฏิบัติว่า เมื่อท่านปฏิบัติได้ถึงขั้นอุปจารสมาธิแล้วก็ไปเล่าให้หลวงปู่แหวนฟัง ซึ่งหลวงปู่แหวนก็เร่งให้หลวงปู่คำแสนภาวนาให้มากขึ้น ไม่ยอมให้ไปทำกิจอื่น ๆ

หลวงปู่เปลี่ยนได้ขอให้หลวงปู่คำแสนเล่าถึงหลวงปู่มั่นตามที่หลวงปู่ได้พบ รวมถึงคำเทศน์ของหลวงปู่มั่นด้วย หลวงปู่คำแสนบอกว่า หลวงปู่มั่นมีลักษณะดุ เมื่อหลวงปู่ไปฟังเทศน์จะกลัวท่านมาก จดจำคำเทศน์ของท่านไม่ได้มากเท่าที่ควร หลวงปู่คำแสนได้เทศน์ให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังพอสังเขปเท่านั้น ซึ่งรวมคำสอนเรื่องมุตโตทัยของหลวงปู่มั่น นอกจากนั้น**หลวงปู่มั่นได้สอนให้พิจารณาถึงมรณานุสติ ให้พิจารณาถึงร่างกายของเรา ให้มองให้เห็นกระดูกของเรา ถ้าเราเป็นพ่อแม่ เมื่อเวลาอุ้มลูกก็ให้พิจารณาว่าเป็นกระดูกมาห้อยคอ**

หลวงปู่คำแสนชอบความสงบ ไม่ชอบความพลุกพล่าน หากวัดนี้มีแต่หลวงปู่เปลี่ยน ท่านจะอยู่จำพรรษาด้วย แต่พอใกล้เข้าพรรษามักจะมีพระเณรมาอยู่จำพรรษาด้วยหลายองค์ หลวงปู่คำแสนจึงไม่เคยอยู่จำพรรษากับหลวงปู่เปลี่ยน

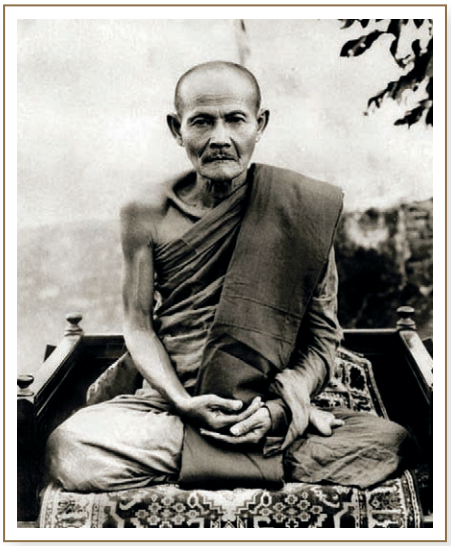

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺตเถร

มุตโตทัย

เมื่อนักปราชญ์ทั้งหลายจะสวดก็ดี จะรับศีลก็ดี หรือจะทำการกุศลใด ๆ ก็ดี ต้องตั้ง **นโม** ก่อน จะทิ้ง **นโม** ไม่ได้เลย เมื่อเป็นเช่นนี้ **นโม** ก็ต้องเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อยกขึ้นมาพิจารณาก็ได้ความปรากฏว่า **น** คือธาตุน้ำ **โม** คือธาตุดิน พร้อมกับบทพระคาถาว่า

มาตาเปติกสมฺภโว โอทนกุมฺมาสปจฺจโย

เมื่อสัมภวธาตุของมารดาของบิดาผสมกัน จึงเป็นตัวตนขึ้นมา เมื่อคลอดจากครรภ์มารดาแล้ว ได้รับข้าวสุกเป็นเครื่องเลี้ยง จึงเจริญเติบโตขึ้นมาได้ **น** เป็นธาตุของมารดา **โม** เป็นธาตุของบิดา

นโม นี้ เมื่อกล่าวเพียง ๒ ธาตุเท่านั้น ยังไม่สมประกอบต้องพลิกสระพยัญชนะ เป็น **มโน** แปลว่าใจ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้ทั้งกายและใจเต็มตามส่วน

สมมุติทั้งหลายในโลกนี้ก็ต้องออกไปจาก **มโน** ทั้งสิ้น ของใครก็ก้อนของใคร ต่างคนต่างถือเอาก้อนอันนี้ ถือเอาเป็นสมมุติบัญญัติตามกระแสแห่งน้ำโอฆะ จนเป็นอวิชชา ตัวก่อภพชาติ ด้วยการไม่รู้เท่า ด้วยการหลงถือว่าตัวเป็นเราเป็นของเราไปหมด

หลวงปู่เปลี่ยนเคยตรวจดูบุพกรรม พบว่าในอดีตชาติท่านเคยเดินธุดงค์กับหลวงปู่คำแสน ครั้งหนึ่งได้ไปปักกลดกันอยู่คนละทิศของดอยสุเทพซึ่งยังไม่มีสิ่งก่อสร้างใด ๆ หลวงปู่เปลี่ยนอยู่ทางด้านตะวันออก ส่วนหลวงปู่คำแสนอยู่ทางด้านตะวันตก การที่ได้เคยร่วมธุดงค์กันมาในอดีตชาติจึงทำให้มีความสนิทสนมกันในชาตินี้ด้วย ออกพรรษาที่ ๙ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนไม่ได้ธุดงค์ไปที่ใดนาน เนื่องจากกำลังเตรียมการก่อสร้างเจดีย์ ท่านจึงใช้เวลาเพื่อสำรวจเจดีย์ตามวัดต่าง ๆ ของภาคเหนือมาเป็นแบบอย่าง

๒๕๑๑

พรรษาที่ ๑๐

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

ในพรรษานี้ เจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ บางวันที่ว่างจากการก่อสร้างหลวงปู่เปลี่ยนจะฝึกทบทวนดูการปฏิบัติของตัวท่านเอง ครั้งหนึ่งนึกขึ้นมาในใจว่าวัดคืออะไร ใจก็ตอบว่าวัดคือต้นไม้ เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับหลบอาศัยทำความเพียรเพื่อความหลุดพ้น ต้นไม้นี้ก็ต้องแตกสลายเหมือนกันหมด ตัวเราเองก็ต้องแตกสลายไปเหมือนกัน เมื่อนั่งคิดถึงการแตกสลายของวัตถุต่าง ๆ จิตก็ถามว่า สร้างไปเพื่ออะไร วัด เจดีย์ หรือสิ่งก่อสร้างวัตถุถาวรในวัด ไปอยู่ที่ไหนมันก็แค่นี้ จิตตอบว่า การสร้างสิ่งถาวรในวัดนี้เพื่อให้คนกราบไหว้ เมื่อคิดดังนี้ก็เกิดความสุข

งานก่อสร้างเจดีย์ทำให้จิตใจของท่านพลอยว้าวุ่น คิดจะหาทางเร่งรัดการก่อสร้างให้เสร็จเร็ว ๆ ท่านจึงตัดการคิดเรื่องนี้โดยถามจิตว่า จะนั่งคิดไปทำไม คิดแล้วก็ยังทำไม่ได้ รอให้ถึงเวลาก่อนแล้วค่อยทำจะได้ไม่ต้องคิด เมื่อตกลงใจดังนั้นแล้ว จิตก็ตัดจากการคิดเรื่องเจดีย์อย่างเด็ดขาด

นิมิตเห็น อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

วันหนึ่งหลวงปู่เปลี่ยนได้นิมิตเห็นสถานที่แห่งหนึ่งมีก้อนหินใหญ่ และวัดที่ อ.ดอยสะเก็ดวัดหนึ่ง ท่านเห็นพญานาคมาสลัดเกล็ดหล่นไว้ที่ต่าง ๆ เห็นศาลา บันไดขึ้นศาลา และได้เห็นตัวท่านเองบวชเป็นพระยืนอยู่ที่นั่น ชาตินั้นท่านบวชเมื่ออายุ ๕๔ ปี บวชได้ ๖ พรรษาก็มรณภาพอยู่ที่นั่นเอง ในชาตินั้นท่านมีลูกชาย ๑ คน หญิง ๒ คน มีญาติอยู่ที่นั่นด้วย ท่านต้องการจะไปดูสถานที่ตามนิมิตว่าจริงหรือไม่ แต่ต้องรอให้ออกพรรษาเสียก่อน

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๑๐

ภาคอีสานและเชียงใหม่

เมื่อออกพรรษาที่ ๑๐ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้กลับไปเยี่ยมบ้านที่ อ.สว่างแดนดิน และแวะเยี่ยมหลวงปู่เทสก์ที่วัดหินหมากเป้ง ได้เรียนถามถึงนิมิตบางอย่าง ซึ่งหลวงปู่ก็ตอบให้จนเป็นที่เข้าใจ ท่านอยากจะพักบำเพ็ญภาวนากับหลวงปู่เทสก์ แต่หลวงปู่ไม่ยอม เพราะวัดกำลังก่อสร้าง พระนักปฏิบัติไม่ควรอยู่ จึงพักอยู่กับหลวงปู่เป็นเวลาสั้น ๆ แล้วเดินทางต่อไป

เมื่อออกจากวัดหินหมากเป้ง ท่านได้ไปอยู่ที่วัดป่าพระสถิตย์กับพระอาจารย์บัวพา ปญฺญาภาโส ขณะนั้นทางฝั่งลาวมีเหตุการณ์ทางการเมือง ตอนค่ำ ๆ บางครั้งจะได้ยินเสียงปืนยิงกัน บางทีกระสุนก็มาตกลงฝั่งไทย แต่หลวงปู่เปลี่ยนอยู่อย่างปรกติ ไม่หวาดกลัว

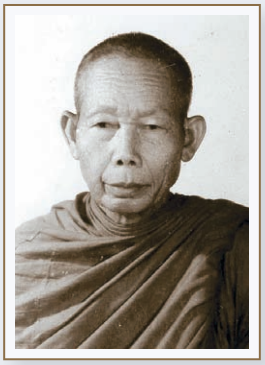

พระอาจารย์บัวพา ปญฺญาภาโส

ต่อเสียงปืน เพราะท่านได้ภาวนามรณานุสติอยู่เป็นประจำ การตายไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ อยู่ที่ไหนก็ต้องตาย การที่ต้องรบราฆ่าฟันกันก็เพราะความโลภ ความโกรธ ความหลง เข้าครอบงำจิตใจ ฉะนั้น ตราบใดที่มนุษย์ยังตกอยู่ในความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้ว ก็ต้องเบียดเบียนกันต่อไป

กลับจากอีสานแล้ว ท่านได้เดินทางไป อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ ตามนิมิตที่ได้เห็นขณะภาวนาอยู่ในพรรษา มีชาวบ้านซึ่งย้ายจากดอยสะเก็ดมาช่วยสร้างวัดอรัญญวิเวกร่วมเดินทางไปด้วย เมื่อไปถึงแล้วก็เห็นสิ่งต่าง ๆ เหมือนกับในนิมิตทุกประการ มีก้อนหินขนาดใหญ่ก้อนหนึ่ง ซึ่งในอดีตชาติที่ท่านอยู่ อ.ดอยสะเก็ด ท่านจะมาปฏิบัติธรรมบริเวณหินก้อนนั้น

ต่อจากนั้นท่านได้เดินทางไปวัดหนองบัว และได้เห็นสถานที่ตรงกับในนิมิตทุกอย่าง แต่สิ่งก่อสร้างในอดีตชาตินั้นไม่มีเหลือให้ดู เนื่องจากชาติที่ท่านเกิดอยู่ อ.ดอยสะเก็ดนั้นนานมากแล้ว

ในวัดหนองบัว มีสุนัข ๕ ตัววิ่งเข้ามาหาพร้อมทั้งเลียแข้งเลียขาแสดงความสนิทสนม ผิดกับสุนัขอื่น ๆ ที่จะต้องเห่าก่อนเมื่อเห็นคนแปลกหน้า เมื่อท่านจะกลับขึ้นรถ สุนัขทั้ง ๕ ตัวพยายามจะขึ้นรถตามกลับมาด้วย ภายหลังท่านได้ตรวจดูบุพกรรมของสุนัขทั้ง ๕ ตัว ก็ทราบว่าในอดีตชาติเมื่อครั้งที่ท่านบวชเป็นพระ สุนัขเหล่านี้เป็นลูกศิษย์วัดและขโมยของวัดกิน เมื่อตายไปได้ใช้กรรมในนรก หลังจากนั้นจึงมาเกิดเป็นสุนัขเพื่อใช้เศษกรรม

ในหมู่บ้านที่ อ.ดอยสะเก็ด ท่านได้พบหญิงผู้เคยเป็นพี่สาวท่านในอดีตชาติ ต้อนรับท่านด้วยความสนิทสนม ท่านยังได้พบกับลูกของท่านซึ่งมาเกิดแล้ว แต่ไม่พบผู้เคยเป็นภรรยาท่านก่อนที่จะบวชในอดีตชาติ

๒๕๑๒

พรรษาที่ ๑๑

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

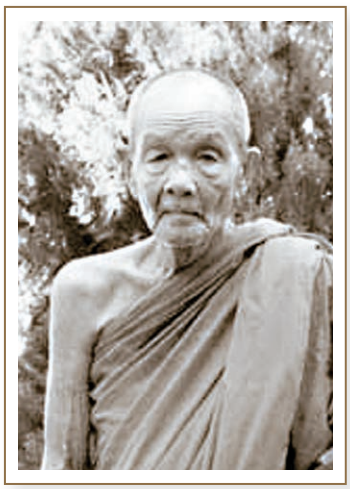

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

พรรษานี้ ท่านได้นิมิตเห็นหลวงปู่ดูลย์ อตุโล วัดบูรพาราม อ.เมือง จ.สุรินทร์ มาเทศน์โปรดอย่างย่อ ๆ ว่า **"ไม่ควรดูอะไร ดูแต่จิตอย่างเดียวก็ได้ ดูจิตพิจารณาจิตตลอดทั้งวันก็ได้"** หลวงปู่เปลี่ยนไม่รู้จักหลวงปู่มาก่อน เมื่อถามชื่อจึงได้ทราบว่าคือหลวงปู่ดูลย์ ภายหลังหลวงปู่เปลี่ยนจึงได้พบหลวงปู่ดูลย์เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่งานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ต่อมาท่านได้มีโอกาสสนทนากับหลวงปู่ดูลย์ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ **หลวงปู่ดูลย์จะสอนแต่เรื่องจิตใจอย่างเดียว พิจารณาจิตในจิต จิตคิดดีหรือไม่ดีก็ให้รู้ ถ้าจิตคิดไม่ดีมีความทุกข์ก็ให้รู้จักปล่อยวาง แต่ถ้าจิตคิดดีมีความสุข ก็ต้องให้เข้าใจให้รู้จัก ไม่ติด หลวงปู่ดูลย์จะสอนสั้น ๆ พิจารณาจิตในจิต มีอารมณ์เกิดขึ้นแล้วมันตั้งอยู่มีอาการอย่างไร แล้วอารมณ์ดับไปดับด้วยวิธีไหน ให้เข้าใจ**

ในนิมิตอีกครั้งหนึ่ง ท่านยังได้พบและสนทนาธรรมกับครูบาอินทจักรรักษา (หลวงปู่อินถา อินฺทจกฺโก) วัดน้ำบ่อหลวง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ หลวงปู่บอกว่า การบวชมานานหรือไม่นานไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่สติปัญญาของใครของมัน ให้หลวงปู่เปลี่ยนพิจารณาดูเอา หลวงปู่บวชมาตั้งนานและเป็นนักปฏิบัติยังได้เห็นกันแค่นี้ ส่วนคนอื่นไม่ทำจะเห็นอะไร วัดหลวงปู่เป็นวัดบ้านนอก มันไม่ดี เขาก็สร้างกันไปอย่างนี้ หลวงปู่เปลี่ยนไม่ต้องไปสร้างอะไร ขอให้ภาวนาไปดีกว่า พระเณรถ้าไม่ภาวนาก็ไม่ดี ตายไปก็เปล่าประโยชน์ ทำทางเดินจงกรมให้พระเณรเดินก็ยังไม่ยอมเดินกัน เขาไม่ตั้งใจ

หลวงปู่สอนว่า หลวงปู่เปลี่ยนยังหนุ่มอยู่ อย่าเลี้ยงแม่ชีแม่ขาวอย่างหลวงปู่เป็นดีที่สุด และเสริมว่าพระพุทธองค์ไม่อยากจะให้ผู้หญิงบวช เพราะอยู่ในวัดก็มารุงรังกับพระเณร พอเวลาค่ำก็จะมาหามาถามปัญหา หลวงปู่เปลี่ยนอย่าตามใจโยม ถ้าตามใจแล้วจะเสีย ไม่ใช่เสียไปจากพรหมจรรย์ แต่ท่านจะถูกนินทา เพราะคนเมืองนี้ไม่ค่อยเข้าใจที่จะเคารพพระสงฆ์ การเคารพของเขาคือการไม่เหยียบเงากัน แต่เขาไม่เกรงใจที่จะเข้ามานั่งอยู่กับพระ หลวงปู่เปลี่ยนได้กล่าวขอบคุณที่หลวงปู่เตือน และบอกว่าตัวท่านได้ผ่านมาแล้ว หลวงปู่บอกอีกว่า ผู้หญิงนี้มีอำนาจ ขนาดหลวงปู่อายุมากแล้วก็ยังติดเมตตา หลวงปู่จึงเลิกเมตตา แล้วพยายามจะภาวนาให้มาก การก่อสร้างก็เลิกแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนต้องลดการก่อสร้างให้น้อย ภาวนาให้มาก ถ้าหลวงปู่เปลี่ยนมาหา หลวงปู่จะต้อนรับอย่างดี

การตัดสินใจอยู่วัดอรัญญวิเวกต่อ

ขณะมาอยู่วัดอรัญญวิเวกใหม่ ๆ หลวงปู่เปลี่ยนตั้งใจจะอยู่เพียง ๒ พรรษา ท่านกลัวจะติดสถานที่หรือติดบุคคลที่จะมาอุปัฏฐาก และกลัวผู้ที่มาอุปัฏฐากติดท่าน ทำให้ท่านไปที่ใดไม่ได้

แต่เมื่อท่านได้พิจารณาดูจิตของท่านว่า ยังยึดมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือเปล่า ยังมีอุปาทานใด ๆ หลงเหลือในจิตใจหรือไม่ ค่อย ๆ ตรวจดู ก็พบว่าไม่ได้ติดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ท่านคิดต่อไปว่า จะเอาอะไรไปทำไม ท่านไม่ได้คิดสร้างภพสร้างชาติ เพราะว่าถ้าหากสร้างภพสร้างชาติ ก็จะต้องมาเกิด แก่ เจ็บ ตายอีก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็ปรินิพพานไปตั้งนานแล้ว เมื่อพิจารณากลับไปกลับมาจนเกิดความว่าง เกิดปัญญาขึ้นมาว่า ไม่มีอะไรอยู่ที่ไหนเราก็มีปัญญาหาทางพ้นทุกข์ได้ สถานที่ไม่มีความหมายอะไร ถ้าอยากอยู่เราก็อยู่ ถ้าอยากไปเราก็ไป ไม่เป็นปัญหาต่อการภาวนา จะไปอยู่ที่ไหนก็ต้องพิจารณาทุกข์ ไปไหนทั่วประเทศก็ต้องพิจารณาทุกข์ ทุกสิ่งเกิดจากการสมมุติ ต้นไม้ ภูเขา ประเทศที่ใด ๆ ก็เป็นสมมุติทั้งสิ้น ไปไหน ๆ ก็ต้องตาย อยู่ที่นี้ก็ต้องตาย เกิดที่ไหนก็ต้องตาย การพิจารณาธรรมนั้นทำได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่จำเป็นต้องเป็นภูเขา ในป่า ในถ้ำเสมอไป อยู่วัดก็พิจารณาได้ การเที่ยวธุดงค์ไปหาครูบาอาจารย์ก็ทำได้ ถ้าอยู่ที่ไหนพิจารณาธรรมะดี เราก็อยู่นาน ถ้าไม่ชอบใจที่ไหน เราก็ไม่อยู่

การอยู่ที่วัดอรัญญวิเวกนั้น เหมือนกับมีแม่เหล็กดึงดูดว่าให้พ้นทุกข์ ต้องมุ่งหาทางพ้นทุกข์อย่างเดียว ท่านจะสอนใจอยู่อย่างนั้นตลอดไม่มีการถอยหลัง ศรัทธาเต็มเปี่ยม หาทางที่จะพ้นทุกข์อย่างเดียว โดยไม่รอใคร ท่านจึงตัดสินใจอยู่ปฏิบัติธรรมที่วัดอรัญญวิเวกไปเรื่อย ๆ ตราบใดที่ยังคงเป็นที่สงบภาวนาได้ดี

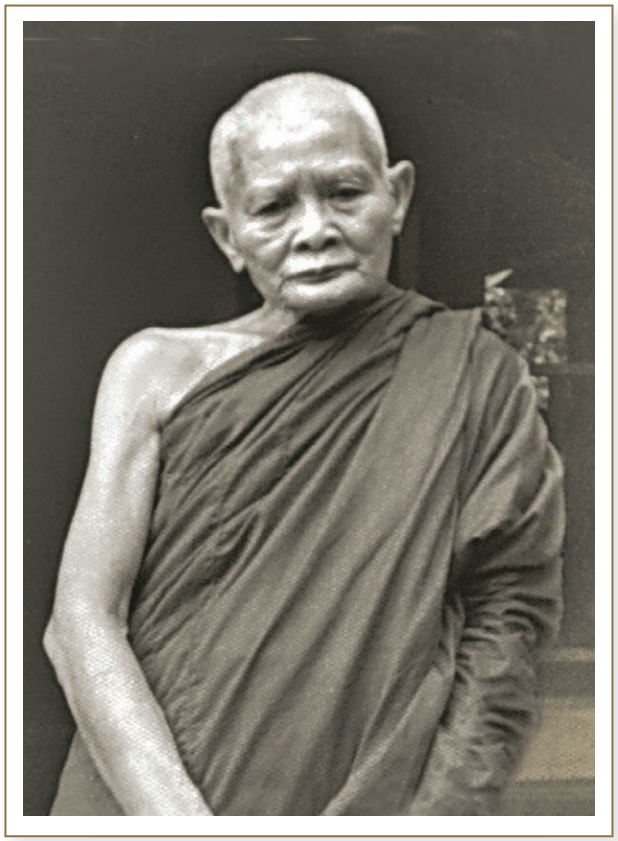

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

นิมิตหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

หลวงปู่แหวนได้เมตตามาหาท่านในนิมิต หลวงปู่ห่มผ้าแบบเฉวียงบ่า คลุมสังฆาฏิเรียบร้อย มายืนตรงบันไดกุฏิที่พัก หลวงปู่สอนว่า **"ให้เร่งภาวนาให้ถึงนิพพานในภพนี้ให้ได้ ขณะนี้ยังภาวนาไม่ดี ให้ภาวนาไปเรื่อย ๆ ธรรมดาการเจริญภาวนาของคนเรา ถ้ายังมีทิฏฐิมานะแข็งกระด้างอยู่ การภาวนาก็ไม่สามารถทำให้สงบได้ง่าย ๆ เพราะจิตใจแข็งกระด้าง"** ในขณะนั้นหลวงปู่เปลี่ยนกำลังสร้างวิหารหลังเก่าอยู่ หลวงปู่แหวนจึงเตือนท่านว่า "ควรหยุดก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่ควรจะสร้างคือจิตใจของเรา เพื่อความหลุดพ้น ไม่ต้องทำอะไรหรอกอยู่บ้านปง เพราะเป็นบ้านปลง ไม่ใช่บ้านโป่ง ถ้าบ้านโป่งมันก็สะดวกสบาย บ้านปงต้องทำให้เหมือนกับว่า อยากจะปลงมันทิ้ง เพราะเราตกอยู่ที่ลำบากที่ทุกข์ ไม่มีใครที่อยู่ได้ มีแต่เราสองคนเท่านั้นที่อยู่" หลวงปู่แหวนถามท่านว่า "จะอยู่บ้านปงนานเท่าใด" ท่านตอบว่า "จะเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ต้องอยู่ให้ได้อย่างน้อยที่สุดก็เท่ากับหลวงปู่อยู่ คือ ๑๑ พรรษา" ในนิมิต หลวงปู่แหวนประสงค์จะให้หลวงปู่เปลี่ยนมีความอดทน จะได้เร่งความเพียรมากขึ้น ซึ่งการอยู่ที่บ้านปง ก็ต้องอยู่ด้วยความอดทนจริง เพราะอาหารการกินที่บ้านปงค่อนข้างอัตคัด ช่วงเวลา ๑๑ ปีแรกที่หลวงปู่เปลี่ยนอยู่ ท่านไม่เคยได้ฉันแกงเลย เพราะอาหารมีแต่ผักต้มกับน้ำพริกและข้าวเปล่าเท่านั้น ส่วนน้ำใช้ก็ต้องตักและหาบขึ้นมาจากบ่อน้ำด้านล่าง

เจดีย์หลวงปู่แหวนที่วัดดอยแม่ปั๋ง

ดอยแม่ปั๋งในอดีตชาติ

หลวงปู่เปลี่ยนได้พิจารณาดูดอยแม่ปั๋ง จึงรู้ว่าในอดีตชาติหลวงปู่แหวนบวชได้ ๓๓ พรรษา หลวงปู่เปลี่ยนบวชได้ ๖ พรรษา และเป็นหลานของหลวงปู่ ส่วนแม่บัวคำเคยเป็นลูกสาวคนเล็กของหลวงปู่

สมัยนั้นดอยแม่ปั๋งเป็นสวนเป็นไร่ เจ้าของคือพระอาจารย์หนู สุจิตฺโต ซึ่งชาตินั้นเป็นฆราวาส อายุ ๔๐ ปี พระอาจารย์หนูและหลวงปู่เปลี่ยนร่วมกันอุปัฏฐากหลวงปู่ หลวงปู่เปลี่ยนช่วยทำหน้าที่และการงานอื่น ๆ ที่สามารถจะทำแทนหลวงปู่ได้ ที่พักของหลวงปู่ในครั้งนั้นอยู่ตรงตำแหน่งเจดีย์ของวัดดอยแม่ปั๋งในปัจจุบัน ส่วนหลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่ที่ตรงตำแหน่งบ่อน้ำบาดาล รพช. หลวงปู่แหวนสอนหลวงปู่เปลี่ยนเดินจงกรมและภาวนาในชาตินั้น หลวงปู่เปลี่ยนอยู่ดอยแม่ปั๋งได้ ๔ พรรษาก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น

หลังออกพรรษาที่ ๑๑ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปกราบนมัสการครูบาอินทจักรรักษา พร้อมกับชาวบ้านปง ๓ คันรถ เมื่อหลวงปู่เห็นก็ยิ้มพูดว่า “พระนักปฏิบัติต้องรับกันที่ใต้ต้นไทร” หลวงปู่ให้พระเณรจัดเก้าอี้ให้ท่านให้หลวงปู่เปลี่ยนนั่งเสมอท่าน จะนั่งต่ำกว่าท่านไม่ยอม เมื่อสนทนาพอควรแก่เวลาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจึงขึ้นไปพิจารณาสถานที่นี้ ท่านคิดว่าน้ำบ่อหลวงมันเป็นอย่างนี้เอง มันใหญ่ ถ้าเราสามารถทำใจให้กว้างสมกับชื่อของน้ำนี้ได้ก็จะดี ขณะนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้พิจารณาต้นไม้ในบริเวณวัดน้ำบ่อหลวงเห็นต้นไม้ล้มลงเป็นกอง ๆ แสดงถึงสังขาร แม้ต้นไม้แข็งแกร่งเท่าใดก็ยังล้มหักยังโค่น ร่างกายของเรายังไม่แข็งแกร่งเท่าต้นไม้ มันจะแตกจะพังเมื่อไรมันก็พัง หันมาดูครูบาและตัวของท่าน ก็คงจะหักพังในไม่ช้านี้

หลวงปู่เปลี่ยนเดินเข้าไปที่ศาลา ที่บ่อน้ำทิพย์เห็นคนตักกินกันอยู่ จึงพิจารณาว่า ถ้าเอาแต่กินเฉย ๆ ไม่กินมรรค ๘ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วมันจะศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า ถ้าใครกลืนมรรค ๘ ศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว รับรองว่าไม่มีโรค เราควรพิจารณาธรรมะของพระพุทธองค์ดีกว่า

ในขณะนั้นเองหลวงปู่เปลี่ยนมองเห็นพระมีอายุมากเดินออกมา ๓ องค์ ล้มลงไป มองชาวบ้านที่ร่วมเดินทางมาทยอยขึ้นรถ บางคนพร้อมแล้ว บางคนต้องรอกันชุลมุนวุ่นวาย จิตเกิดความเบื่อหน่าย คนมากทำให้รุงรัง พระพุทธเจ้าไม่ชอบรุงรัง ท่านจึงไม่อยากให้พระภิกษุไปคลุกคลีกับโลก เพราะมันยุ่งอย่างนี้เอง

เมื่อกลับถึงวัดอรัญญวิเวก ท่านมองไปที่บ้านปลูกเสร็จหลังหนึ่งก็เห็นพังครืนลงมากับตา เมื่อสงสัยว่าบ้านใหม่ ๆ พังได้อย่างไร ก็เห็นบ้านกลับดีขึ้นมาดังเดิม ทำให้คิดว่าสังขารภายนอก มันเกิด ๆ ดับ ๆ จึงมีความรู้สึกเบื่อหน่าย เมื่อคำนึงถึงการที่เอาสังขารนี้เที่ยวไปเที่ยวมา มันจะเกิดประโยชน์อะไร ก็รู้ขึ้นมาว่าได้มีส่วนพาชาวบ้านไปกราบครูบาอาจารย์ ส่วนตัวของท่านเองก็ได้ปัญญาจากการเห็นสังขารเกิดดับ

ทุกปีหลวงปู่เปลี่ยนจะนำผ้าไตรจีวร ๑ ชุด ไปกราบนมัสการครูบาอินทจักรรักษา

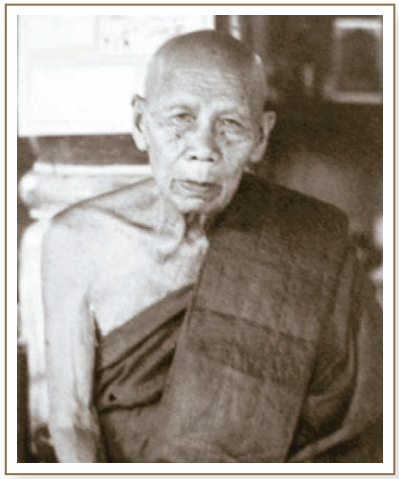

ครูบาอินทจักรรักษา

การสนทนาของหลวงปู่เปลี่ยนกับครูบาอินทจักรรักษาในนิมิต

หลวงปู่เปลี่ยน:
การบวชธรรมยุตกับมหานิกายไม่มีอะไรแตกต่างกันหรือ

ครูบาอินทจักรรักษา:
ไม่แตกต่างกัน มันอยู่ที่การปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติดีแล้ว ก็จะเห็นกันอย่างที่เราเห็น มหานิกายหรือธรรมยุต ไม่มีความหมาย

การปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางกลับไปที่วัดดอยแม่ปั๋งอีก เพื่อปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่แหวนโดยเฉพาะ

เมื่อหลวงปู่แหวนเดินจงกรม หรือนั่งทำความเพียรแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจะต้องทำบ้าง บางครั้งหลวงปู่นอนพัก หลวงปู่เปลี่ยนก็จะออกไปเดินจงกรม หลวงปู่เปลี่ยนพบว่าหลวงปู่แหวนคอยควบคุมท่านอยู่ตลอดเวลา ขณะนั่งสมาธิจะเห็นหลวงปู่มายืนคุมอย่างน้อย ๓๐ นาที เป็นการฝึกสติอย่างดี เมื่อท่านเผลอไปคิดเรื่องอื่น หรือเรื่องซ่อมแซมวัตถุปรักหักพังให้ดี หลวงปู่แหวนจะเดินมาเตือนทันที ถ้าเป็นเรื่องการเผลอสติ หลวงปู่จะแนะนำ ถ้าเป็นเรื่องการก่อสร้างซ่อมแซม บางครั้งจะไม่ยอมให้ทำ ถ้าไม่สามารถจะหยุดยั้งได้ หลวงปู่จะเร่งรัดให้รีบ ๆ ทำ แล้วให้ไปภาวนา

ขณะใดก็ตามที่หลวงปู่เดินจงกรมอยู่ หากเห็นหลวงปู่เปลี่ยนแล้วหลวงปู่มีเรื่องเทศน์สั่งสอน ท่านจะเดินจงกรมมาหาเพื่อจะเทศน์ให้ฟัง หลวงปู่เปลี่ยนจะนั่งลงคอย เป็นการเทศน์ให้ฟังองค์เดียวเท่านั้น หลวงปู่จะเทศน์และเตือนท่าน

“ปฏิบัติให้ดี ได้มาอยู่ในที่สงบสงัดและมาปฏิบัติธรรมด้วยกัน ให้พยายามให้มาก ไม่ต้องไปคิดสงสัยอะไร มรรค ผล นิพพาน ยังมีอยู่เต็มบริบูรณ์ ให้รีบตั้งใจทำให้ถึงจุดหมายปลายทาง ให้หมั่นขยันเดินจงกรม และนั่งภาวนา อย่าเห็นแก่นอน ให้นึกถึงความตายบ่อย ๆ จะได้ไม่พลาดพลั้งแก่ใคร เมื่อนึกถึงความตายบ่อย ๆ แล้ว ใจจะนึกอยากทำแต่ความเพียร อยากจะเดินจงกรม อยากจะนั่งปฏิบัติธรรม เมื่อมาอยู่ด้วยกันก็อย่าคิดไปสร้างอะไร ให้สร้างแต่ความเพียร”

บางครั้งหลวงปู่แหวนท่านพักเปลี่ยนอิริยาบถจากการปฏิบัติธรรม นอนอยู่ หลวงปู่เปลี่ยนจะเข้าไปหาเพื่อถามปัญหาธรรมะและวิธีการปฏิบัติกับหลวงปู่แหวน หลวงปู่สอนว่า

"ท่านจะต้องหลบเข้ามาพิจารณาดูที่ตัวท่าน กายของท่าน ให้พิจารณาร่างกาย เมื่อตายไปธาตุลมก็หายไป ธาตุไฟก็หายไป ธาตุดินเมื่อเผามาก ๆ เข้าก็กลายเป็นฝุ่น ในที่สุดก็หายไปอีกเช่นกัน ร่างกายของเราก็ตกอยู่ในห้วงของไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อเห็นอย่างนี้แล้ว เราก็น้อมจิตเราเข้ามาโอปนยิโก น้อมธรรมเข้ามาที่ตัวเอง"

"เมื่อดูร่างกายเสร็จแล้ว ให้ใช้ปัญญาพิจารณาดูจิต ดูอารมณ์ มีเกิด-ดับ เกิด-ดับ ดูอารมณ์อันนี้ออกไป อารมณ์อันนั้นเกิดขึ้น ดูอารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นอารมณ์ทุกข์ ทั้งเกิดทั้งดับ ให้รู้ว่ามีอารมณ์โทสะเกิดขึ้นภายในจิต สังเกตให้ถูกให้ดี เมื่อเห็นอย่างนี้แล้วเราจะต้องกำจัดมัน ไม่กำจัดไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นทุกข์ เมื่อกำจัดอารมณ์กลาง ๆ มันมี มันเป็นเวทนา ไม่ทุกข์ไม่สุข มันเป็นเวทนา อารมณ์สุขเกิดขึ้น อารมณ์ทุกข์นั้นหายไป เมื่อรับอารมณ์สุข เราอยากได้อารมณ์ที่เป็นสุข แต่เพราะว่าอารมณ์สุขมันไม่เที่ยง ถ้าท่านไปยึดไปประคองมัน ก็ทำให้ท่านมีความทุกข์ เดี๋ยวก็จะทำลายความปรารถนาของเรา ที่พยายามประคองความสุข อารมณ์สุขมันก็เลยหายไปอีก"

"อารมณ์ทุกข์-สุขนี้ มันอยู่ในไตรลักษณ์เหมือนกัน ท่านต้องพิจารณาอย่างที่อธิบายมา พิจารณาจริง ๆ เพราะเหตุนี้ ท่านจึงไม่ควรที่จะไปก่อสร้างเกี่ยวกับสิ่งภายนอก ทำตัวเราให้ดีเสียก่อน เมื่อเราปฏิบัติดีแล้ว ญาติโยมมาทำบุญก็จะได้บุญมาก ทำตัวเราให้ดีนั้นเป็นทอง ส่วนสิ่งที่ก่อสร้างนั้นมันเป็นผง ผลพลอยได้อย่างอื่นนั้นมาเอง"

เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนพิจารณาตามที่หลวงปู่แนะนำ ดูวัดดอยแม่ปั๋ง มันก็ไม่มีวัด มันเป็นสมมุติ ทำให้ท่านมีปีติมีความสุขมากขึ้น ดูพระที่อยู่ในวัด ใครจะปฏิบัติธรรมหรือไม่ ไม่สนใจ ตัวท่านจึงกลับไปที่กุฏิและนั่งพิจารณาจิตที่เคยเบื่ออยู่แล้วก็ยิ่งเบื่อมากขึ้นไปอีก ครั้นพิจารณาไตรลักษณ์ของหลวงปู่ก็พอใจในธรรมะของท่าน นึกรักท่านที่อุตส่าห์เทศน์ธรรมะที่พอใจให้ฟัง เมื่อนึกถึงตรงนี้ก็กลับเกิดปัญญาขึ้นมาว่า ไปนึกรักหลวงปู่ได้อย่างไร เดี๋ยวหลวงปู่ก็จะต้องจากไป ตัวท่านเองก็จะต้องตาย ก็ต้องทิ้งกันไปอีก

หลวงปู่แหวนบอกท่านว่า ไม่ต้องไปไหนอีกแล้ว ให้อยู่ที่ดอยแม่ปั๋ง แต่เผอิญพระอาจารย์ทองสุกและพระองค์อื่น ๆ ที่เคยธุดงค์ร่วมกันมาหาและชวนไปธุดงค์ต่อ ในที่สุดจึงตัดสินใจออกธุดงค์ไปถ้ำปากเพียง

กุฏิหลวงปู่เปลี่ยนที่วัดถ้ำปากเพียง

ถ้ำปากเพียง

หลวงปู่เปลี่ยนและพระที่อยู่ถ้ำปากเพียงจะไปหาหลวงปู่สิมที่ถ้ำผาปล่องทุกวัน ถ้าเป็นวันพระก็จะสวดปาฏิโมกข์กับหลวงปู่ด้วย ครั้งหนึ่งขณะอยู่ที่ยอดเขาบนถ้ำปากเพียง หลวงปู่เปลี่ยนกำหนดจิตดูลงมา ได้เห็นว่าที่ถ้ำปากเพียงเคยมีพระชื่อ พระมุตตะ บวชได้ ๕๖ พรรษา มาบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำนี้จนได้ถึงขั้นพระอนาคามี หลวงปู่เปลี่ยนได้ถามท่านว่า ทำไมไม่ทำให้ถึงขั้นพระอรหันต์ ท่านตอบว่าทำไม่ได้ เพราะอยู่คนเดียว ติดฌานและติดสุข

หลังจากปฏิบัติธรรมอยู่ที่ถ้ำปากเพียงประมาณ ๒ เดือน ท่านก็ย้ายขึ้นไปปฏิบัติธรรมที่หลังถ้ำเบี้ยเพียงองค์เดียว แล้วจึงกลับไปอยู่ปฏิบัติธรรมที่วัดของหลวงปู่ตื้อต่อ การภาวนาได้เจริญก้าวหน้าไปมาก เมื่อได้ยินเสียงก็สามารถดับเสียงได้ ท่านจึงคิดว่า ควรจะมาปฏิบัติกับหลวงปู่ตื้อจึงเป็นการดี เพราะได้เปรียบเทียบการปฏิบัติที่ผ่านมา และจะถามปัญหาหลวงปู่ได้ถ้าติดขัด

ครั้นกลับวัดอรัญญวิเวกแล้วท่านเดินไปที่ป่าช้าหลังวัด เห็นขี้เถ้ากระดูกต่าง ๆ อยู่บนดิน เมื่อกลับมานั่งที่ศาลาส่งจิตไปดูที่ป่าช้า เห็นนิมิตการแห่ศพเข้ามาในป่าช้า และพิธีกรรมต่าง ๆ ถึงเวลากลางคืนจึงขึ้นไปนอน ได้คิดถึงคำสอนของพระพุทธองค์ให้พิจารณาดูกระดูก ขณะพิจารณาได้เห็นนิมิตหลวงปู่แหวนมาปรากฏที่บันไดและพูดให้กำลังใจว่า **"ดีแล้วที่กำหนดกระดูกขึ้นมาพิจารณา ให้กำหนดไปเรื่อย ๆ อยู่บนกุฏิก็พิจารณาไป จะได้ไม่เสียเปรียบใคร ครูบามั่นก็ให้กำหนดกระดูกนอนอยู่บนพื้น อย่าให้มีตัวมีตนมีเนื้อมีหนัง ให้เห็นแต่กระดูกจนมันแตกสลายไป จะได้ไม่สำคัญว่ามีตัวตนของตนเองเกิดขึ้น ให้หมั่นทำจนชำนาญในที่สุดให้ทำอยู่อย่างนี้นะ"** แล้วหลวงปู่ก็หายไป

ต่อมาหลวงปู่เปลี่ยนก็ได้นิมิตหลวงปู่พรหม ห่มจีวรคลุมเหลืองอร่าม ลอยเข้ามาทางหน้าต่าง คราวนี้ไม่ได้อมหมากอย่างทุกครั้ง หลวงปู่พรหมมาดูการปฏิบัติธรรมของท่านทางสมาธิเสมอ นั่งคุมอยู่จนจิตท่านสงบแล้วจึงไป หลวงปู่บอกให้ท่านพยายามให้มากขึ้น จะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องกลัวตายพยายามให้ถึง จะถึงก่อนหลวงปู่ก็ได้ ถ้าไปไม่ถึงก็ขอให้อยู่ชั้นเดียวกันให้ได้ ตามนิมิตหลวงปู่พรหมท่านอยู่พรหมโลกชั้นสุทัสสีสุทธาวาสภูมิ

๒๕๑๓

พรรษาที่ ๑๒

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

พรรษานี้หลวงปู่เปลี่ยนจะพิจารณาไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาอยู่เสมอ การพิจารณาถึงไตรลักษณ์เสมอ ๆ ทำให้เห็นอะไรรอบ ๆ ตัวเป็นไตรลักษณ์ไปหมด เห็นพระเณรในวัด เห็นคนเดินมา เวลาออกบิณฑบาตเห็นคนใส่บาตร มองลงไปเห็นเป็นกองกระดูก ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งสิ่งก่อสร้างหรือขันธ์ ๕ ก็ตาม ล้วนเป็นไตรลักษณ์

ท่องสวรรค์

หลวงปู่เปลี่ยนอยากจะให้ศรัทธาชาวบ้านปงมีกำลังใจในการทำบุญปฏิบัติธรรม ท่านจึงได้ค้นคว้าหารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่ถึงแก่กรรมแล้วและชาวบ้านปงรู้จัก มาเล่าให้ชาวบ้านที่มาถือศีลในวันอุโบสถฟัง

วันหนึ่งท่านส่งจิตไปดูลูกสาวซึ่งกำลังป่วยของแม่บัวใส ได้เห็นยานลำหนึ่งลอยมาจอดเทียบอยู่หน้าบ้าน มีที่นั่งในยาน ๒ แถว แถวละ ๓ ที่นั่ง มีคนนั่งมาแล้ว ๕ คน ลูกสาวแม่บัวใสเดินขึ้นไปนั่งเป็นคนที่ ๖ แล้วยานลำนั้นก็ลอยขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงหอปราสาทหลังหนึ่งซึ่งไม่ใหญ่นัก เมื่อนางก้าวขึ้นไปอยู่ในปราสาทแล้วยานก็หายไป ลูกสาวของแม่บัวใสคนนี้มีอารมณ์ดีเยือกเย็น ไม่ได้มาปฏิบัติธรรมที่วัดแต่ก็มีจิตใจงาม นางทำบุญน้อยในขณะมีชีวิต ได้ร่วมกับคุณแม่ของนางต่อเติมกุฏิเก่าที่หลวงปู่คำแสนเคยอยู่ แล้วหลวงปู่เปลี่ยนได้เข้าไปอยู่ต่อ นางจึงได้อยู่สวรรค์ชั้นตาวติงสาเท่านั้น

หลวงปู่เปลี่ยนได้ผ่านไปยังวิมานหนึ่ง มีนางฟ้านั่งดูพระพุทธรูปอยู่ในหอปราสาททอง ล้อมรอบด้วยสระบัวสีขาวและสีชมพู เพราะนางฟ้าองค์นั้นเคยสร้างมณฑป สร้างพระพุทธรูปบูชาไว้ และขุดบ่อน้ำเล็ก ๆ เพียงบ่อเดียวในวัด แต่คนทั้งหลายที่เข้าไปวัดได้ใช้น้ำกัน จึงเป็นการเพิ่มบุญให้ผู้ทำมากขึ้น การที่เทพธิดานั่งจ้องพระพุทธรูปนั้น เพราะเพลิดเพลินในบุญกุศลของตนเองที่สร้างพระพุทธรูปเมื่อครั้งอยู่เมืองมนุษย์ ครั้นตายลงจึงได้มาอยู่ในหอปราสาทที่มีพระพุทธรูป เป็นการเสวยอารมณ์สุขในสวรรค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสว่า พวกเทพบุตรเทพธิดามักติดสุขในบุญ ไม่ยอมพิจารณาการภาวนาในสวรรค์จึงไม่ก้าวหน้า

ขณะหลวงปู่เปลี่ยนลอยผ่านไปยังภูมิที่สูงกว่า มีเทพบุตรองค์หนึ่งแต่งชุดขาวเหมือนกับผู้ชายอินเดีย เชิญให้เข้าไปพักในวิมานโล่ง ๆ เนื่องจากเมื่อเป็นมนุษย์ได้ทำบุญสร้างศาลาไม่มีฝาไว้ แต่วิมานของเทพบุตรองค์นี้อยู่สูงสุดของชั้นตาวติงสา เพราะตอนเป็นมนุษย์มีจิตใจสะอาด อยากให้ทุกสิ่งสะอาด จึงใส่ชุดขาวรักษาศีล และใจก็อยากจะให้จิตขาวเช่นผ้าขาวที่นุ่งห่มอยู่ ส่วนเทพบุตรเทพธิดาองค์อื่น ๆ ที่จิตยังติดอยู่ในสี ก็อยากให้เสื้อผ้าอาภรณ์มีสีสันตามความปรารถนาแต่ละองค์ไป

กุศลสร้างศาลา

วันหนึ่งหลวงปู่เปลี่ยนได้กำหนดจิตลอยสูงขึ้นไป พบปราสาท ๖ ชั้นหลังหนึ่ง มีเสาและหลังคาสีเขียว เห็นเทพธิดาองค์หนึ่งนั่งอยู่ในปราสาทตรงริม ๆ เพราะออกเงินไม่มากสร้างศาลา ส่วนเจ้าของปราสาทผู้เสียสละทรัพย์มากทำบุญยังไม่มาอยู่ ท่านได้ถามเทพบุตรที่กำลังตกแต่งดอกบัวให้เป็นกำแพงรอบ ๆ จึงทราบว่าปราสาทนี้เป็นของพ่อหนานศรีธน แม่บัวใส แม่บัวคำ กำนันเมา แม่แก้ว แม่ดี ฯลฯ ซึ่งได้รื้อบ้านเก่าแล้วเอาไม้มาสร้างศาลาโรงฉันที่วัดอรัญญวิเวก ทั้ง ๆ ที่ไม้เก่าเป็นรูพรุนไปหมด ก็ยังได้ปราสาทถึง ๖ ชั้นในสวรรค์ชั้นตาวติงสา ถ้าหากเป็นสวรรค์ชั้นยามาก็จะได้ปราสาทสูงกว่านี้อีก บุคคลที่มาอยู่ในปราสาทนี้ ถ้าเคยให้ทานอะไรก็จะได้ของสิ่งนั้น เช่น น้ำ เสื้อผ้า ผ้าห่ม หรือสิ่งของต่าง ๆ เพียงแต่นึกเอาก็ได้ หากไม่เคยให้ทานก็นึกไม่ออก จึงไม่ได้ของสิ่งนั้น เพราะเป็นของทิพย์ทั้งหมด การทำบุญกับพระและพระพุทธศาสนา จะได้อานิสงส์ผลบุญเป็นร้อยเท่าพันทวี

กุศลสร้างเจดีย์

หลังจากสร้างเจดีย์ที่วัดอรัญญวิเวกเสร็จแล้ว ท่านได้ไปตรวจดูผลบุญของแม่บัวใส ได้พบปราสาทหลังหนึ่งเกิดอยู่ชั้นยามาลักษณะเป็นจัตุรมุข มียอดคล้ายเจดีย์เหมือนที่วัดพระพุทธบาทตากผ้า เป็นสีทองทั้งองค์ ข้างล่างอยู่ได้ ท่านได้พบเทพบุตรและเทพธิดามาที่ปราสาทนี้ ท่านได้ถามถึงเจ้าของปราสาทจึงทราบว่าเป็นเจดีย์ของแม่บัวใส

นอกจากนั้นได้พบหลวงปู่คำแสนซึ่งพาบริวารเป็นร้อย ๆ มาบูชาที่ทิพยเจดีย์ของแม่บัวใสด้วย อีก ๔ วันต่อมา หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปหาหลวงปู่คำแสน และถามหลวงปู่ว่าขึ้นไปเที่ยวสวรรค์หรือ หลวงปู่ตอบยืนยันว่าได้ไปที่เจดีย์แม่บัวใส และได้พบกับหลวงปู่เปลี่ยน หลวงปู่คำแสนบอกว่า

“ถ้าภาวนาเอาจิตไปถึงไหนก็จะไปที่นั่น ถ้าจิตถึงสวรรค์ชั้นไหน ก็ย่อมเห็นสวรรค์ชั้นนั้น ถ้าถึงพรหมโลก ก็จะเห็นกันในพรหมโลก ถ้าจิตของเรายังไม่ถึงนิพพาน เราก็จะยังไม่เห็นกันในนิพพาน การภาวนาของเราถึงไหน เราก็จะรู้เอง เราจะพบกันได้เอง ที่เราไปพบกันเห็นกัน เพราะเป็นชั้นของภูมิผู้ปฏิบัติ ภูมิจิตของตนของใคร เมื่อถึงชั้นไหน ภูมิจิตของคนนั้นก็จะถึงสวรรค์ชั้นนั้น จึงรับรองว่าจะให้คนอื่นพาไปไม่ได้ ถ้าปฏิบัติถึงจะเห็นตามชั้นของมันเอง”

ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ แม่บัวใสได้ถึงแก่กรรมลง หลวงปู่เปลี่ยนได้กำหนดจิตไปดูที่ปราสาทจัตุรมุขของแม่บัวใส ครั้งนี้ท่านได้เห็นบริเวณโดยรอบของปราสาทมีหญ้าอ่อนนุ่ม เหมือนหญ้านวลน้อยสีทองขึ้นเต็มไปหมด มีแถวกุหลาบปลูกเรียงรายเป็นแถวสุดสายตา ปรากฏมีเทพธิดานางหนึ่งเดินลงมาจากปราสาทสีทอง แต่งกายด้วยชุดสีเขียว เสื้อแขนทรงกระบอก ห่มผ้าสไบสีเขียวอ่อน และเข้ามากราบหลวงปู่เปลี่ยน พร้อมกับถามว่ามาเยี่ยมแม่หรือ หลวงปู่เปลี่ยนได้ให้เทพธิดานั้นเนรมิตกายเป็นแม่บัวใสครั้งที่มีชีวิตอยู่ให้ดู จึงแน่ใจว่าไม่ผิดตัว ท่านได้ต่อว่าแม่บัวใสที่ไม่ลงไปเยี่ยมที่วัดเลย นางเทพธิดาจึงบอกว่า บนสวรรค์สุขสบายมากจึงไม่อยากจะไปไหน

เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เวลาไปวัดทุกวันพระ แม่บัวใสจะมีดอกไม้ถือติดมือไปเป็นจำนวนมาก และจะจัดหาน้ำปานะเลี้ยงพระเณรด้วย นอกจากนั้นจะพิถีพิถันในเรื่องความสะอาด และความเป็นระเบียบสวยงาม จะปัดกวาดดูแลวัด และสถานที่ให้เรียบร้อยตลอดเวลา นางเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี ถ้ามีคนจนไปวัดจะแจกเงินและเรียกให้รับประทานข้าวปลาอาหารโดยไม่ถือตัว ด้วยความโอบอ้อมอารีของนางบางครั้งเมื่อนางจะเดินทางไปทำบุญที่ใด จะมีผู้มาขอร่วมทำบุญด้วย บางคนเห็นนางกำลังเตรียมของเพื่อทำบุญ ก็จะมอบเงินไว้ให้เพื่อร่วมทำบุญ บางคนถึงกับอธิษฐานขอเกิดเป็นลูกแม่บัวใสในอนาคตก็มี

แม่บัวจันทร์ น้องแม่บัวใส ถือศีลเฉพาะวันพระโดยถืออุโบสถศีล เมื่อสิ้นชีวิตได้เป็นเทพธิดาสถิตอยู่ชั้นตาวติงสา ส่วนแม่บัวคำ น้องอีกคนหนึ่ง ได้ใส่บาตรและอุปัฏฐากหลวงปู่แหวนเป็นประจำ จนกระทั่งหลวงปู่แหวนไปอยู่ดอยแม่ปั๋ง แม่บัวคำยังตามไปอุปัฏฐาก แต่เป็นผู้ที่ละความโกรธไม่ได้ ใจคอหงุดหงิดตลอดเวลา ความโกรธทำให้จิตใจตกต่ำ จึงไปได้ไม่ดีนัก เมื่อสิ้นชีวิตจึงอยู่แค่ชั้นตาวติงสา

วัดป่าอาจารย์ตื้อ

วัดดอยแม่ปั๋ง

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๑๒

เชียงใหม่

ออกพรรษาที่ ๑๒ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปกราบหลวงปู่แหวนที่ดอยแม่ปั๋ง เพราะในพรรษาที่ผ่านมาท่านไม่ได้นิมิตหลวงปู่แหวนเช่นในพรรษาก่อน หลวงปู่เปลี่ยนได้เรียนถามหลวงปู่ถึงเหตุที่ไม่แผ่เมตตาถึงท่าน หลวงปู่ตอบว่า “เราสามารถแผ่เมตตาไปได้ทั่วโลก” ทุกครั้งที่หลวงปู่เปลี่ยนไปกราบหลวงปู่แหวน หลวงปู่จะพูดถึงเรื่องเมตตา เช่น เมตตาตนบ้าง เมตตาคนอื่นบ้าง แต่พรรษานี้หลวงปู่พูดถึงแผ่เมตตาไปได้ทั่วโลก ทำให้แน่ใจว่าหลวงปู่สิ้นทุกข์แล้วโดยไม่ต้องสงสัย หลวงปู่เปลี่ยนยังได้สังเกตเห็นพวกเทพบุตรเทพธิดาที่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ อาศัยอยู่ที่ต้นไทรใกล้ ๆ ที่หลวงปู่แหวนผิงไฟ ได้ย้ายหนีไปอยู่ที่ต้นดู่ก้นโบสถ์กันหมด เพราะพวกเทพกลัวบาป ไม่กล้าอยู่สูงกว่าหลวงปู่แหวน หลวงปู่เปลี่ยนได้กราบเรียนถามหลวงปู่แหวน แต่หลวงปู่แหวนก็แค่บอกว่า “ตาดีเว้ย เห็นเนาะ” ท่านไม่อยากให้ติดที่เห็น

นอกจากนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้เรียนหลวงปู่ว่า มีความรู้สึกไม่อยากมองอะไร มันพังไปหมด เบื่อไปหมด หลวงปู่ตอบว่า “ไม่อยากนี้มันดีจริง ๆ ดีที่สุด ผมก็ไม่อยากเหมือนกัน ทุกวันนี้ทำให้ไม่อยากนี้มันดีที่สุด ผมสบายแล้ว สามารถแผ่เมตตาไปหาลูกหลานได้ทั่วโลก”

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

พระอาจารย์คำบ่อ ฐิตปญฺโญ

หลวงปู่เปลี่ยนได้นึกถึงคำพูดหลวงปู่ "ไม่อยาก" ก็คือ "อิ่ม" ดังนั้นคนหายห่วง หายเมา หายง่วง หายหิว คือคนอิ่ม มีความสุข เป็นความรู้ซึ่งเกิดขึ้นมาในใจของท่านเอง หลวงปู่แหวนได้ย้ำอีกว่า "ดีจริง ๆ นะ ความไม่อยากนี่ กุฏิวิหารอะไรก็ตามก็ไม่อยาก นี่ดีจริง ๆ อย่าให้มันอยากอะไร ให้เป็นผู้มีสติ อย่างครูบามั่นพูดว่า มันพัง กองกระดูกมันพัง มันจะหมดเชื้อแล้ว มันไม่ติดหรอก ขันธ์มันหมดเชื้อแล้ว"

การปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

หลวงปู่เปลี่ยนและพระอาจารย์คำบ่อ ฐิตปญฺโญ ได้อยู่ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่แหวนในวัดเพียง ๓ องค์ เนื่องจากพระอาจารย์หนูกลับไปเยี่ยมบ้านที่ จ.ยโสธร หลวงปู่เปลี่ยนเลือกไปอยู่กุฏิหลังหนึ่งซึ่งไม่มีใครอยู่ได้ เพราะมีเสียงคล้ายคนเคาะฝากุฏิอยู่ตลอดเวลา เมื่อไปอยู่วันแรก ท่านได้ยินเสียงคล้ายใครมาเคาะฝากุฏิดังป๊อก ๆ แต่ท่านไม่สนใจฟัง อยู่ได้ ๔ วัน หลวงปู่แหวนได้ถามถึงเรื่องเสียงที่มาเคาะ หลวงปู่เปลี่ยนเรียนท่านว่าเสียงเป็นเรื่องของเขา หลวงปู่แหวนบอกว่าดีแล้ว มันมารบกวนเท่านั้น

หลวงปู่เปลี่ยนและพระอาจารย์คำบ่อได้สร้างบันไดขึ้นวิหารทางทิศเหนือ เมื่อหลวงปู่แหวนทราบจึงมาเร่งให้รีบทำให้เสร็จ เพื่อจะได้เจริญภาวนาให้เต็มที่ หลวงปู่กำชับว่า เมื่อทำบันไดนี้เสร็จแล้ว ห้ามก่อสร้างสิ่งอื่น ๆ อีก หลวงปู่จะชอบให้ปฏิบัติธรรมมากที่สุด หลวงปู่เปลี่ยนใช้เวลาสร้างบันไดอยู่ประมาณ ๑๐ วัน เสร็จแล้วจึงเริ่มปฏิบัติธรรม

ขณะนั่งสมาธิวันแรก หลวงปู่เปลี่ยนเห็นนิมิตหลวงปู่แหวนห่มจีวรแบบคลุม มายืนดูท่านอยู่ข้างล่าง ห่างกุฏิประมาณ ๒๕ เมตร นานประมาณ ๓๐ นาที จนจิตสงบดีแล้ว หลวงปู่จึงหายไป

หลวงปู่แหวนมาปรากฏในนิมิตหลวงปู่เปลี่ยนทุกวัน จนถึงวันที่เจ็ดได้นิมิตหลวงปู่แหวนห่มคลุมแล้วก็หายไป ปรากฏให้เห็นอีกครั้งกลายเป็นชุดขาวสวยงาม เมื่อมองไปที่ร่างของหลวงปู่แหวน ก็เห็นกระดูกทุกชิ้นคล้ายกับภาพในฟิล์มเอกซเรย์ กระดูกทุกชิ้นในร่างกายเป็นแก้ว หลวงปู่ยืนยิ้มอยู่ ประมาณ ๓๐ นาทีจึงเดินจากไป

วันหนึ่งหลวงปู่เปลี่ยนได้ตามหลวงปู่แหวนขึ้นไปบนกุฏิ และได้ถามหลวงปู่ถึงการทำนิมิตให้กระดูกใสเป็นแก้วทั้งตัว หลวงปู่ตอบว่า "นั่นคือเมตตา เมตตาอย่างเต็มเปี่ยม เมตตาเป็นของขาว ของสะอาด ถ้าใครไม่มีเมตตาสูง จะเห็นไม่ขาวอย่างนั้น" หลวงปู่เปลี่ยนขอให้หลวงปู่แหวนมีความเมตตาสั่งสอนตักเตือนว่ากล่าวท่าน หากท่านปฏิบัติไม่เป็นที่พอใจ หลวงปู่ก็บอกว่าจะไปว่ากล่าวให้ และได้ย้ำให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังว่า

"เอามันให้ได้ มรรค ผล นิพพาน มันยังมีอยู่ ไม่ได้ไปไหน ให้ทำความสะอาดทั้งกาย วาจา ใจ ทำความสะอาดตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้ให้มันสะอาด รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เป็นธรรมอยู่ในโลก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็เป็นธรรม ต้องล้างให้มันสะอาด ล้างให้หมดมลทิน อายตนะพวกนี้แหละที่มันทำให้เราเกิดอยู่ เกิดวนเวียนอยู่ในวัฏจักร วัฏวน มันอยู่ในนี้ อยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ มันติดอยู่ที่ตา ให้ล้างตา ตามันมีแล้วดูไม่เป็น มีหูแล้วมันฟังไม่เป็น จมูกมีแล้วมันดมไม่เป็น มีลิ้นแล้วกินไม่เป็น มันไปติดรสอยู่ที่ไหน แล้วเวลานั่งนอน มันไปติดกุฏิ มันติดอยู่อย่างนั้น มันละไม่เป็น ใจเรามันสัมผัสอารมณ์ มันเกิดขึ้น มันทุกข์ มันสุข เราไม่รู้มัน ไม่รู้จักละ ไม่รู้จักทิ้ง"

"เมื่อไม่รู้จักละ มันก็วน ก็เกิดอีก ต้องทำความมืดมัวเมาให้สว่าง อย่าไปหลง โลกก็เป็นเรื่องของโลก เสียงก็เป็นเรื่องของเสียง มันดังอยู่ในโลก เครื่องสัมผัสทุกวันนี้ มันก็มีอยู่ในโลก มันจะไปไหน เวลาร้อน มันก็ร้อน เวลาเจ็บป่วยมันก็อยู่กับเรา เวลามันคันมันก็คันอยู่กับเรา อยู่อย่างนี้ มันหนาวก็ต้องหนาวห่มผ้าอยู่อย่างนี้ มันอยู่ในโลก เราจะไปติดมันทำไม ต้องละมันให้ได้นะ ถ้าละมันไม่ได้มันก็เกิดอีก มรรค ผล นิพพาน ยังเต็มบริบูรณ์อยู่ตลอดเวลา ไม่เสื่อมหายไปไหน ต้องเอาจริง ๆ จัง ๆ"

เรื่องปัจจัย

หลวงปู่แหวนเป็นพระที่ไม่เก็บ ไม่คิดสะสม เมื่อมีผู้มาถวายปัจจัย ท่านจะให้เขาเหน็บเอาไว้ใต้เสื่อ แม้ที่เขาถวายให้หลวงปู่เปลี่ยน ท่านก็ให้เขาเหน็บเอาไว้ใต้เสื่อเช่นเดียวกัน ท่านไม่ต้องการให้พระไปยุ่งกับเงิน ใครจะเก็บหรือทำอะไร ท่านไม่เคยไปรับรู้หรือเสียดายเรื่องเงิน เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนไปอยู่กับหลวงปู่แหวน ท่านไม่เคยยุ่งเรื่องเงินทั้งต่อหน้าและลับหลัง จึงทำให้หลวงปู่เอ็นดูตัวท่านมาก

เรื่อง "ละ"

ตลอดเวลาที่อยู่กับหลวงปู่แหวน ท่านสอนให้ละเพียงอย่างเดียว ภายหลังหลวงปู่แหวนได้เทศน์ให้ฟังในเรื่องของการละต่าง ๆ เมื่อหลวงปู่แหวนเจ็บป่วย หลวงปู่เปลี่ยนไปดูแลและถามอาการ หลวงปู่จะตอบว่า "สังขารมันก็เป็นอย่างนี้แหละ มีไข้ มีป่วย มีทุกข์อย่างนี้เป็นธรรมดา ท่านต้องดูเอาเอง เวลาผมเจ็บไข้ ผมแก่แล้ว ท่านยังหนุ่มอยู่" หลวงปู่จะสอนให้ดูธรรมะจากการเจ็บป่วยของท่าน

การมาปฏิบัติธรรมคราวนี้ทำให้ท่านมองเห็นทุกข์ชัดขึ้น เห็นความแตกดับ เห็นว่าทุกข์เป็นอย่างไร ได้มีปัญญารู้ทุกข์ละเอียดขึ้นกว่าเดิม

หลวงปู่เปลี่ยนมีโอกาสปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่แหวนประมาณ ๔ เดือน จนกระทั่งพระอาจารย์หนูกลับจากอีสาน หลวงปู่เปลี่ยนจึงจากดอยแม่ปั๋ง และธุดงค์ไปปฏิบัติธรรมที่ถ้ำปากเพียง แล้วกลับมาหาหลวงปู่ตื้อ แล้วธุดงค์ต่อไปยังบ้านสะลวงนอกและบ้านผาแด่น จึงกลับบ้านปง

๒๕๑๔

พรรษาที่ ๑๓

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

ความโกรธ

ในพรรษานี้ หลวงปู่เปลี่ยนได้ศึกษาและทำความเข้าใจกับความโกรธที่ละเอียดลึกซึ้งที่เกิดขึ้นภายใน แต่ก่อนนี้ท่านใช้ขันติคือความอดทน กลั้นอารมณ์โกรธไว้ แต่ความโกรธอาจจะมีติดค้างอยู่ที่ใจ ท่านจึงหาวิธีที่จะละได้ทันที ตัวอย่างที่เกิดขึ้นคือ ขณะที่กำลังก่อสร้างในวัด ท่านได้พูดว่ากล่าวคนงาน ทำให้เขาโกรธและขว้างขวานผ่านหน้าท่านไป ท่านจึงมองเขาด้วยความโกรธ ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นคนงานคนนั้นเจ็บลุกไม่ขึ้นอยู่ ๔ วัน ท่านจึงพิจารณาว่าไปทำอะไรให้เขาป่วย แล้วคิดได้ว่าขณะโกรธท่านมองคนงานผู้นั้นด้วยแรงโทสะ อำนาจจิตของท่านมีกำลังแรง จึงทำอันตรายเขา ฉะนั้น ท่านจึงต้องแก้เรื่องความโกรธที่เกิดขึ้นภายในซึ่งเป็นความโกรธอย่างละเอียดให้หายให้เร็วที่สุด

การตักเตือนพระเณร

ในเวลากลางวัน ถ้ามีเวลาว่างหลวงปู่เปลี่ยนจะนั่งตรวจดูพระเณร ทำให้ทราบความคิดความอ่านต่าง ๆ ของพระเณรว่า ใครกำลังคิดจะทำอะไรที่ไม่ใช่กิจของสงฆ์ แล้วท่านจะเรียกมาตักเตือนเป็นรายบุคคล ต่อมาท่านทราบว่าเป็นวิธีที่ทำให้ผู้ได้รับคำตักเตือนอับอายพระเณรองค์อื่น ๆ จึงเปลี่ยนวิธีใหม่ โดยเรียกมาอบรมเป็นหมู่และพูดแทรกไป ทำให้ผู้มีปัญหาคิดว่า ท่านยกตัวอย่างมาพูดอย่างธรรมดาทั่วไป เมื่อรู้ตัวก็จะปรับปรุงตนเอง การเห็นพระเณรคุยกัน หรือนั่งดื่มน้ำชาน้ำร้อนกัน ท่านจะเสียดายเวลาของพระเณรซึ่งควรจะใช้ปฏิบัติธรรม แต่ต้องมาเสียไปกับการคุยกันอย่างไม่มีค่าแล้ว ท่านรู้สึกสงสารพระเณรเหล่านั้นมาก

เวลาที่มีพระผู้ใหญ่มาเยี่ยมเยียน ท่านจะไปกราบไหว้ในขณะเดียวกันก็จะนำน้ำร้อนไปถวาย จากนั้นจะปล่อยโอกาสให้ท่านอยู่องค์เดียว เพื่อให้พระผู้ใหญ่ที่ท่านเคารพนับถือได้มีโอกาสปฏิบัติธรรมให้มากที่สุด

อนัตตา

วันหนึ่งขณะที่หลวงปู่เปลี่ยนกำลังจะนั่งลง ท่านรู้สึกขนลุกไปทั่วร่างกายของท่าน และมองไม่เห็นกาย แต่กลายเป็นควันไป แล้วควันก็จางหายไป ท่านจึงน้อมเข้ามาพิจารณาว่าเป็นอนัตตา หลวงปู่แหวนเคยแนะนำและพูดย้ำให้หลวงปู่เปลี่ยนเกิดปัญญาพิจารณารูปร่างกายให้เห็นชัด เพื่อที่จะละได้วางได้ หลวงปู่เปลี่ยนจึงได้พิจารณาว่า ทำไมเรื่องแค่นี้จะละจะวางไม่ได้หรือจะทิ้งขันธ์ไม่ได้หรือ

เมตตาพรหมวิหาร

มีพระองค์หนึ่งตั้งปัญหาถามเรื่องเมตตาพรหมวิหารว่า “เมตตาที่เรากำลังทำอยู่นี้ไม่เป็นกิเลส เราอยากจะสอนคน แต่ไม่เชื่อเรา เราตี เราขู่ เพราะอยากจะให้เชื่อเรา การที่อยากจะให้เขาได้ดีก็เพราะสงสาร เรามีจิตใจรักเหมือนน้องเหมือนลูกเหมือนหลาน” หลวงปู่เปลี่ยนตอบว่า “เมตตาพรหมวิหารเป็นเมตตาที่มีความรัก จึงยังเป็นกิเลสอยู่ เพราะความรักนี้เองเป็นตัณหา ที่เรารัก เราตี อยากให้เขาเชื่อเรา อยากให้เขาได้ดี ความอยากอันนี้เป็นตัณหา ใคร่อยากให้เขาได้ดี ใคร่คือกิเลส อยากคือตัณหา เรียกว่ากิเลส

หลวงปู่เปลี่ยน ณ วัดเชตวัน เมืองสาวัตถี

ละเอียด มีกิเลสอยู่ ยังไม่สิ้น พรหมวิหารนี้เป็นกิเลส เพราะมันเย็นมันสบาย ปลื้มใจว่าเราทำดี แต่ความปลื้มใจ ความสุขใจ มันเป็นกิเลสละเอียด ปัญญาหยาบของคนธรรมดาไม่สามารถจะส่องเข้าไปดูได้ เพราะมันเป็นกิเลสอนุสัย พระจำนวนมากต้องติดอยู่ในพรหมโลกก็เพราะเมตตาพรหมวิหารนี่เอง”

หลวงปู่เปลี่ยนได้ย้อนดูตนเอง ได้นิมิตว่าท่านเคยอยู่ที่เมืองสาวัตถี พอถึงเวลาก็คลุมผ้าเข้าไปกรุงสาวัตถีแต่เพียงผู้เดียว ไปเรียกโยม “ถึงเวลาจะฟังเทศน์แล้วนะ อยู่นี่ไม่ได้ รีบ ๆ ออกไป พระพุทธเจ้าจะเทศน์แล้ว” นี่จึงเป็นเหตุให้ท่านต้องลงมาเกิดอีกในภพปัจจุบันนี้ก็เพราะเมตตาพรหมวิหาร ท่านตั้งใจว่าท่านจะแก้เรื่องเมตตาพรหมวิหารนี้เพื่อจะได้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร จะแก้ได้หรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะเมตตาคือความรักใคร่ กรุณาคือความสงสาร มุทิตาคือความพลอยยินดี อุเบกขาคือความวางเฉย ท่านสามารถวางอุเบกขาได้เป็นครั้งคราว ยังไม่ใช่อุเบกขาญาณทางอุเบกขาสัมโพชฌงค์ที่รู้แจ้งแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนให้ข้อคิดไว้ว่า พระที่เป็นนักก่อสร้างจะติดอยู่ที่สวรรค์ชั้นตาวติงสาและชั้นยามา ส่วนพระที่เป็นนักปฏิบัติจะติดอยู่ชั้นพรหมเพราะความเมตตา นักปฏิบัติทั้งหลายควรจะหมั่นตรวจตราพิจารณาใช้สติปัญญา คอยหาคอยตรวจจิต เพื่อจะได้ซาบซึ้งในธรรมะ ท่านได้ใช้ปัญญาพิจารณาเมตตาและพรหมวิหาร ๔ ในขั้นที่ละเอียดที่สุด

วัดประสิทธิธรรม

วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๑๓

ภาคอีสาน

หลวงปู่เปลี่ยนไปช่วยงานศพหลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ ที่วัดประสิทธิธรรม แต่ไม่ได้อยู่จนถวายเพลิง แล้วกลับไปเยี่ยมบ้านที่ ต.โคกสี อ.สว่างแดนดิน และได้ธุดงค์ไปหาพระอาจารย์อ่อน ญาโณทโย วัดดงบัง (วัดศิริพันธวงศ์) ต.โคกสี เป็นวัดที่อยู่ในป่า กำหนดเขตวัดไว้ประมาณ ๓๐๐ ไร่ ยังมีสภาพเป็นป่ารกชัฏ จึงได้พบเห็นสัตว์ป่ามากมาย เมื่อไปอยู่วัดนี้หลวงปู่เปลี่ยนได้มีโอกาสฝึกความกล้า ทำให้ไม่กลัวตาย และไม่สะดุ้งกลัวสัตว์ป่าเหมือนเมื่อพรรษาแรก ๆ ที่ออกธุดงค์

เวลาบิณฑบาต หลวงปู่เปลี่ยนออกไปพร้อมกับพระอาจารย์อ่อน ซึ่งเป็นพระที่ธุดงค์เก่ง ท่านเดินไวไม่รอใคร ทำให้หลวงปู่เปลี่ยนได้ข้อคิดในการปฏิบัติธรรมว่า หากมัวแต่รอกันแล้วคงจะสำเร็จกันยาก เพราะตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จะมัวรอเพื่อนหรือรอให้เขาช่วยไม่ได้

ขณะบิณฑบาต ได้พบกับชาวบ้านที่รู้จักมักคุ้นกันตั้งแต่สมัยยังเป็นฆราวาสอยู่ ท่านได้ตักเตือนบรรดาคนเฒ่าทั้งหลายให้รู้ถึงชีวิตอันสั้นนี้ว่า การบริจาคและใส่บาตรกับพระอาจารย์ยังไม่เพียงพอ ต้องปฏิบัติธรรมเองด้วย จึงจะสมกับที่ได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้มาพบบวรพุทธศาสนา โดยเฉพาะมาพบพระที่ปฏิบัติ ยิ่งจะต้องเร่งการภาวนาตนเองให้มากขึ้น มิฉะนั้นก็จะเป็นแต่คนเฒ่าคนแก่ตลอดไป

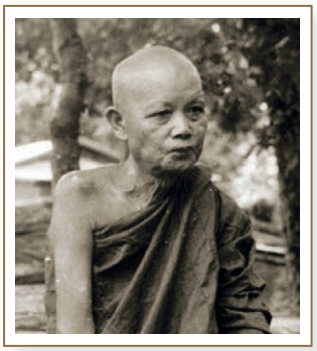

เรานี้เกิดอยู่ที่ใดก็ตาม ในป่า ในดง ในเขา ในเมือง
ถ้ามันตกอยู่ในกามภพ มันต้องเพลิดเพลินอยู่ในกามภพ
พัวพันอยู่ตรงนี้ ถ้าอยู่ในป่าก็หลงป่า อยู่ในเมืองก็หลงเมือง
การหลงเพลิดเพลิน ก็คือกาม มันเป็นกามคุณ เหตุฉะนั้น
ท่านจะอยู่ในป่าก็ดี อยู่ในวัดพระศรีมหาธาตุก็ดี ก็ต้องให้รู้ ให้รู้จัก

หลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต

โทษของกาม

หลวงปู่เปลี่ยนได้พบกับเพื่อนสนิทเมื่อครั้งเป็นฆราวาสคนหนึ่งซึ่งมีลูก ๔ คนแล้ว ท่านชักชวนให้เขาบวช เขาก็ปฏิเสธเพราะว่ามีครอบครัวแล้ว ทำให้ท่านได้ข้อคิดเตือนใจตนเองให้เห็นโทษของกาม ซึ่งทำให้คนต้องติดอยู่ในโลกตลอดไป ไม่มีปัญญาที่จะหลุดพ้น ถ้าจิตใจไม่เข้มแข็งพอ ท่านได้อธิบายให้เพื่อนของท่านรับรู้โทษของกาม เมื่อเพื่อนไปเยี่ยมท่านที่วัดบ้านดงบังอีก "การที่ยังไม่สามารถออกจากกามได้ จะทำให้ต้องรับภาระต่าง ๆ มากขึ้นไปอีก เมื่อแรกตนเองก็แบกเพียงขันธ์ ๕ ของตนเท่านั้น พอตกเป็นทาสของกาม ก็ต้องแบกเพิ่มเป็น ๑๐ ขันธ์ เมื่อหมกมุ่นอยู่กับกามนานเข้าก็ต้องมีภาระในการที่จะต้องแบกขันธ์เพิ่มขึ้นอีก ๕ รวมเป็น ๑๕ ขันธ์ และขณะนี้จะต้องแบกทั้งสิ้น ๓๐ ขันธ์ ซึ่งไม่ใช่ของเบาเลย ฉะนั้น ถ้ายังไม่สามารถตัดบ่วงกามให้ขาด ก็คงจะต้องแบกกันต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่รู้วันที่จะจบสิ้นว่าต้องอีกกี่ภพกี่ชาติในอนาคตข้างหน้า จึงจะเข้าสู่นิพพานได้ เพราะก่อนหน้านี้ก็เป็นทาสของกามมานับภพนับชาติไม่ถ้วนแล้ว"

หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต

ออกจากวัดพระอาจารย์อ่อนแล้ว ท่านได้ลงไปกรุงเทพฯ พักอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน และได้มีโอกาสฟังเทศน์ของหลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต ซึ่งท่านคิดว่าเป็นโชคดีที่สุดที่ได้พบหลวงปู่ผางที่นี่

ขณะอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุ หลวงปู่ผางได้เดินมาหา หลวงปู่เปลี่ยนเห็นเป็นพระที่มีอายุมาก จึงได้จัดอาสนะต้อนรับ เมื่อท่านนั่งเรียบร้อยแล้วจึงเทศน์ให้ฟัง หลวงปู่ผางเทศน์หนักไปทางกสิณอิทธิฤทธิ์ และการอธิษฐานจิต ซึ่งหลวงปู่เปลี่ยนก็ฟังอย่างนอบน้อม แต่เนื้อหาวันแรกนี้ไม่น่าสนใจสำหรับท่าน เพราะวิชากสิณของท่านพอใช้การได้ ท่านสนใจในการที่จะทำจิตให้หลุดพ้นมากกว่า

รุ่งขึ้นวันที่สอง หลวงปู่ผางไปเทศน์ให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังเรื่องกามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา หลวงปู่พูดเรื่องกามตัณหาว่า **"เรานี้เกิดอยู่ที่ใดก็ตาม ในป่า ในดง ในเขา ในเมือง ถ้ามันตกอยู่ในกามภพ มันต้องเพลิดเพลินอยู่ในกามภพ พัวพันอยู่ตรงนี้ ถ้าอยู่ในป่าก็หลงป่า อยู่ในเมืองก็หลงเมือง การหลงเพลิดเพลินก็คือกาม มันเป็นกามคุณ เหตุฉะนั้น ท่านจะอยู่ในป่าก็ดี อยู่ในวัดพระศรีมหาธาตุก็ดี ก็ต้องให้รู้ ให้รู้จัก"**

"เรามาอยู่ในกรุงเทพฯ กรุงเทพฯ ก็คือของสมมุติ ฉะนั้น เราก็อย่าไปหลงกรุงเทพฯ มีอาหารการกินมากมาย ก็อย่าไปหลงอาหารการกิน เรานั่งเครื่องบินอย่าไปหลงเครื่องบิน มันเป็นกาม โลกทั้งหมดไปไหนมาไหนก็ต้องพิจารณาให้ดี ให้เห็นโทษของกาม กามภพ รูปภพ เดี๋ยวจิตไปถึงสวรรค์ก็หลงสวรรค์อีก ท่านเคยไปเที่ยวก็อย่าหลง ถ้าหากไปพรหมโลก มันมีอายุยืน ควรจะเบื่อ ควรจะหน่าย มันมีอายุเป็นพัน ๆ กัปป์ ถ้าเกิดเป็นพรหมลูกฟัก หรืออสัญญีพรหมแล้วยิ่งไปกันใหญ่ เวลานั่งจนหมดวันหมดคืน ท่านอย่านั่งให้เป็นพรหมลูกฟักนะ ให้มีความรู้อยู่ด้วย อย่าให้จิตอยู่เฉย ๆ ว่าง ๆ"

"วิภวตัณหาอยู่ที่ใดแล้ว เราไม่อยากเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็เหมือนกับกามภพ รูปภพ อรูปภพ เหมือนกับตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา อย่าไปยินดียินร้ายกับเขา ใครเห็นว่ามันดีมันร้ายช่างหัวมัน วัดพระศรีมหาธาตุสร้างดีอย่างไร สวยงามอย่างไร ก็อย่าไปหลง เวลาดีก็อย่าไปหลง เวลาไม่ดีก็อย่าไปหลง เวลาที่ท่านเฒ่าแก่ลงเหมือนอย่างผม ก็อย่ามาหลงเฒ่าหลงแก่"

การเทศน์วันที่สองนี้ถูกใจหลวงปู่เปลี่ยนมาก เพราะหลวงปู่ผางล่วงรู้วาระจิตของท่านอย่างลึกซึ้ง

วันที่สาม หลวงปู่ผางมาเทศน์เรื่องหู ตา เรื่องการทำความสะอาดหู ให้รู้จักฟัง สิ่งใดควรฟังไม่ควรฟัง สิ่งใดควรจะรับรู้รับฟัง ก็ให้พิจารณา

วันที่สี่ หลวงปู่ผางมาเทศน์เรื่องไตรลักษณ์ให้ฟัง ท่านอธิบายว่าเป็นเรื่องของสุดยอดการบำเพ็ญ

"ให้เรารู้ว่าอะไรเกิดขึ้น อะไรตั้งอยู่ อะไรดับไป อะไรเที่ยง อะไรไม่เที่ยง อะไรเป็นทุกข์ อะไรเป็นอนัตตา ให้ดูสังขารภายนอก สังขารภายใน การปรุงแต่งภายในจิต ว่าอะไรเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ว่าเป็นอนัตตา"

"สังขารภายนอกว่า ท่าน (หลวงปู่เปลี่ยน) ผม (หลวงปู่ผาง) ตัวดำ ๆ หนังเหี่ยว ๆ อีกไม่นานก็ต้องหนีจากท่านไป เพราะว่าสังขารไม่ได้เป็นของใคร มันเป็นอนัตตา"

พระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร)

หลวงปู่ผางได้พูดถึงการหลงตัวตนของคนในสมัยปัจจุบันว่า เอาแต่แต่งเนื้อแต่งตัวภายนอก ไม่พิจารณาถึงสังขารว่าควรหรือไม่ควร ไม่รู้จักความเฒ่าความแก่ ความเจ็บ ความตาย ได้แต่ติดลูกติดหลาน หารู้ไม่ว่าตายแล้วก็ไม่ได้อะไรไป ไม่รู้เรื่องไตรลักษณ์

หลวงปู่ผางได้สอนหลวงปู่เปลี่ยนให้ดูคน ตั้งแต่เป็นเด็กอ่อน เติบโตเจริญขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งหนุ่มสาว ย่างเข้าสู่วัยกลางคน และเริ่มแก่ชราลง เมื่อพิจารณาแล้วให้ดูจิตของเราเองให้เห็นเท่ากัน จะไม่มีผู้เฒ่าหรือผู้เด็ก มันจะลงมาหาไตรลักษณ์อย่างเดิม ให้เตรียมตัวตายตลอดเวลาเพื่อความไม่ประมาท

นอกจากได้ฟังเทศน์ของหลวงปู่ผางแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนยังได้รับความเมตตาจากสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ซึ่งในขณะนั้นท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุเทศน์ให้ฟัง ท่านได้ยกตัวอย่างเรื่องผึ้งว่า

“ผึ้งตัวเดียวออกหากิน และเมื่อหลาย ๆ ตัวช่วยกัน เพื่อหาน้ำหวานไปสร้างรัง ทุกตัวมีความรักของมันเอง มีความหวงแหน รักรังของมัน เหมือนคนเราก็รักตัวของเรา เรารักบ้านของเรา เรารักประเทศของเรา”

“ขณะนี้พวกท่านกำลังบีบขาของผมอยู่ ผมห่วงขาของผมเหมือนกัน บีบไปบีบมา เดี๋ยวมันก็พังลงไป มันก็ตายเท่านั้นเอง ตายจากพวกท่านไป แต่เพราะผมมันก็แก่เฒ่าแล้ว ไม่รู้ว่าจะไปห่วงทำไม หากท่านไปอยู่เชียงใหม่ **ขอให้พากันปฏิบัติธรรมให้มั่นคง หมั่นพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัวเราว่า มันเป็นสมมุติเท่านั้นเอง เพราะว่าเดี๋ยวนี้พากันติดสมมุติ อยู่บ้านติดบ้าน อยู่เรือนติดเรือน มีรถติดรถ มีลูกติดลูก มีเงินติดเงิน ติดไปหมด พระก็เหมือนกัน มียศติดยศ** อย่างเช่นผม เขาให้สมเด็จติดสมเด็จ แต่ผมไม่ยอมติดสมเด็จ ถึงแม้จะอยู่ในเมือง ผมก็ภาวนาเหมือนกัน ผมไม่ได้อยู่เฉย ๆ”

ออกจากกรุงเทพฯ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางกลับไปวัดอรัญญวิเวก

๒๕๑๕

พรรษาที่ ๑๔

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

ในพรรษานี้ได้รื้อกุฏิเก่าที่หลวงปู่แหวนเคยอยู่อาศัยออกไป เนื่องจากมีสภาพทรุดโทรมมาก แล้วสร้างหลังใหม่ขึ้นมาแทนในบริเวณใกล้เคียง เมื่อไปกราบหลวงปู่แหวน หลวงปู่เปลี่ยนจึงถูกหลวงปู่ว่ากล่าวต่อหน้าแขกที่ไปหาหลวงปู่ว่า "ไปสร้างศาลาไทย (กุฏิ) ทำไม ให้ภาวนาไปนิพพาน ทำไมไม่เอาภาวนา บอกให้ละเว้นการก่อสร้าง ให้ปฏิบัติธรรม" หลวงปู่เปลี่ยนจึงเรียนหลวงปู่ว่า พระเณรไม่มีที่อยู่ กุฏิหลังนั้นพังแล้ว จึงต้องสร้างใหม่

ตลอดพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนได้ตรวจดูชาวบ้านใกล้วัดและผู้ที่มาทำบุญกับวัด ท่านได้ตรวจค้นกิเลสของตัวเองว่ามีอะไรติดค้างอยู่บ้าง และค้นหากิเลสที่เกิดขึ้นใหม่ หลวงปู่แหวนได้มาในนิมิต มาควบคุมการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่เปลี่ยนอย่างน้อยเดือนละ ๒ ครั้ง และเมื่อทราบว่าหลวงปู่เปลี่ยนเข้ากรุงเทพฯ หลวงปู่จะเรียกตัวไปว่ากล่าวตักเตือน หลวงปู่กลัวท่านจะปฏิบัติธรรมไม่เต็มที่ กลัวจะติดเที่ยว ติดญาติโยม กลัวว่าจะติดเงินติดทอง หลงกระดาษ หลงเงิน ท่านจะคอยตามดูแลและบังคับให้ละให้วางอยู่ตลอดเวลา

การออกธุดงค์ครั้งที่ ๑๔

ภาคเหนือและภาคอีสาน

หลวงปู่สิมกับหลวงปู่เปลี่ยน

ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้ธุดงค์ไปปฏิบัติธรรมที่ถ้ำปากเพียง ในวันพระก็ไปสวดปาฏิโมกข์กับหลวงปู่สิมที่วัดถ้ำผาปล่อง แล้วธุดงค์ไปวัดป่าสะลวงอีก

จากนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้ธุดงค์ไป อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน กับพระอาจารย์ทิวา อาภากโร และสามเณรอีกองค์หนึ่ง ได้ขึ้นไปบนเขาลูกหนึ่งชื่อ ดอยช้างและปักกลดอยู่ห่างกันประมาณ ๑ กิโลเมตร มีนางฟ้าองค์หนึ่งมาหาหลวงปู่เปลี่ยนในนิมิต ขอร้องให้หลวงปู่เปลี่ยนไปตักเตือนเพื่อนหญิงของเธอชื่อบังอร ซึ่งจุติมาเกิดเป็นมนุษย์ เปิดร้านเสริมสวยอยู่ที่ตัวเมือง จ.อยุธยา ให้บังอรทำความดี จะได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ด้วยกันอีก

วัดถ้ำปากเพียง

วัดป่าสะลวง

ภายหลังหลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางไป จ.อยุธยา และได้พบบุคคลดังกล่าวจริง ท่านจึงตักเตือนเขาให้ทำแต่ความดี ตามที่นางฟ้าบอกในนิมิต เมื่อท่านตรวจดูความเกี่ยวข้องกับนางฟ้าและเพื่อนที่ชื่อบังอร ได้ความว่า ในชาติที่ ๓ หลวงปู่เปลี่ยนเกิดที่บริเวณวัดอรุณราชวราราม จ.ธนบุรี และไปบวชที่ จ.อยุธยา นางฟ้าและเพื่อนของเธอมาถวายอาหารท่านเป็นประจำ ในชาตินั้นในบั้นปลายชีวิตท่านไปจำพรรษาอยู่ที่ จ.เชียงใหม่

ท่านพระอาจารย์วัน อุตฺตโม

พระอาจารย์วัน อุตฺตโม

หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางไปยังวัดทุ่งสว่าง บ้านโคกคอน อ.สว่างแดนดิน ต่อจากนั้น ได้เดินทางไปยังวัดพุฒาราม (ชื่อเดิม วัดสุวรรณาราม) อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ซึ่งท่านได้มีโอกาสสนทนาธรรมกับท่านพระอาจารย์วัน อุตฺตโม และท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร

ท่านพระอาจารย์วันได้พูดเรื่องอนัตตาว่า พระนักปฏิบัติส่วนมากจะติดอยู่แต่ในเรื่องของสมมุติ ปัญหาอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะเรียนเรื่องสมมุติ รู้เรื่องสมมุติ เพื่อจะได้ปล่อยสมมุติ และวางสมมุติได้ ท่านพระอาจารย์วันเน้นว่า เราต้องทำความเพียรเพื่อให้รู้แจ้งในสมมุติ ถ้าไม่รู้แจ้งในสมมุติ เราก็ไปไม่รอด

ท่านได้เตือนสติหลวงปู่เปลี่ยนว่า อย่าคิดว่าตนเองเป็นพระหนุ่มพระน้อย ยังมีเวลาอีกมากที่จะปฏิบัติธรรม ไม่ต้องเร่งความเพียร ความคิดเช่นนี้เป็นความคิดที่ผิด เพราะถ้าเรายังปฏิบัติไม่ถึงที่แล้ว เราจะไม่รู้วันตายของตนเอง ไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไร ฉะนั้น เราต้องปฏิบัติเพื่อเอาตัวรอดโดยไม่ประมาท

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงปู่แว่น ธนปาโล

วัดทุ่งสว่าง

วัดป่าสุทธาวาส

หลวงปู่เปลี่ยนได้กลับมาที่วัดทุ่งสว่างอีกครั้ง แล้วจึงเดินทางไปวัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร เพื่อนำปัจจัยที่รวบรวมได้ ๖๖๐ บาท ไปถวายในงานพิธีก่อสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น ซึ่งท่านได้มีโอกาสกราบหลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่แว่น ธนปาโล

หลวงปู่แว่น ธนปาโล ได้เทศน์เตือนสติหลวงปู่เปลี่ยนว่า วัดนี้เป็นวัดของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์มามรณภาพที่นี่ ขณะที่หลวงปู่แว่นเล่าเรื่องครูบาอาจารย์ หลวงปู่เปลี่ยนได้หวนคิดถึงเมื่อครั้งท่านยังเล็กอยู่ไม่ได้มางานศพหลวงปู่มั่น รู้สึกเสียใจ แต่พยายามตัดความเสียใจโดยคิดว่า สถานที่เป็นแค่อดีต ครูบาอาจารย์ก็เป็นแค่อดีต ท่านจะต้องใช้ปัญญาของท่านเพื่อปฏิบัติและทำตามครูบาอาจารย์ให้ทัน

เมื่อเดินอยู่ในวัด ท่านได้พิจารณาบริเวณวัด และคิดว่าถึงแม้ตัวเองจะยังเล็กในครั้งกระโน้น ไม่ทันได้พบครูบาอาจารย์ก็ไม่น่าจะเสียอกเสียใจ ควรจะทำตนเหมือนดอกบัวที่เกิดในโคลนตม แต่เมื่อเจริญแล้วก็ให้ดอกอันหอมอบอวล ถึงแม้ว่าเราเกิดมาและอยู่ในสถานที่คลุกคลี แต่ถ้าเราใช้ปัญญาปฏิบัติตนเองให้ดีแล้ว เราก็สามารถจะหลุดพ้นเช่นเดียวกับดอกบัวเหมือนกัน

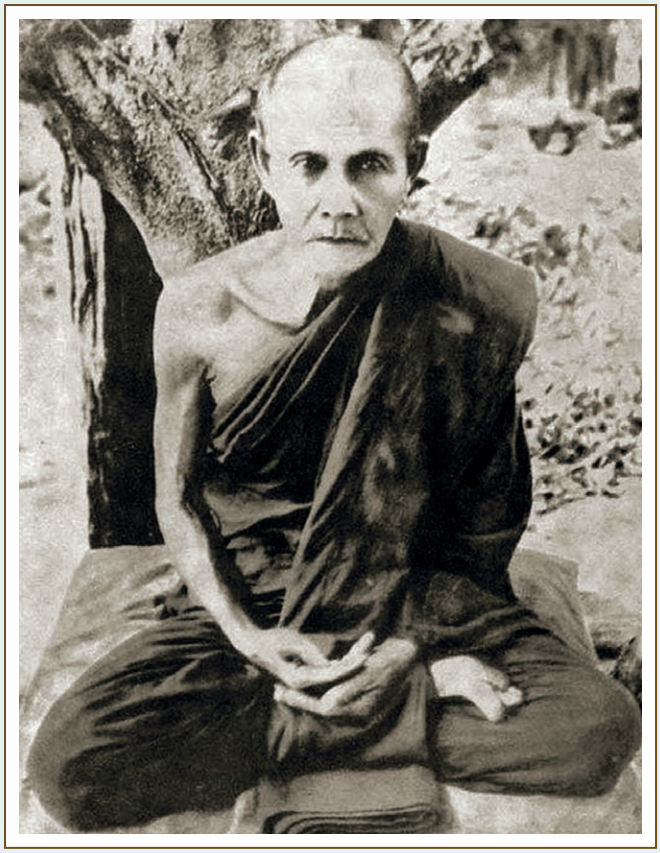

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺตเถร

คืนนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้นั่งปฏิบัติธรรม และได้นิมิตหลวงปู่มั่นนั่งอยู่ที่โคนต้นไม้ต้นหนึ่งในบริเวณวัด ลักษณะดวงตาของท่านมองมายังหลวงปู่เปลี่ยนในนิมิต มีอำนาจอย่างประหลาด จนหลวงปู่เปลี่ยนได้แต่มองอยู่เฉย ๆ ไม่กล้าถามปัญหา สักครู่ภาพนิมิตหลวงปู่มั่นก็เลือนหายไป ต่อจากนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้เห็นนิมิตกุฏิที่หลวงปู่มั่นเคยอยู่อาศัย และส้วมที่ท่านใช้ หลวงปู่เปลี่ยนได้นั่งพิจารณาพระเณรซึ่งมาร่วมงานพิธีก่อสร้างพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่นว่า จะมีองค์ไหนบ้างที่กำลังพิจารณาว่าตนเองจะต้องตายไปเหมือนกัน จะมีสักกี่องค์ที่เร่งทำความเพียรเพื่อความหลุดพ้นอย่างแท้จริง ขณะนั่งคิดปลงสังขารนี้ ก็ได้เห็นนิมิตหลวงปู่มั่นนั่งเคี้ยวหมากอยู่บนศาลา และได้เห็นหลวงปู่มั่นนอนอยู่มีหลวงปู่เทสก์กำลังนวดถวาย

หลวงปู่เปลี่ยนกลับจากอีสานแล้ว ได้มาพักที่วัดพระศรีมหาธาตุ กรุงเทพฯ และได้มีโอกาสพบกับหลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งท่านได้มาเทศน์ให้ฟังเช่นเดิม แล้วหลวงปู่เปลี่ยนจึงเดินทางกลับวัดอรัญญวิเวก

๒๕๑๖

พรรษาที่ ๑๕

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

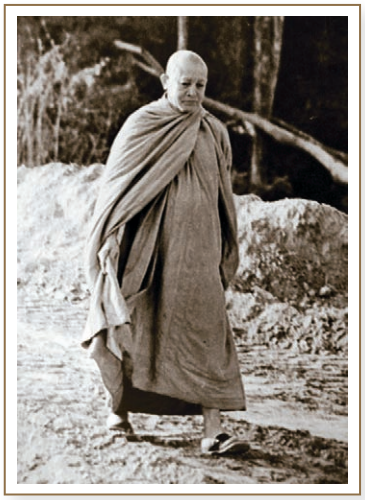

พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ

ในพรรษานี้หลวงปู่เปลี่ยนตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่างเข้มแข็ง งดเว้นการก่อสร้างทุกชนิดตามที่หลวงปู่แหวนสั่งตลอดพรรษา

ท่านได้นิมิตเห็นท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ ชวนให้ไปเที่ยวภูทอก (วัดเจติยาคีรีวิหาร จ.หนองคาย) ท่านบอกว่าจะเอารถจี๊ปมารับ เพราะในสมัยแรกถนนยังไม่สะดวก ภายหลังเมื่อทั้งสององค์มาพบกันที่วัดพระศรีมหาธาตุในกรุงเทพฯ ท่านพระอาจารย์จวนก็ชวนหลวงปู่เปลี่ยนไปภูทอกด้วยวาจาอีก ซึ่งหลวงปู่เปลี่ยนได้ตอบว่า โดยส่วนตัวแล้วท่านยังไม่เห็นภูทอกในนิมิตของตัวท่านเอง จึงยังไม่กล้ารับปากว่าจะไป แม้ท่านพระอาจารย์จวนจะชวนหลวงปู่เปลี่ยนทุกครั้งที่พบกันทั้งทางนิมิตและทางวาจา หลวงปู่เปลี่ยนก็ไม่ได้ไปภูทอกในขณะที่ท่านพระอาจารย์จวนยังมีชีวิตอยู่ ท่านเพิ่งจะได้ไปภูทอกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕

วัดเจติยาคีรีวิหาร

ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้ธุดงค์ไปหาหลวงปู่สาม อกิญฺจโน ที่สำนักสงฆ์บ้านผาแด่น จากนั้นเดินทางต่อไปหาหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ที่วัดถ้ำผาปล่อง แล้วกลับไปหาพระอาจารย์จาม มหาปุญฺโญ วัดจิตตาราม บ้านช่อแล อ.แม่แตง ต่อจากนั้นจึงไปหาหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่วัดดอยแม่ปั๋ง หลวงปู่ได้เทศน์ให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังอย่างเคย และย้ำว่า “มรรค ผล นิพพาน ยังอยู่ครบบริบูรณ์ ให้เร่งขยันหมั่นทำความเพียรเอามรรค ผล นิพพานให้ได้ อย่าได้นิ่งนอนใจ”

หลังจากอยู่กับหลวงปู่แหวนได้ระยะหนึ่ง ท่านจึงเดินทางกลับวัดอรัญญวิเวก แล้วเดินทางเข้ากรุงเทพฯ พักอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุ บังเอิญได้พบกับหลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต อีก หลวงปู่ผางได้เทศน์เรื่องทุกขสัจจะ ให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังเพียงวันเดียว แล้วกลับ จ.ขอนแก่น

หลวงปู่เปลี่ยนอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุอีกระยะหนึ่ง จึงเดินทางต่อไปยังวัดทุ่งสว่าง จ.สกลนคร ท่านได้ไปหาพระอาจารย์บุญ ชินวํโส ที่วัดศรีสว่าง อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร ซึ่งบำเพ็ญภาวนามาเรื่อย ๆ ท่านบอกว่าเทศน์ไม่เป็น และชวนหลวงปู่เปลี่ยนมาภาวนา ต่อจากนั้นได้ไปหาหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ที่วัดป่าอรัญญวิเวก ต.บ้านข่า อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม

หลวงปู่ตื้อได้เทศน์ให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังว่า “ตาไม่ดีแล้วมองไม่เห็นลูกหลาน รู้จักคนเฒ่าคนแก่ไหม เดี๋ยวก็หนีลูกหลานไป ไม่เอาอะไรไปหรอก ใครจะทำอะไรก็แล้วแต่” หลวงปู่เปลี่ยนได้ขอคาถาทำด้ายผูกแขนผูกคอลูกหลานชาวบ้านที่ร้องไห้ไม่หยุดเวลากลางคืน หลวงปู่จึงบอกให้ท่านจำเอาไปให้ได้ ห้ามจด หลวงปู่เปลี่ยนฟังเพียงครั้งสองครั้งก็จำได้ จากนั้นหลวงปู่ได้เทศน์เรื่อง อานาปานสติ หลวงปู่ปรารถนาจะให้หลวงปู่เปลี่ยนเร่งความเพียรให้ละให้วางให้หมดเหมือนอย่างหลวงปู่ และสั่งว่า “ปีนี้อย่าทิ้งคนเฒ่านะ”

หลวงปู่ตื้อได้ให้ช่างจากเชียงใหม่ที่เคยเห็นเจดีย์วัดอรัญญวิเวก บ้านปง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ไปก่อสร้างเจดีย์ที่วัดหลวงปู่ พอดีสร้างเสร็จ จึงมีงานฉลองเจดีย์เมื่อออกเดือน ๓ เสร็จงานแล้วหลวงปู่เปลี่ยนจึงกราบลาหลวงปู่ตื้อไปธุดงค์ต่อ

ตาไม่ดีแล้ว
มองไม่เห็นลูกหลาน
รู้จักคนเฒ่าคนแก่ไหม
เดี๋ยวก็หนีลูกหลานไป
ไม่เอาอะไรไปหรอก
ใครจะทำอะไรก็แล้วแต่

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม

พระอาจารย์บัวพา ปญฺญาภาโส

หลวงปู่เปลี่ยนเดินทางไปพักกับพระอาจารย์บัวพา ปญฺญาภาโส (พระครูปัญญาวิสุทธิ์) ที่วัดป่าพระสถิตย์ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย ในระยะนั้นฝั่งลาวกำลังรบกัน เห็นเครื่องบินฉวัดเฉวียนไปมา บางครั้งมีการยิงกัน ลูกปืนพลัดข้ามมาฝั่งประเทศไทย ทำให้คนวิ่งหนีภัยกัน ท่านได้เห็นคนที่กลัวความตาย กลัวเพราะไม่รู้ว่าตายแล้วไปไหน ด้วยความไม่รู้นี้เอง จึงเกิดความกลัว กลัวในสิ่งที่ตนไม่รู้ ถ้าใครปฏิบัติธรรมและได้รับความสุขความสงบจากการปฏิบัติธรรม จะไม่กลัวความตาย เพราะเขาจะทราบว่าความเกิดและความตายก็คือสิ่งเดียวกัน เพียงแต่เปลี่ยนหน้าที่กันเท่านั้น

หลวงปู่เปลี่ยนได้ใช้เวลานั่งตามใต้ต้นไม้และพิจารณาธรรมเอง เพราะพระอาจารย์บัวพาเป็นพระนักปฏิบัติ ท่านให้ปฏิบัติเอง วันหนึ่งนั่งอยู่ใต้ร่มไผ่ในวัด เห็นกระรอกเผือก ๓ ตัว วิ่งไล่กันมา หลวงปู่เปลี่ยนเห็นความขาวของกระรอก ก็น้อมนึกถึงชุดขาวที่พวกแม่ชีสวมใส่ ถ้าชาวพุทธทั้งหลายทำจิตใจของตนให้ขาวสะอาดดังผ้าที่แม่ชีสวมใส่แล้ว ทั้งสวรรค์และนิพพานก็จะไม่ว่างจากผู้ปฏิบัติธรรม เพราะกามภพหรือโลกมนุษย์ที่คนเราเกิดกันอยู่ทุกวันนี้ จะสร้างบาปก็ได้ จะสร้างบุญกุศลก็ได้ แต่ถ้ามนุษย์ไม่ทำบุญ บริจาคทาน รักษาศีล ฟังธรรม สร้างบุญบารมีแล้ว ก็ไม่มีผู้ไปอยู่บนสวรรค์ สวรรค์จะร้างไป ถ้าไม่มีนักบวช อุบาสก อุบาสิกา ปฏิบัติเพื่อละจากตัณหา ๓ โลกธรรม ๘ ประการ ให้สิ้นไปจากสันดานของตนเอง ผู้จะไปพระนิพพานก็ไม่มี พระนิพพานก็จะว่างเปล่า เพราะไม่มีผู้ไป ฉะนั้น ผู้มีสติปัญญาต้องพิจารณาเอง

ประเทศลาว

หลวงปู่เปลี่ยนอยู่วัดป่าพระสถิตย์เป็นเวลานาน จึงคิดจะข้ามไปเที่ยวฝั่งลาวบ้าง ขณะนั้นลาวรบกันอยู่ที่ทุ่งไหหิน ก่อนออกเดินทางไปเวียงจันทน์ ท่านนั่งคิดอยู่ในใจว่าประเทศลาวกำลังรบกัน หากไปเวียงจันทน์แล้วอาจจะต้องติดค้างอยู่ที่เวียงจันทน์ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดก็ดี จะทำประการใด เมื่อคิดได้แล้วท่านจึงชวนพระองค์หนึ่งในวัดที่เคยไปเวียงจันทน์แล้วไปเป็นเพื่อนด้วย ข้ามเรือที่ อ.ศรีเชียงใหม่ ถึงฝั่งเวียงจันทน์ แล้วนั่งรถต่อไปไหว้พระธาตุหลวง เสร็จแล้วเดินดูพระธาตุหลวงไปทั่ว ๆ ทั้งจิตรกรรม ภาพเขียน ปฏิมากรรม และสถาปัตยกรรมของวัด มองไปถึงความพากเพียรของผู้สร้าง พิจารณาถึงพระราชามหากษัตริย์ซึ่งสร้างพระธาตุนี้ให้ประชาชนและคนรุ่นหลังได้เคารพสักการะ ผู้สร้างจะต้องเป็นผู้ที่มีความอุตสาหะอย่างสูง พระธาตุนี้เป็นที่เคารพของประชาชนทั้งฝั่งไทยและลาว ท่านได้เดินรอบ ๆ พระธาตุและไปไหว้พระธาตุทางทิศตะวันออก ขณะไหว้พระธาตุใจก็ระลึกถึงผู้สร้างที่สามารถสร้างอย่างใหญ่โต นึกถึงบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้จะเป็นเพียงพระธาตุ ก็มีผู้สร้างพระเจดีย์ไว้เป็นที่ระลึกใหญ่โตมาก

ขณะที่ท่านกำลังไหว้พระธาตุนั้น ได้เห็นหลังคาวิหารที่แตกหักพังร่วงลงมา จึงนั่งพิจารณาว่า ทำไมไม่มีผู้ใดมาปฏิสังขรณ์ให้ดีเหมือนเดิม และคิดต่อไปว่าสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ถึงแม้จะแข็งแรงสวยงามเท่าใด เมื่อปล่อยทิ้งไว้นานเข้า ก็คงจะต้องร่วงโรยไปตามกาลเวลา หลังคาวิหารพังลงมาเนื่องจากความชราภาพ ดังนั้น ก็คงจะเป็นเช่นเดียวกับสังขารของคนทั่วไปที่ยังคงติดอยู่ในวัฏสงสาร ต้องเวียนว่ายตายเกิดตามกฎของไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) หากยังไม่สามารถทวนกระแสเข้าสู่พระนิพพานได้

หลังจากเดินทักษิณาวรรตรอบ ๆ พระธาตุหลวงแล้ว จึงเดินเลยไปที่ศาลาพันห้อง ดูความประณีตวิจิตรพิสดาร ซึ่งพระรูปหนึ่งเป็นผู้ออกแบบก่อสร้าง ท่านวิตกถึงความสวยงามของสถานที่ หากตกไปอยู่ในมือของฝ่ายตรงข้ามแล้วจะใช้สถานที่ที่น่าเคารพนี้เพื่อประโยชน์อื่นหรือไม่ ต่อจากนั้นได้นั่งรถไปยังอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิของลาว ซึ่งกำลังซ่อมแซมอยู่ ดูความวิจิตรพิสดารของการตกแต่ง การสลักภาพเป็นรูปหงส์และรูปต่าง ๆ บนเพดาน นึกถึงทหารที่เสียชีวิตในสนามรบ ที่คนรุ่นหลังอุตส่าห์นำกระดูกมาไว้ที่อนุสาวรีย์ บริเวณรอบ ๆ ปลูกดอกไม้สวยสดงดงาม ผิดกับวิทยาลัยครูที่ปล่อยทิ้งไว้จนเป็นป่าช้า ไม่มีการเอาใจใส่ดูแล ท่านได้ไปวัดพระแก้ว ซึ่งทางราชการปิดไม่ให้เข้าดูภายใน จึงได้แต่เดินรอบ ๆ อุโบสถ วัดพระแก้วยังคงสะอาดเรียบร้อยดี ต่อจากนั้นจึงได้เดินทางกลับไปอยู่วัดป่าพระสถิตย์ อ.ศรีเชียงใหม่

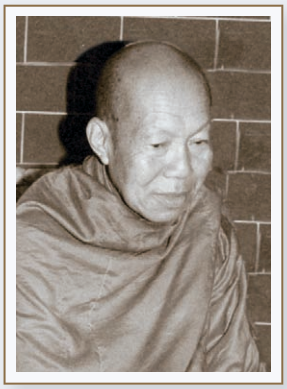

พระอาจารย์เหรียญ วรลาโภ

หลวงปู่เทสก์กับหลวงปู่เปลี่ยน

พระอาจารย์เหรียญ วรลาโภ

สัปดาห์ต่อมา ท่านมีโอกาสพบพระอาจารย์เหรียญ วรลาโภ (วัดอรัญญบรรพต ต.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย) ซึ่งไปนิมนต์พระวัดป่าพระสถิตย์ไปร่วมทำบุญ และได้นิมนต์หลวงปู่เปลี่ยนด้วย ชาวเวียงจันทน์มาร่วมทำบุญฝั่งไทยมาก เมื่อสวดมนต์เสร็จ พระอาจารย์เหรียญได้เทศน์เรื่อง "การทำบุญ" ให้ฟัง ภายหลังพระอาจารย์เหรียญได้พบกับหลวงปู่เปลี่ยนหลายครั้ง และได้ชักชวนหลวงปู่เปลี่ยนไปที่วัดท่าน แต่หลวงปู่เปลี่ยนยังไม่มีโอกาสแวะเยี่ยม ทั้ง ๆ ที่ผ่านไปหาหลวงปู่เทสก์ที่วัดหินหมากเป้งอยู่บ่อย ๆ

หลวงปู่เทสก์ เทสรํสี

ออกจากวัดป่าพระสถิตย์แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางไปยังวัดหินหมากเป้ง ขณะนั้นวัดยังก่อสร้างไม่เรียบร้อย ในเวลากลางวันหลวงปู่เปลี่ยนจึงหามุมสงบเพื่อปฏิบัติธรรม และเมื่อหลวงปู่เทสก์ว่างจึงมีโอกาสถามปัญหาธรรม

หลวงปู่เปลี่ยนถามหลวงปู่ว่า หากทำจิตได้ไปนิพพาน จะไปอยู่อย่างไร นิพพานไม่มีตัวตน หลวงปู่ตอบว่า นิพพานจะอยู่ที่ไหนก็ได้ เพราะเป็นของไม่มีตัวตน ท่านทำให้มันพ้น มันก็จะสบาย เวลาป่วยมันก็จะสบาย ถ้าทำจิตให้สบาย เวลาไปไหน มันก็สบาย นั่งเครื่องบินก็สบาย นั่งรถก็สบาย อยู่ที่ไหนก็สบาย ให้ลูกหลานเร่งทำ

เวลาลงเทศน์ หลวงปู่จะเทศน์เรื่องทั่ว ๆ ไป แต่เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนไปที่กุฏิ หลวงปู่จะเทศน์เรื่องเฉพาะตัวเกี่ยวกับธรรมชั้นสูงให้ฟัง หลวงปู่เล่าว่าเมื่อครั้งที่ท่านปฏิบัติธรรมอยู่ที่ภาคเหนือกับชาวเขาเผ่ามูเซอ หลวงปู่คิดว่าตนเองสำเร็จแล้ว เมื่อไปอยู่ภูเก็ตจึงทราบว่าได้หลงไป แท้จริงยังไม่สำเร็จ ยังไม่พ้น เมื่อกลับจากปักษ์ใต้ ไปอยู่ที่ถ้ำขาม แล้วมาอยู่ที่วัดหินหมากเป้ง **ขณะเจ็บหนัก ๆ ได้พิจารณากายและจิต สามารถพิจารณาแยกได้ จึงเกิดความสบายมีความสุข รู้จักละรู้จักวางร่างกาย ไม่ได้ติดอะไร ใจรู้สึกสบาย** หลวงปู่อยู่องค์เดียวมีความสบายตลอดเวลา พระเณรทำวัตรสวดมนต์เย็นกันไป หลวงปู่ไม่ห่วงใคร หลวงปู่ได้แนะนำให้หลวงปู่เปลี่ยนธุดงค์หาครูบาอาจารย์ต่ออีก เพราะวัดของหลวงปู่กำลังก่อสร้าง จึงไม่สงบเท่าที่ควร

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่เปลี่ยนจึงเดินทางไปหาหลวงปู่ชอบ ธานสโม (วัดป่าสัมมานุสรณ์ บ้านโคกมน ต.ผาน้อย อ.วังสะพุง จ.เลย) หลวงปู่เปลี่ยนได้ปรนนิบัติหลวงปู่โดยสรงน้ำและนวดหลวงปู่ ขณะนั้นหลวงปู่เป็นอัมพาตแล้ว ท่านขอฟังเทศน์หลวงปู่ ซึ่งหลวงปู่ก็บอกว่า มีแต่เกิด-ดับ เท่านั้น

หลวงปู่เปลี่ยนอยู่กับหลวงปู่ชอบประมาณ ๑ เดือน ได้ปรนนิบัติหลวงปู่ทุกวัน และได้พบหลวงปู่หลุย จนฺทสาโร (วัดถ้ำผาบิ้ง บ้านนาแก ต.ผาบิ้ง อ.วังสะพุง จ.เลย) ซึ่งมาเยี่ยมหลวงปู่ชอบที่วัดด้วย นอกจากนั้นได้ไปหาหลวงปู่ชามา อจุตฺโต ที่วัดป่าอัมพวัน บ้านไร่ม่วง ต.น้ำหมาน อ.เมือง จ.เลย ซึ่งอยู่ในละแวกเดียวกัน

เมื่อหลวงปู่เปลี่ยนไปกราบลาหลวงปู่ชอบเพื่อธุดงค์ต่อ หลวงปู่ชอบได้สั่งว่า ถ้าไปอยู่ที่ไหนแล้วภาวนาไม่ดี ให้กลับไปอยู่กับท่านได้ทุกโอกาส

หลวงปู่คำดี ปภาโส

หลวงปู่คำดี ปภาโส

หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางไปหาหลวงปู่คำดี ปภาโส ที่วัดถ้ำผาปู่นิมิต อ.เมือง จ.เลย เมื่อไปถึงวัด หลวงปู่กำลังควบคุมการก่อสร้าง ท่านได้เดินนำหลวงปู่เปลี่ยนไปยังกุฏิ และได้เล่าเรื่องการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่เองให้ฟัง "ผมนี้เข้าทางสมาธิ เข้าทางฌานไม่เป็น พอเข้าทางสมาธิได้ก็ออกทางไตรลักษณ์ พอถึงไตรลักษณ์ มันไปตกอยู่ตรงที่หนึ่ง จิตใจผมเหมือนกับมีอะไรไปแขวนอยู่ที่ใยแมงมุม พอมีอะไรบางอย่างคล้าย ๆ ปัญญาไปตัดขาดหมด มันก็มีความรู้สึกว่า ไปอยู่คนละโลก ไปอยู่โลกกว้าง ๆ โลกหนึ่ง มีความสุข ความสบาย ขณะนี้ภาวนามาถึงตรงนี้แล้วนะ" หลวงปู่เปลี่ยนได้ขอให้หลวงปู่อธิบายการภาวนาของตัวท่าน ซึ่งนั่งแล้วว่างไปหมด ว่างอยู่ ๓-๕ ชั่วโมงก็ได้ หลวงปู่คำดีให้ไปถามท่านพระอาจารย์มหาบัว หรือหลวงปู่เทสก์ซึ่งเป็นผู้ชำนาญมาก เพราะหลวงปู่เทสก์ติดฌานอยู่ ๑๐ ปี

ครั้นได้เวลาปฏิบัติธรรม ก็มีพระเณร แม่ชี และอุบาสกอุบาสิกา มาคอยฟังเทศน์ของหลวงปู่คำดี หลวงปู่เปลี่ยนจึงขอฟังด้วย และได้อยู่ปฏิบัติธรรมที่ถ้ำของหลวงปู่ต่อ ครั้งหนึ่งได้พิจารณาน้ำหยดจากเพดานถ้ำลงมายังพื้น ทำให้ท่านระลึกถึงเมื่อครั้งพุทธกาล มีพระองค์หนึ่งนั่งพิจารณาน้ำที่หยดลงมา แล้วพิจารณาถึงการเกิด-ดับ เท่านี้เองก็สามารถบรรลุมรรคผลนิพพานได้ หลวงปู่เปลี่ยนจึงได้กำหนดน้ำหยดจากเพดานถ้ำเป็นอารมณ์ในการพิจารณากรรมฐาน เมื่อนั่งสงบดีแล้วจิตก็ดิ่งวูบเหมือนน้ำหยดลงมา

หลวงปู่เปลี่ยนมีพรรษามากกว่าพระองค์อื่น ๆ เป็นอันดับ ๔ ตามลำดับพรรษาในวัด จึงได้นั่งต่อจากหลวงปู่ และหลวงปู่เรียกเข้าไปคุยอยู่ตลอดเวลา พระหลายองค์จึงอยากให้หลวงปู่เปลี่ยนออกจากวัดโดยเร็ว ซึ่งหลวงปู่ก็ทราบปฏิกิริยาของพระเหล่านั้น จึงพูดให้พระทั้งหลายฟังว่า ใครจะสึกหาลาเพศต้องไปสึกกับหลวงปู่เปลี่ยน จะต้องล้างบาตรให้ด้วย ภายหลังท่านพบพระบางองค์ที่ลาสิกขาไป เมื่อไปกราบนมัสการหลวงปู่แหวน

อยู่กับหลวงปู่คำดีได้ ๓ ศีล (๓ วันพระ) หลวงปู่เปลี่ยนจึงเดินทางกลับวัดอรัญญวิเวก

๒๕๑๗

พรรษาที่ ๑๖

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

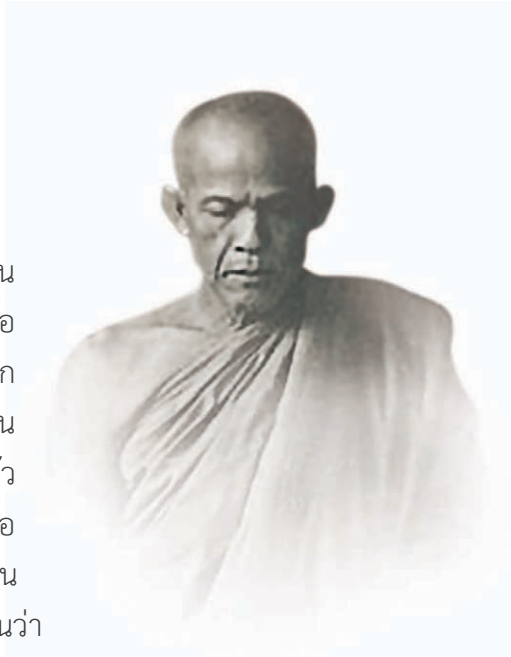

หลวงปู่เปลี่ยนจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวกเป็นพรรษาที่ ๙ ท่านมุ่งมั่นปฏิบัติธรรมโดยไม่ท้อถอย หลังเข้าพรรษาได้ ๒ สัปดาห์ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม มรณภาพเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ หลังจากหลวงปู่ตื้อมรณภาพได้ ๑๑ วัน หลวงปู่เปลี่ยนคิดถึงหลวงปู่ตื้อว่าทำไมไม่เห็นหลวงปู่ตื้อมาหาเลย ท่านคิดว่าอาจจะเป็นเพราะหลวงปู่ตื้อไปนิพพานแล้ว แต่จิตของท่านเองยังไม่ถึงนิพพานจึงไม่เห็น ท่านอยากตามหาหลวงปู่ตื้อ ก็เลยตัดสินใจว่าจะนั่งอยู่ที่เดิม เข้าสมาธิไปหาหลวงปู่ตื้อ ถ้าไม่เห็นหลวงปู่ตื้อก็จะตายอยู่ที่นั่ง ตอนนั้นไปเห็นสวรรค์ พบพระ ๔ องค์ถามท่านว่าจะไปไหน เมื่อท่านตอบว่าจะไปหาหลวงปู่ตื้อ พระ ๔ องค์ก็บอกว่า ถ้าจะไปหาหลวงปู่ตื้อต้องไปอีก ท่านก็ไปต่อ เห็นปราสาทใหญ่ประตูเปิดอยู่ เข้าไปก็เห็นพระนั่งสงบเงียบอยู่ประมาณ ๒๐๐ กว่าองค์ อยู่ในฌานหมด หลวงปู่เปลี่ยนไปสะกิดพระองค์ที่นั่งหลังสุด เมื่อท่านลืมตาขึ้น หลวงปู่เปลี่ยนก็ถามว่า ที่นี่ที่ไหน พระองค์นั้นบอกว่า นี่พรหมโลก คนมาที่นี่ได้ต้องไม่เอาอะไร หลวงปู่เปลี่ยนถามว่า ถ้าจะไปหาหลวงปู่ตื้อต้องไปอย่างไร ท่านตอบว่า ต้องไปต่ออีก แล้วแต่ท่านจะไปได้ เมื่อหลวงปู่เลยจากปราสาทนี้ขึ้นไป ข้างบนเหมือนสีฟ้าอ่อน ๆ ไม่มีพระอาทิตย์ ไม่มีพระจันทร์ เย็นฉ่ำ หลวงปู่ตื้อลอยมาหา นั่งอยู่บนกระจกกว้าง ๓ เมตร ยาว ๖ เมตร นั่งขัดสมาธิมา ผ้าเป็นสีทองคำ พอท่านถามหลวงปู่ว่า ที่นี่ชั้นอะไร หลวงปู่ก็ว่า “มาถึงแล้วถามทำไม แต่นี้ไปเทศน์สั่งสอนพระเล็กพระน้อยหลวงพ่อหลวงตานะ อย่าทิ้งเขา ให้เทศน์สอนเขาเรื่องทางปฏิบัติ” เมื่อท่านถามซ้ำอีกว่า หลวงปู่นี่ชั้นอะไร ท่านก็ว่า “มาถึงแล้วถามทำไม” ท่านตอบ ๒ ครั้ง แล้วท่านก็ถอยหนีหายไปเลย หลังจากนั้น ๔ วัน หลวงปู่เปลี่ยนไปถามหลวงปู่แหวนว่า หลวงปู่ตื้อมรณภาพไปนี่มาสั่งหลวงปู่ไหม หลวงปู่แหวนก็ถามว่า “เมืองนั้นมันสวยมันเย็นดีไหม” ท่านตอบว่า สวย เป็นเมืองอะไรไม่ทราบ เย็นเป็นห้องแอร์ ไม่มีพระอาทิตย์ พระจันทร์ ไม่มีดวงดาวอะไรเลยที่นั่น อยู่เย็น ๆ สบายเท่านั้นเอง หลวงปู่แหวนก็ว่า “ท่านตื้อไปเมืองนิพพานแล้ว”

หลังออกพรรษาแล้ว ท่านได้ออกธุดงค์ไปเยี่ยมบ้านและพักที่วัดทุ่งสว่าง ต่อจากนั้นธุดงค์ลงมาทาง จ.อุดรธานี

พระอาจารย์ถิร ฐิตธมฺโม

มรณานุสติ

หลวงปู่เปลี่ยนไปพักอยู่กับพระอาจารย์ถิร ฐิตธมฺโม วัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ท่านได้รับนิมนต์ให้อยู่ร่วมพิธีสวดศพนายทหารอากาศผู้หนึ่ง แต่ท่านรู้สึกไม่สบาย เนื่องจากชั้นล่างของกุฏิที่พักเป็นที่ไว้ศพ จึงได้ยกเอาธรรมข้อมรณานุสติขึ้นมาพิจารณา เริ่มตั้งแต่การเกิดแล้วต้องดับไปของสังขารตัวท่านเอง พิจารณาตั้งแต่ศีรษะลงไปถึงเท้า ถึงผมที่งอกยาวออกมาต้องตัดทิ้งหรือร่วงโรยหลุดไป น้ำตาที่ไหลออกมาชะล้างสิ่งสกปรก ขี้ตา ขี้มูก เสลด น้ำลาย ขี้เหงื่อ ขี้ไคล หนังอ่อนหนังกำพร้า มีการทดแทนเปลี่ยนแปลง ขับกันออกมาตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้คือความสกปรกของร่างกาย ความสวยงามคือสิ่งที่อยู่ภายนอกหุ้มห่อความสกปรก เมื่อตายลงความสวยงามก็ไม่สามารถนำติดตัวไปได้ ตัวเราก็ต้องตายอยู่ทุกลมหายใจ จะตายเมื่อใดก็ไม่มีใครรู้ ฉะนั้น เราจึงต้องพิจารณาความตายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราเองอยู่ตลอดเวลา เราไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไร เมื่อพิจารณาธรรมข้อมรณานุสติจบลง อาการไข้ของท่านก็หายเป็นปลิดทิ้ง

วัดทิพยรัฐนิมิตร

วัดถ้ำกลองเพล

วัดป่านิโครธาราม

หลวงปู่อ่อนกับหลวงปู่ขาว

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่เปลี่ยนนั่งรถไฟไปหาหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ วัดป่านิโครธาราม บ้านหนองบัวบาน ต.หมากหญ้า อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี แต่หลวงปู่ไม่อยู่ ท่านเดินทางไปท่ารถเพื่อไป จ.หนองคาย หลวงปู่เปลี่ยนจึงตามมาที่ท่ารถ เมื่อหลวงปู่ทราบว่าหลวงปู่เปลี่ยนมาขอฟังเทศน์ จึงกลับไปวัด แล้วเทศน์เรื่องอนัตตา ความไม่เป็นตนให้ฟัง เมื่อเทศน์จบจึงเดินทางไป ส่วนหลวงปู่เปลี่ยนพักอยู่ที่กุฏิหลวงปู่ เมื่อหลวงปู่กลับมา ได้เทศน์เรื่องอสุภกรรมฐานให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังอีกเรื่องหนึ่ง

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่เปลี่ยนเดินทางต่อไปหาหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่วัดถ้ำกลองเพล ซึ่งอยู่ไม่ไกลกันนัก หลวงปู่เปลี่ยนได้มีโอกาสสรงน้ำหลวงปู่ขาว เมื่อมีโอกาสได้เรียนถามเรื่องการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่ ซึ่งหลวงปู่เล่าว่า เมื่อภาวนาไป เกิดความรู้ว่านี่คือไตรลักษณ์ และเมื่อหลวงปู่ภาวนามากขึ้น ๆ ก็พบว่า **จิตไม่ได้ไปไหน มันนิ่งอยู่ มันไม่ไปข้างหน้า มันไม่ไปข้างหลัง ไม่ขึ้นฟ้า มันไม่ได้ลงดิน** หลวงปู่บอกให้หลวงปู่เปลี่ยนฟังแค่นี้ก็พอเอาไปปฏิบัติได้ เมื่อหลวงปู่ขาวเทศน์ได้รวมเอามุตโตทัยของหลวงปู่มั่นเข้าไปด้วย

๒๕๑๘ ~ ๒๕๒๒

พรรษาที่ ๑๗-๒๑

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่เปลี่ยนยังคงจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวกตามเดิม ท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่และเจริญก้าวหน้าในธรรมขึ้นตามลำดับ เป็นที่นับถือและเลื่อมใสของศรัทธาญาติโยมมาก

หลังออกพรรษาแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจะเดินทางไปเยี่ยมบ้าน และกราบนมัสการครูบาอาจารย์ในภาคอีสานที่เคยไปเป็นประจำทุกปี

ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านได้ไปงานเปิดพิพิธภัณฑ์หลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร ต่อจากนั้นได้ไปงานถวายเพลิงศพหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ที่วัดป่าอรัญญวิเวก อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม แล้วจึงเดินทางกลับ เมื่อกลับถึงวัดอรัญญวิเวก บ้านปง แล้วท่านได้ไปงานฉลองอายุหลวงปู่แหวน ฉลองศาลา กุฏิ ฯลฯ ที่วัดดอยแม่ปั๋ง ซึ่งท่านจะไปงานฉลองอายุหลวงปู่แหวนทุกปีไม่เคยขาด

ใน พ.ศ. ๒๕๑๙ หลังจากไปกราบครูบาอาจารย์ในภาคเหนือแล้ว ท่านได้ขึ้นไปที่ดอยปุย ซึ่งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๖๘๕ เมตร อากาศหนาวเย็นตลอดเวลา อยู่สูงเลยจากวัดพระธาตุดอยสุเทพขึ้นไปอีกหลายกิโลเมตร มีหมู่บ้านชาวเผ่าม้ง ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์

ท่านพักอยู่สำนักสงฆ์ดอยปุยกับพระอาจารย์ไพโรจน์ วิโรจโน การปฏิบัติธรรมภาวนาที่ดอยปุยนั้นเมื่อฉันเสร็จแล้วจะเดินขึ้นไปตามหลังเขาหาที่นั่งปฏิบัติภาวนา ก็มีความสงบดีมาก เห็นป่าไม้เขียวชอุ่มสวยงาม

ตามธรรมชาติ และนั่งดูชาวเขาเผ่าม้งพากันทำไร่สวนปลูกพืชต่าง ๆ นั่งพิจารณาดู คนเรานี้เกิดมาแล้วก็มีแต่ความทุกข์ในการทำมาหากินไปตลอดจนตาย น่าเบื่อหน่ายในชีวิตที่เกิดมา จิตใจก็นิ่งสงบเป็นสมาธิ

ใน พ.ศ. ๒๕๒๒ ท่านได้รับนิมนต์ไปประเทศอินเดียและเนปาลเป็นครั้งแรก ระหว่างวันที่ ๒๗ มีนาคม ถึง ๑๐ เมษายน

๒๕๒๓ ~ ๒๕๒๖

พรรษาที่ ๒๒-๒๕

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

เมื่อออกพรรษา พ.ศ. ๒๕๒๓ แล้ว ลูกศิษย์ทางกรุงเทพฯ ได้นิมนต์ให้หลวงปู่เปลี่ยนไปตรวจร่างกายอย่างละเอียดที่โรงพยาบาลจุฬาฯ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ท่านไปนอนพักอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ เกือบ ๒ เดือน เพื่อตรวจร่างกาย ไม่พบโรคอะไรนอกจากร่างกายอ่อนเพลียเท่านั้น ออกจากโรงพยาบาลแล้วไปพักที่วัดดวงแข หลังสถานีรถไฟหัวลำโพง

หลังออกพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนจะไปกราบนมัสการครูบาอาจารย์ที่ท่านเคารพนับถือเป็นประจำ เมื่อเดินทางไปภาคอีสาน ท่านจะไปกราบนมัสการหลวงปู่ขาว ที่วัดถ้ำกลองเพล จ.อุดรธานี หลวงปู่เทสก์ ที่วัดหินหมากเป้ง จ.หนองคาย แวะไปเยี่ยมบ้านและกราบนมัสการพระครูพิพิธธรรมสุนทร และพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ ที่วัดทุ่งสว่าง จ.สกลนคร

ทุกปีท่านจะไปงานทำบุญคล้ายวันเกิดของหลวงปู่สิม ที่วัดถ้ำผาปล่อง หลวงปู่แหวน ที่วัดดอยแม่ปั๋ง และหลวงปู่แว่น ที่วัดสำราญนิวาส โดยเฉพาะหลวงปู่แหวน ซึ่งมาเตือนท่านในนิมิตว่า “เราอยู่ในที่ใดภาวนาดี เราก็ตั้งใจทำความเพียรอยู่ที่นั้น จนกว่าจิตใจของเราจะหลุดพ้นจากกิเลสหมด ก็ไม่มีปัญหาอะไรเลย” ทำให้หลวงปู่เปลี่ยนซาบซึ้งใจในความห่วงใยของหลวงปู่แหวนมาก ท่านจึงได้พยายามไปกราบเยี่ยมหลวงปู่แหวน ที่วัดดอยแม่ปั๋งบ่อย ๆ หรืออย่างน้อยที่สุดเดือนละครั้งเท่าที่จะทำได้

เมื่อหลวงปู่คำแสน คุณาลํกาโร มรณภาพ ท่านได้เดินทางไปร่วมงานถวายเพลิงศพที่วัดป่าดอนมูล เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ ในปีถัดมาท่านได้ไปในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ที่วัดป่านิโครธาราม เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่ขาว อนาลโย มรณภาพ หลวงปู่เปลี่ยนเดินทางไปกราบนมัสการศพของท่านที่วัดถ้ำกลองเพล และได้ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพระหว่างวันที่ ๙-๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗

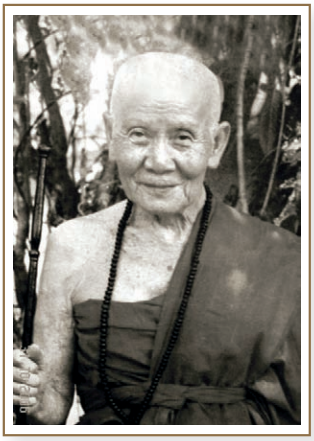

หลวงปู่คำแสน คุณาลํกาโร

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่เปลี่ยนได้รับนิมนต์ไปภาคใต้เป็นประจำ ท่านมักจะไปพักที่วัดปลักกริม อ.หาดใหญ่ เทศน์อบรมภาวนาญาติโยมที่วัด บางครั้งก็ได้รับนิมนต์ไปเทศน์ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้วย ท่านจะใช้เวลาเยี่ยมชมวัดที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เช่น วัดพะโคะ (หลวงปู่ทวด) วัดพระบรมธาตุ และไปเยี่ยมโยมวันหนึ่ง ๆ อย่างน้อยวันละ ๕-๖ บ้าน

ระหว่างวันที่ ๑๖-๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๖ ท่านได้รับนิมนต์จากญาติโยม เพื่อเดินทางไปประเทศศรีลังกา และได้ทำบุญตามวัดต่าง ๆ เช่น วัดอโศการาม วัดเชตวัน วัดกัลยาณี (เกาลานี) ฯลฯ

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ท่านได้รับนิมนต์ไปตรวจโรคที่โรงพยาบาลมหาราช จ.เชียงใหม่ แพทย์ได้ทำการผ่าตัดฝีที่ขาซ้าย ฝีนี้เริ่มต้นเป็นตุ่มแดง ๆ คล้ายยุงกัด มีหนองเล็กน้อย เมื่อให้แพทย์ที่มากราบท่านที่วัดตรวจดู แพทย์แนะนำว่าต้องเจาะฝีออก และนำเครื่องมือจากโรงพยาบาลมาเจาะให้ที่วัดทันที แพทย์บอกว่าจะหายภายใน ๘ วัน แต่หลวงปู่เปลี่ยนเห็นในนิมิตก่อนแล้วว่า ฝีนี้เกิดจากวิบากกรรมที่ท่านใช้ลูกธนูยิงไก่ป่าเมื่อสิบเจ็ดชาติที่แล้ว ถูกขาไก่ ทำให้ไก่ตกลงจากต้นไม้ ตกลงแล้วก็บินขึ้น แต่หนักลูกธนูก็ตกลงมาอีก ลูกธนูหลุดออก ก็บินเข้าป่าไป เวลาผ่านไปสัก ๑๓ วัน ฝีก็ไม่หายแต่มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนเท่าไข่เป็ด แพทย์แนะนำว่าต้องผ่าตัด เมื่อท่านไปผ่าตัด ก็ขอให้หมอผ่าตัดโดยไม่ต้องใช้ยาชาเพื่อเป็นการทดสอบความแข็งแกร่งของจิตใจที่ท่านได้ฝึกมา แพทย์ปฏิเสธการผ่าตัดโดยไม่ฉีดยาชา แต่ท่านยืนยันที่จะไม่ใช้ยาชา ในที่สุดแพทย์จึงยินยอมผ่าตัดให้ โดยการคว้านเนื้อออกลึกเกือบถึงกระดูก ผ่าตัดเสร็จแล้วจึงได้กลับไปพักฟื้นที่วัด ก่อนกลับท่านได้บริจาคเงินให้มูลนิธิตึกสงฆ์จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท แผลที่ผ่าตัดนี้ไม่สามารถเย็บได้ ท่านต้องค่อย ๆ ทำความสะอาดเองในแต่ละวัน ใช้เวลาสองเดือนยี่สิบหกวันกว่าเนื้อจะกลับเต็มขึ้นมา ขาไก่ก็ต้องใช้เวลาสองเดือนกว่าเช่นกันจึงจะหาย เป็นการยืนยันชัดเจนในเรื่องผลของกรรม

๒๕๒๗

พรรษาที่ ๒๖

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

ในพรรษานี้ หลวงปู่เปลี่ยนได้นิมิตเห็นหลวงปู่แหวนมาเทศน์ให้ฟัง หลวงปู่งามมาก ห่มจีวรเหมือนทองคำ และมีพระอาจารย์หนูอยู่ด้วย เหมือนกับในหลวงนิมนต์ไปร่วมงานทำบุญด้วยกัน มีคนมากมาย ในขณะนั้นท่านเองยังคิดไม่ออกว่าเป็นงานอะไร ได้แต่เก็บความสงสัยไว้ในใจเท่านั้น

หลังออกพรรษาแล้ว ท่านได้รับนิมนต์ไปอินเดีย ระหว่างวันที่ ๕-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ท่านได้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง แล้วเดินทางต่อไปเมืองลัคเนา เมืองนิวเดลี แล้วจึงเดินทางกลับกรุงเทพฯ และกลับเชียงใหม่

วันที่ ๒๔-๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านได้รับนิมนต์ไปประเทศสิงคโปร์ และได้เลยไปดูสถานที่ที่จะสร้างวัดไทยที่ประเทศบรูไน ตามคำนิมนต์ของลูกศิษย์

หลังจากนั้นหลวงปู่เปลี่ยนได้กลับไปเยี่ยมบ้านที่อีสาน และได้ไปในงานผูกพัทธสีมาที่วัดศรีสว่าง อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร และไปชมพระอุโบสถวัดธาตุมีชัย เมื่อกลับวัดแล้ว วันที่ ๒๘ เมษายน ได้รับนิมนต์ไป อ.หาดใหญ่ ไปพักที่วัดปลักกริม ไปเยี่ยมสำนักอาจารย์มหาสมจิต อ.นาทวี จ.สงขลา ไปจังโหลน (ประเทศมาเลเซีย) แล้วไปเยี่ยมญาติโยมที่นิมนต์ไปถึง ๑๖ บ้าน ใน อ.หาดใหญ่ และ จ.สงขลา แล้วจึงเดินทางกลับวัดอรัญญวิเวก

ในเดือนพฤษภาคม หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปแจกสมุดดินสอแก่นักเรียนโรงเรียนหางดง โรงเรียนบ้านปง โรงเรียนบ้านเด่น โรงเรียนสันป่าตอง โรงเรียนปางกว้าง และโรงเรียนบ้านหนองบัว รวม ๖ โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด ๖๗๐ คน และได้ไปแจกในโรงเรียนอื่นต่อมาอีกเรื่อย ๆ

งานผูกพัทธสีมา วัดศรีสว่าง

แจกอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนบ้านปง

หลวงปู่แหวนกับหลวงปู่เปลี่ยน

หลวงปู่เปลี่ยนในงานสวดพระอภิธรรมถวายหลวงปู่แหวน

เมื่อหลวงปู่แหวนอาพาธ เข้าโรงพยาบาลมหาราช เชียงใหม่ หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปเยี่ยมหลวงปู่ที่โรงพยาบาลหลายครั้ง ครั้นหลวงปู่มรณภาพที่โรงพยาบาลเมื่อวันอังคารที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ หลวงปู่เปลี่ยนได้ช่วยงานและเป็นผู้นำคณะศรัทธาญาติโยมมากราบศพหลวงปู่ จัดอาหารและน้ำปานะถวายพระและแจกผู้ที่มาในงานสวดพระอภิธรรมร่วมกับลูกศิษย์ของหลวงปู่ด้วยความเคารพและระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่อย่างยิ่ง ระหว่างนั้นหากมีลูกศิษย์หรือคณะศรัทธาญาติโยมนิมนต์ให้ท่านไปร่วมในงานสวดตอนค่ำ หรือนิมนต์ไปฉันตอนเช้าในงานของหลวงปู่แล้ว ท่านจะไปด้วยทุกครั้ง ไม่เคยปฏิเสธเลย แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูกตเวทีที่ท่านมีต่อหลวงปู่

ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการฝ่ายสงฆ์จัดงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งท่านก็ได้ช่วยงานอย่างเต็มที่จนกระทั่งเสร็จงานเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐

๒๕๒๘ ~ ๒๕๓๑

พรรษาที่ ๒๗-๓๐

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

แสดงพระธรรมเทศนาที่วัดดวงแข

หลวงปู่เปลี่ยนได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมในที่ต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ท่านต้องเดินทางระหว่างเชียงใหม่และกรุงเทพฯ อยู่เสมอ สถานที่ที่นิมนต์ท่านไปในเชียงใหม่ เช่น วัดอุโมงค์ วัดเจดีย์หลวง วัดสันติธรรม ส่วนที่กรุงเทพฯ นอกจากวัดต่าง ๆ เช่น วัดบวรนิเวศ วัดเบญจมบพิตร วัดสังฆทาน วัดอโศการาม วัดบรมนิวาส วัดดวงแข ก็มีหน่วยงานหลากหลายทั้งราชการและเอกชนที่มีชมรมพุทธศาสตร์หรือกลุ่มปฏิบัติธรรม เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงเทพ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลจุฬาฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฯลฯ

ทางภาคใต้ ท่านจะได้รับนิมนต์ไปที่ อ.หาดใหญ่ เป็นประจำ ส่วนใหญ่ท่านจะไปเทศน์อบรมคณะศรัทธาญาติโยมที่วัดปลักกริม ในบางโอกาสก็ไปเทศน์ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้วย หลังจากนั้นก็จะไปเยี่ยมญาติโยมทั้งวัน วันหนึ่ง ๆ นับเป็นสิบแห่ง บางครั้งท่านก็จะเดินทางต่อไปประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

ท่านได้รับนิมนต์ไปประเทศออสเตรเลียเป็นครั้งแรกระหว่างวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๙ ซึ่งท่านได้เทศน์อบรมคณะศรัทธานานาชาติ ซึ่งมี ไทย ลาว พม่า เขมร ญวน ฝรั่ง ให้ทำสมาธิและสนทนาธรรมกันทุกเย็น บางวันท่านก็ได้เทศน์อบรมทั้งตอนเช้าและค่ำ ส่วนญาติโยมก็ผลัดกันนิมนต์หลวงปู่เปลี่ยนไปฉันเช้าและทำบุญที่บ้านกันไม่ได้ขาด

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ท่านได้รับนิมนต์ไประหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๒ ท่านได้ไปเทศน์อบรมคณะศรัทธาญาติโยมที่วัดไทยในแต่ละเมืองและไปร่วมในงานเทศกาลที่ทางวัดเหล่านั้นจัดขึ้น นอกจากนั้น ท่านได้ไปเยี่ยมศูนย์ปฏิบัติธรรมอีกสองแห่งในรัฐแมสซาชูเซตส์ ประจวบกับท่านมหาสีสยาดอ พระมหาเถระชาวพม่าก็กำลังอบรมสั่งสอนนักปฏิบัติที่ศูนย์แห่งหนึ่ง หลวงปู่เปลี่ยนจึงได้พบกับท่านมหาสีสยาดอและสนทนาแลกเปลี่ยนปัญหากัน การที่ท่านเดินทางไปเผยแผ่ธรรมในต่างประเทศ ทำให้มีลูกศิษย์ชาวไทยที่อยู่ต่างประเทศและชาวต่างชาติเดินทางมาหาท่านที่วัดในปีต่อ ๆ มา

๒๕๓๒ ~ ๒๕๓๕

พรรษาที่ ๓๑-๓๔

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล
อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

กิจวัตรของท่านในแต่ละพรรษา สรุปได้ดังนี้

ปฏิสันถารญาติโยม

ในช่วงเวลาเข้าพรรษา หลวงปู่เปลี่ยนจะรับนิมนต์เฉพาะงานที่ท่านจะไปและกลับวัดได้ในวันเดียว ท่านจะไม่ไปจำวัดที่อื่นโดยไม่จำเป็น จึงปรากฏมีคณะศรัทธาญาติโยมจากทุกภาคของประเทศไทยและจากต่างประเทศที่ท่านไปเยี่ยม เช่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา มาทำบุญที่วัดและพักค้างคืนเพื่อฟังเทศน์และทำสมาธิกันมาก หลวงปู่เปลี่ยนจะให้การต้อนรับอย่างดี นอกจากเทศน์อบรมแล้ว ยังพาไปทำบุญวัดอื่น ๆ เช่น ไปกราบหลวงปู่สิม ที่วัดถ้ำผาปล่อง และไปชมสถานที่สำคัญใน จ.เชียงใหม่ ปรกติหลวงปู่เปลี่ยนจะเทศน์อบรมสมาธิแก่ญาติโยมและภิกษุสามเณรทุกวันพระ ในเวลา ๒๐.๐๐ น. แต่ถ้ามีคณะศรัทธามาจากกรุงเทพฯ หรือจากที่อื่น ท่านจะเทศน์อบรมให้เป็นพิเศษ ทำให้แต่ละคณะนั้นซาบซึ้งในความเมตตาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

แสดงพระธรรมเทศนาที่ท้องสนามหลวง
วันวิสาขบูชา พ.ศ. ๒๕๓๔

เทศนาในประเทศ

หลวงปู่เปลี่ยนได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมในเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง เช่น ลำพูน และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ เช่น กรุงเทพฯ นครปฐม ราชบุรี เพชรบูรณ์ พิษณุโลก สงขลา (อ.หาดใหญ่) ปัตตานี ฯลฯ โดยเฉพาะที่ อ.หาดใหญ่ ท่านจะได้รับนิมนต์ไปเป็นประจำทุกปี

ส่วนที่กรุงเทพฯ นอกเหนือจากไปเทศน์ในสถานที่ต่าง ๆ ที่เคยนิมนต์มาในปีก่อน ๆ แล้ว หากมีเทศกาลสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา ท่านก็ได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมที่ท้องสนามหลวง

เผยแผ่ธรรมในต่างประเทศ

ช่วงออกพรรษา ท่านได้รับนิมนต์ไปต่างประเทศอีกหลายครั้ง ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๓๒ เดินทางไปประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ ๓-๑๘ พฤศจิกายน

พ.ศ. ๒๕๓๔ เดินทางไปประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ ๓-๖ มกราคม
ประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ระหว่างวันที่ ๑๔ มกราคม - ๒๙ มีนาคม

พ.ศ. ๒๕๓๕ เดินทางไปประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๘ กุมภาพันธ์
ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน - ๗ ธันวาคม

กราบคารวะเยี่ยมเยียนหลวงปู่สิม

กราบคารวะเยี่ยมเยียนพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ

กตัญญูกตเวทีต่อครูบาอาจารย์

หลวงปู่เปลี่ยนจะไปกราบคารวะเยี่ยมเยียนครูบาอาจารย์เป็นประจำ ท่านไปกราบหลวงปู่สิม ในวันคล้ายวันเกิดครบรอบ ๘๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๓๒

เมื่อพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ พระอาจารย์ผู้สอนท่านขานนาคที่วัดทุ่งสว่าง มรณภาพลง ท่านได้ไปช่วยเตรียมงานถวายเพลิงศพ ที่ถูกกำหนดในวันเสาร์ที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔ เสร็จงานแล้ว ท่านได้ไปแวะเยี่ยมหลวงปู่เทสก์ ที่วัดหินหมากเป้ง จ.หนองคาย ในปีต่อมา ท่านได้เดินทางไปอีสาน ระหว่างวันที่ ๖-๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อร่วมในงานวันทำบุญคล้ายวันมรณภาพของพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ แวะกราบนมัสการหลวงปู่เทสก์ที่วัดหินหมากเป้ง และท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่วัดป่าบ้านตาด

ในวันที่ ๒๖-๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ท่านได้รับนิมนต์ไปในงานทำบุญประจำปีวันมรณภาพของท่านอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร ที่วัดป่าแก้วชุมพล บ้านชุมพล ต.ค้อใต้ อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

ต่อมาหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร (พระญาณสิทธาจารย์) มรณภาพลง เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ท่านได้ไปกราบศพหลวงปู่และได้เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมด้วย ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการฝ่ายสงฆ์เพื่อจัดงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ ในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ จนแล้วเสร็จ

แจกทานภิกษุ นักเรียน และคนยากไร้

นอกเหนือจากการบริจาคเฉพาะเป็นครั้งคราวในที่ต่าง ๆ แล้ว หลวงปู่เปลี่ยนจะถวายทานแด่วัดและแจกทานสงเคราะห์โรงเรียน โรงพยาบาล และหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นประจำ เช่น แจกเครื่องเขียนแก่นักเรียนยากจน บริจาคเงินค่าอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน และแจกผ้าห่มให้คนยากจน

๒๕๓๖ ~ ๒๕๖๐

พรรษาที่ ๓๕-๕๗

วัดอรัญญวิเวก บ้านปง
ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

แสดงพระธรรมเทศนาในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ชอบ

ใน พ.ศ. ๒๕๓๗ หลวงปู่เทสก์มรณภาพลง เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม หลวงปู่เปลี่ยนได้เดินทางไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพเมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อหลวงปู่ชอบมรณภาพลงเมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘ หลวงปู่เปลี่ยนได้ไปแสดงพระธรรมเทศนาในงานพระราชทานเพลิงศพเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๙

หลวงปู่เปลี่ยนจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นต้นมา ท่านได้พัฒนาวัดและทำการก่อสร้างเจดีย์ โบสถ์ วิหาร กุฏิ หอฉัน และเสนาสนะอื่น ๆ ที่จำเป็นของสงฆ์ปีละเล็กละน้อยไปเรื่อย ๆ ตามกำลัง ท่านได้ซื้อที่ดินเพื่อขยายอาณาเขตของวัดไปอีกจากเดิม ๒๔ ไร่เศษ เป็น ๑๐๒ ไร่เศษ (พ.ศ. ๒๕๓๖)

นอกจากวัดอรัญญวิเวกแล้ว หลวงปู่เปลี่ยนยังได้ไปช่วยดูแลบูรณะวัดที่มีความเกี่ยวพันกับท่าน เช่น ที่วัดธาตุมีชัยที่ท่านเข้าพิธีอุปสมบท ท่านได้กลับไปบูรณะพระอุโบสถและกำแพงวัด และติดกระจกล้อมรอบศาลาอเนกประสงค์ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๖ ส่วนที่วัดทุ่งสว่างที่ท่านพักจำพรรษาแรก พรรษาที่สามและสี่ ท่านได้ช่วยสร้างศาลาการเปรียญในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๓๙ และใน พ.ศ. ๒๕๕๙ ท่านก็ได้บูรณะพิพิธภัณฑ์บริขารพระอาจารย์สุภาพ ธมฺมปญฺโญ ผู้เป็นครูสอนท่านขานนาค รวมถึงขุดบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่เก็บน้ำสำหรับใช้ภายในวัดทุ่งสว่างด้วย วัดสุดท้ายที่ท่านช่วยสร้างถาวรวัตถุคือวัดป่าบึงโคกสี ซึ่งเป็นวัดตั้งขึ้นใหม่ของบ้านโคกสี อันเป็นหมู่บ้านที่ท่านเติบโตมาภายใต้การเลี้ยงดูของคุณตาท่าน หลวงปู่เปลี่ยนได้บริจาคปัจจัยเพื่อสร้างศาลาอุโบสถ โดยมีพระครูธรรมวิวัฒนคุณ เจ้าอาวาสวัดอรัญญวิเวก มาช่วยดูแลการก่อสร้างด้วย

ในด้านการเทศน์ ท่านได้สอนสั่งคณะศรัทธาญาติโยมให้ประพฤติปฏิบัติธรรมมากขึ้น จนเป็นที่รู้จักกันดีทั้งในประเทศและต่างประเทศ บุคคลคณะต่าง ๆ ที่เคยฟังเทศน์อบรมของท่าน พากันมากราบนมัสการเยี่ยมท่านที่วัดแทบจะไม่ขาดสาย มีทั้งที่มาจากเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และจากภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย รวมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจากประเทศอื่น ๆ ด้วย บางคณะก็ขอพักค้างคืนเพื่อฟังเทศน์และปฏิบัติธรรมต่อ ซึ่งท่านจะเมตตาให้พระเณรจัดเตรียมสถานที่พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้

หลังออกพรรษาแล้ว ท่านมักจะรับนิมนต์ไปแสดงธรรมตามที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ ต่างจังหวัด และต่างประเทศ ทั้งแถบเอเชีย อเมริกา ออสเตรเลีย และ

โบสถ์เก่า ก่อนที่จะถูกทดแทนด้วยโบสถ์ใหม่ ใน พ.ศ. ๒๕๕๒

พระอุโบสถ วัดธาตุมีชัย

นิวซีแลนด์ โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากในการเดินทางไกลนั้นเลย ท่านกลับยินดีและสนใจที่จะได้ไปพบกับสถานที่และผู้คนใหม่ ๆ ในประเทศเหล่านั้น จะได้สอนเขาให้ปฏิบัติธรรม เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ในชีวิตให้ดีขึ้น หากเขามีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและการงานดีแล้ว ท่านก็จะสอนเพื่อยกระดับจิตใจของเขาให้สูงขึ้นเป็นลำดับ เพื่อที่จะได้มีโอกาสหลุดพ้นจากวัฏสงสาร ทำให้เขาซาบซึ้งใจในความเมตตาห่วงใยของท่าน จึงพากันนิมนต์ท่านไปเป็นประจำทุกปี ทุกโอกาส จะได้ทำบุญเพื่อตนเอง ครอบครัว และเพื่อความก้าวหน้าของบริษัทหรือกิจการต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลด้วย ทำให้ท่านต้องเดินทางเพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนอยู่ตลอดเวลา

ศาลาการเปรียญ วัดทุ่งสว่าง

ศาลาอุโบสถ วัดป่าบึงโคกสี

งานมุทิตาจิตหลวงปู่เปลี่ยน

เผยแผ่ธรรมกว้างไกล

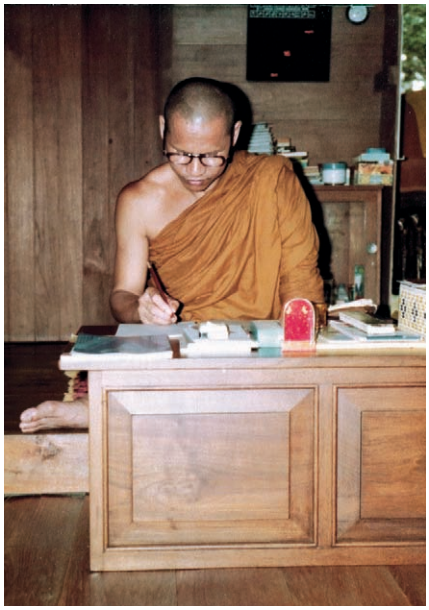

"อาตมาอยากให้คนรู้ธรรมะทั้งโลกนี้ ถ้าหากคนรู้ธรรมะตามคำสอนทางพระพุทธศาสนาเราก็อยู่ด้วยกันแบบสงบสุข อาตมาก็อยากให้แปลหนังสือครูบาอาจารย์หลายท่านหลายองค์ สอนธรรมะดี ๆ แปลเป็นภาษาอังกฤษช่วยกัน หลายองค์มีเทคนิคหลาย องค์ไหนสามารถจูงใจฝรั่งได้ ทำให้เขาเข้าใจได้ ก็จะดี ไม่ใช่แปลแต่ของอาตมา แต่ให้แปลของหลาย ๆ องค์ จะได้เข้าใจ บางองค์อาจจะสอนขันติ สอนเฉลียวฉลาด เวลาแปลต้องมาคุยกัน ความหมายภาษาไทยมันเป็นอย่างนี้ แต่คำเทศน์ของอาจารย์มันเป็นแบบนี้ มันจะใช้ได้ไหม คนเก่งภาษาแต่นั่งสมาธิไม่เป็นก็เป็นปัญหา ต้องคนทำสมาธิ ต้องปฏิบัติก่อน คนได้ภาษาคนนั้นจึงจะแปลได้ เมื่อเกิดอารมณ์ขึ้นในจิตเสียก่อนว่า อารมณ์นี้เป็นอย่างนี้ อารมณ์เป็นอย่างนี้ก่อนจึงจะรู้ได้ การแปล ถ้าอย่างนั้นไม่ได้ ถ้าเป็นฝรั่งได้ภาษาไทยดี คนฝรั่งนั่งสมาธิจิตใจสงบดี รู้เรื่องรู้ราวดีมาแปลหนังสือน่าจะดี"

ม้วนเทปที่หลวงปู่เปลี่ยนใช้บันทึกเสียงแล้ว
ท่านจะเก็บรักษาไว้อย่างดีในซองพลาสติกเดิม

"เทศน์ไว้มาก ทั้งหมดสมัยก่อน
มีประมาณ ๑,๒๐๐ กว่ากัณฑ์
อาตมาเทศน์ เรียกว่าทำหนังสือ
ยังไม่หมดใช่ไหม ๒ ตู้ ตู้ละ ๑๕ ชั้น
ม้วนเทป คำสอนในเทปใน MP3
มีมาก ก็เลือกเปิดให้ฟังก็ได้
เพราะว่าอาตมาเทศน์ทั้งสูง
ทั้งปานกลาง ทั้งต่ำ
เทศน์ไว้หมดทุกอย่างแล้ว
ถึงสูงสุดอาตมาก็เทศน์มาแล้ว
ก็เลือกให้เหมาะสม"

"สอนฝรั่งต้องเอาอยู่ใกล้ ๆ ตัวเขา ถึงจะทันสมัย
ถ้าไปตอบไกล ๆ ตัวนี่ไม่ได้ เขาไม่เลื่อมใส เราต้องสอนให้ทันกับปัจจุบัน
ทำกรรมอย่างไหนก็ต้องรับผลของกรรมนั้น
เราไปพูดถึงอดีตไม่ได้ ฝรั่ง เราต้องเอาปัจจุบันให้เขาเห็น
ถามเขาว่าโยมเคยเห็นไหม เราเอามาใช้เลย
พอตีเขา เขาก็ตีเรา เตะเขา เขาก็เตะเรา เขาจะเข้าใจเลย
วิธีสอน นี่แหละเทคนิคสอนฝรั่ง"

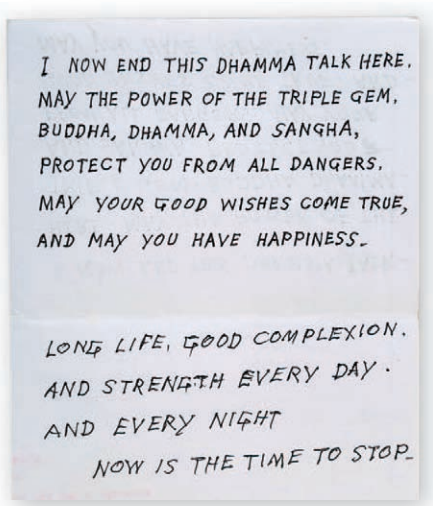
I NOW END THIS DHAMMA TALK HERE.
MAY THE POWER OF THE TRIPLE GEM,
BUDDHA, DHAMMA, AND SANGHA,
PROTECT YOU FROM ALL DANGERS.
MAY YOUR GOOD WISHES COME TRUE,
AND MAY YOU HAVE HAPPINESS.

LONG LIFE, GOOD COMPLEXION.
AND STRENGTH EVERY DAY.
AND EVERY NIGHT
NOW IS THE TIME TO STOP.

ธรรมกิจในต่างแดน

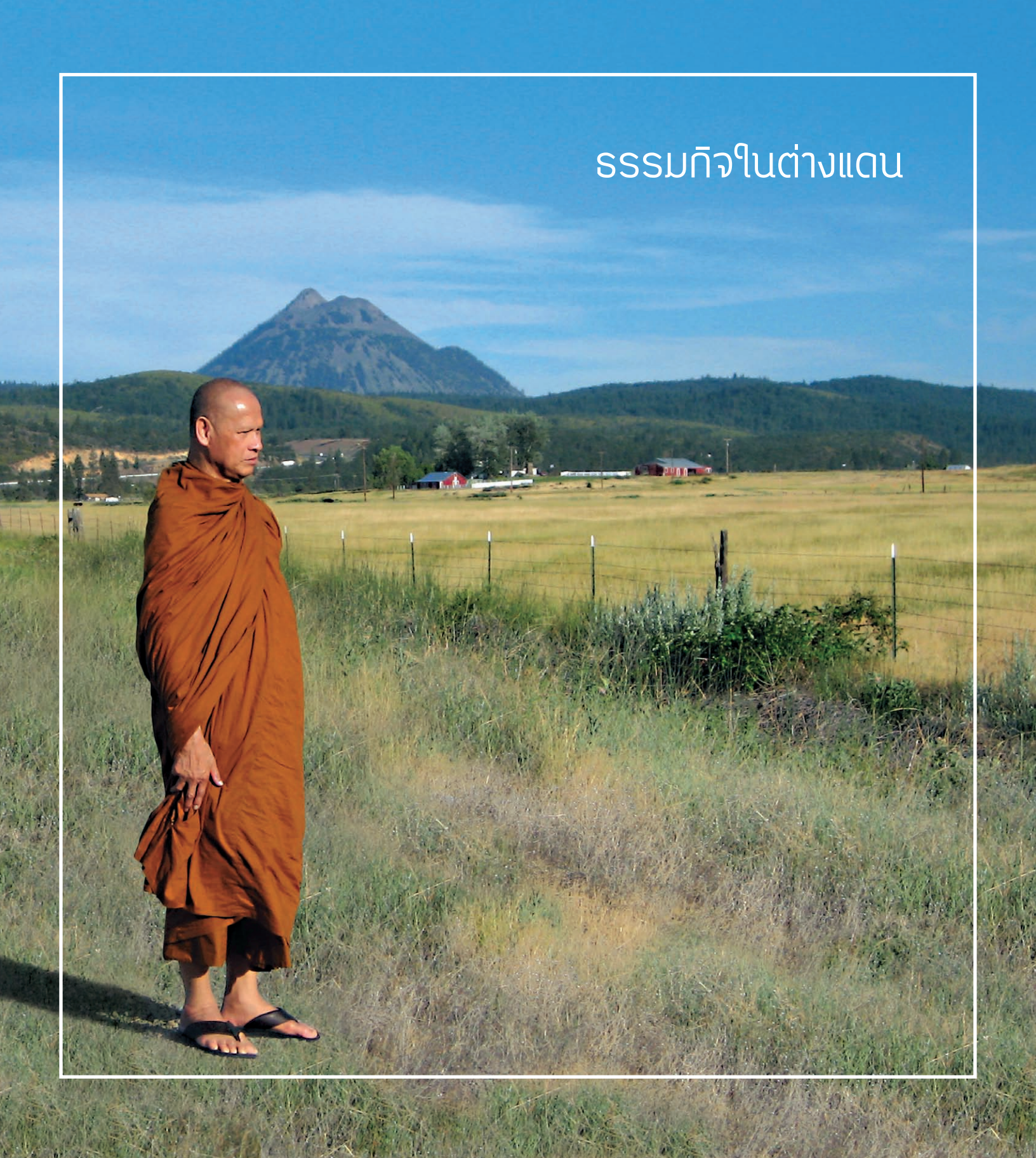

เกาะปีนัง

"เหมือนอากงอาม่าของเรา เมื่อก่อนอยู่ที่ประเทศจีน ก็ต้องแสวงหาว่าจะอยู่ที่ไหนจึงจะสร้างความดีเอาไว้ได้ อากงอาม่าป๊ะป๋าก็เลยพามาถึงประเทศมาเลเซียนี้ ก็ตั้งหลักตั้งแหล่งทำงานหาเงินทำคุณงามความดีก็สบาย วัตถุสมบูรณ์ก็ละความโลภได้ รักษาศีลดีก็ไม่โกรธไม่เกลียดใคร ภาวนาดีก็ยิ้ม ใจสบายเลยมีความสุข เหมือนอาม่านี่ยิ้มตลอดเลย มีความสุขลูกหลานก็สุขด้วย เห็นไหมอาม่าเขานั่งเฉย ฟังภาษาอังกฤษภาษาไทยก็ไม่รู้ แต่นั่งสงบเฉย เพราะจิตใจเป็นบุญอยู่ มาทำความดีจิตใจก็เลยสบายอยู่"

สาธารณรัฐอินเดีย

"ก็ถือว่าเป็นมงคลของชีวิตที่ได้มากราบไหว้ในสถานที่เป็นมงคลอันประเสริฐ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดีของพวกเราทั้งหลาย เราได้มากราบมาไหว้มาสรรเสริญพระรัตนตรัย ก็น้อมนึกระลึกถึงพระพุทธองค์ที่มาบำเพ็ญอยู่ในสถานที่นี้ จนได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ บัดนี้ เราได้มาถึงสถานที่นี้ได้ก็เรียกว่าเป็นโชคดี ได้มาเห็นสถานที่เป็นเครื่องยืนหยัดมั่นคงว่ามีจริง ๆ มีหลักฐานจริง ๆ เรื่องพุทธศาสนานี้ในเมืองชมพูทวีปนี้"

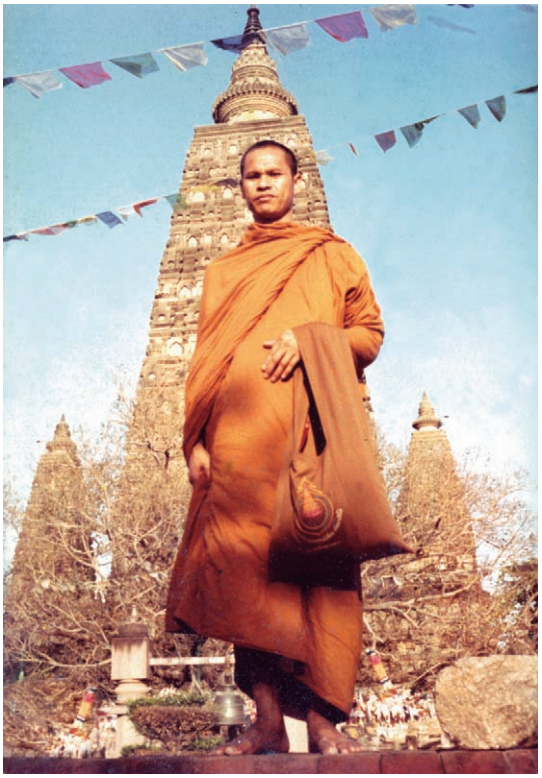

มหาเจดีย์พุทธคยา

"ไปครั้งแรกไปอินเดียนี่ ปลื้มปีติยินดีเหมือนลอยอยู่ในที่สูง ๆ เกือบเท่าเจดีย์พุทธคยาเลย ก็เลยสูง นี่พุทธคยา"

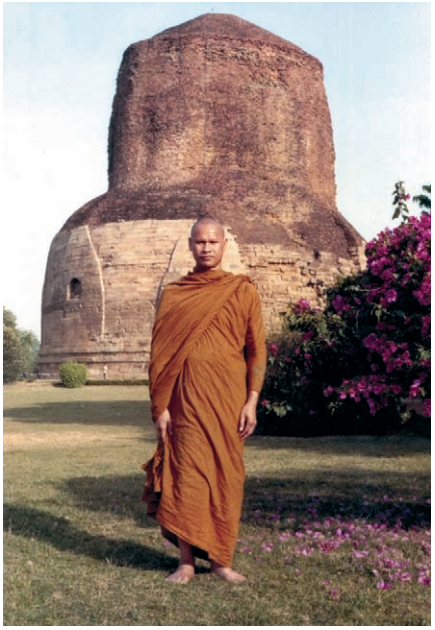

ธัมเมกขสถูป

"พวกเราทั้งหลายได้มาถึงสถานที่สำคัญ เราก็น้อมระลึกถึงพระพุทธองค์ตรัสสอนปัญจวัคคีย์ ฤาษีทั้ง ๕ พระอัญญาโกณฑัญญะได้ฟังแล้วไตร่ตรองใคร่ครวญด้วยสติปัญญาของท่านแล้วเข้าใจในเนื้อหาธรรมพระพุทธองค์ตรัสเทศนาสั่งสอนว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นย่อมแตกดับเป็นธรรมดา"

"นี่โรงเรียนปัญจศีลา พุทธคยา ผมไปจะต้องไปแจกสมุดดินสอปากกาที่นั่น ๓,๕๐๐ ด้ามอย่างน้อย ทีแรกนี่พื้นที่ดินเขาเอาฟางมาปูแล้วก็เอาเสื่อปูนั่งอยู่ในที่นั่นแหละ เรียนหนังสือหลังคาก็มุงเหมือนใบจาก ผมก็ให้เงินอีก ๓๐,๐๐๐ รูปีเป็นค่าเทคอนกรีต แล้วก็เอาเงินให้มุงหลังคา โรงเรียนนี้ต้องรับศีล ๕ ก่อนถึงเข้าโรงเรียนได้ พระเป็นครูใหญ่"

สาธารณรัฐสิงคโปร์

หลวงปู่ขาว อนาลโย

"อาตมามาสิงคโปร์ครั้งแรก ค่ำมาก็ไปพักโรงแรม มี ๗ ชั้น ถึงเที่ยงคืนแล้วสวดธรรมจักร เปิดหน้าต่างชั้น ๗ กำลังนอนกำหนดนี่ เห็นหลวงปู่ขาวลอยมาเลย หลวงปู่ขาวลอยเข้ามาทางหน้าต่างแล้วมายืนอยู่ใกล้ ๆ หลวงปู่ว่า 'มาเมืองสิงคโปร์ มานอนซิบ่ได้ ต้องภาวนา' เลยไม่นอนเลย ลุกขึ้นนั่งสมาธิยันรุ่งเลย ไม่ได้นอนเลย หลวงปู่อยู่ถ้ำกลองเพล เราก็อยู่สิงคโปร์ ด้วยความเมตตาของครูบาอาจารย์ตามมาเมตตาเรา เรารู้ดีว่าหลวงปู่มีเมตตา นั่นตอนมาสิงคโปร์ครั้งแรก"

ปาเซอร์ปันจัง

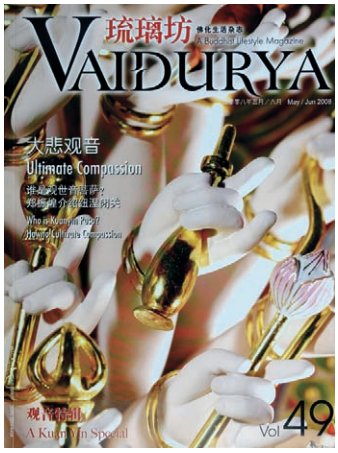

นิตยสารธรรมะ Vaidurya ขอสัมภาษณ์
หลวงปู่เปลี่ยนช่วงที่ได้รับนิมนต์ไป
ประเทศสิงคโปร์ ใน พ.ศ. ๒๕๕๐

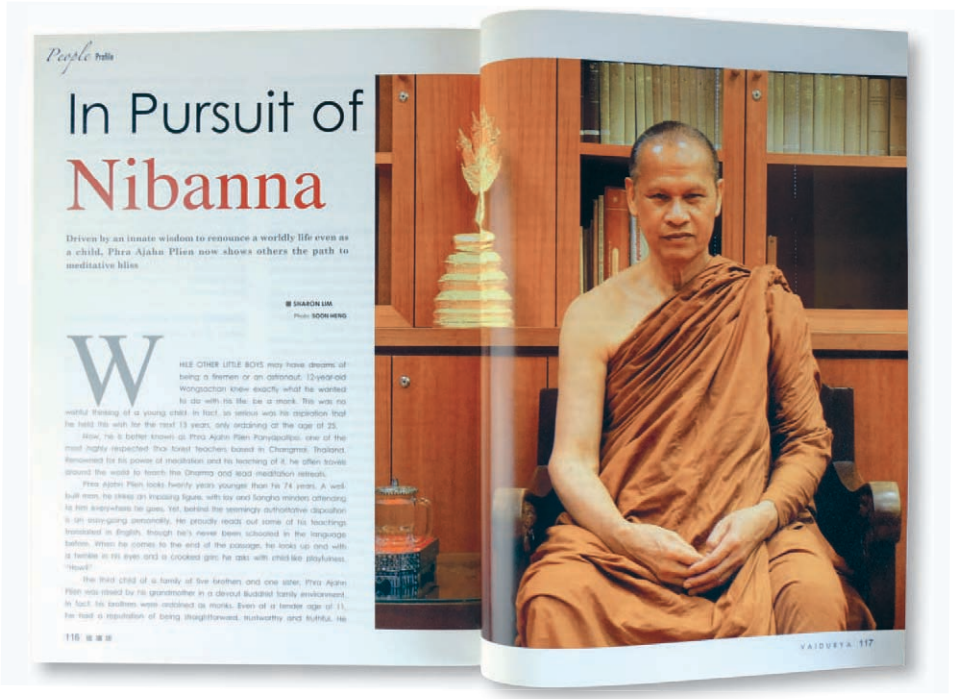

"เรามีศรัทธาอยากพ้นทุกข์ เชื่อมั่นในคำสอนทางพระพุทธศาสนา รู้จักดีรู้จักชั่ว รู้จักบุญรู้จักบาป รู้จักทุกข์รู้จักสุข พระพุทธองค์สอนสัจธรรมของจริง ถ้าสิ่งนี้ทำลงไปแล้วผิดก็เกิดทุกข์แน่นอน ทุกข์จริง สิ่งนี้ถ้าปฏิบัติแล้วทำให้มีความสุขก็สุขจริง"

วัดป่าเลไลยก์

"การทำบุญ บุญคือความสุขใจ ในประเทศสิงคโปร์นี้ บางบุคคลก็ทุกข์ยากลำบาก บางบุคคลก็มีทรัพย์สมบัติมากมีบ้านอยู่สบายอาศัยซึ่งบุญกุศลที่ตนเองสร้างเอาไว้นั้นเป็นที่พึ่งของตน เหตุฉะนั้น พวกเราทั้งหลายพากันมีศรัทธาเลื่อมใส มาจากที่ใดก็ดีมาถึงวัดป่าเลไลยก์แห่งนี้ พากันสร้างคุณงามความดีที่จะทำให้พวกเรานี้มีความสุข การทำบุญจึงเป็นพื้นฐานที่ดีของชีวิต การสร้างบุญสร้างกุศลนั้นทำไปทีละเล็กละน้อย สะสมไปเรื่อย ๆ ก็เป็นคนมีมาก ฝากไว้ที่ธนาคารเหมือนธนาคารที่สิงคโปร์มีหลายหมื่นหลายแสนหลายล้านล้าน ก็เรียกว่าการสั่งสมบุญให้มีพื้นฐานที่ดีของชีวิต"

ออสเตรเลีย

"ประเทศชาติบ้านเมืองของชาวฝรั่งหรือต่างชาติต่าง ๆ เจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุ แต่จิตใจยังมีทุกข์อยู่ เราก็ต้องพัฒนาจิตใจ เหมือนกับคนที่มีโลภะอยากได้มาก ๆ ทำให้เกิดทุกข์ เมื่อเราศึกษาธรรมะแล้วเรารู้จักละความโลภมาก ไม่เห็นแก่ตัวก็จึงเจือจานผู้อื่นให้ความสุขแก่ผู้อื่น บัดนี้ ถ้าหากเรารักษาศีลก็ทำให้เราระงับความโกรธได้ เรามีศีล เราไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำร้ายใคร เมื่อเรามีสมาธิจิตใจสงบ เราก็มีความฉลาดรู้จักทางถูกทางผิด ดำรงชีวิตของตนไปในทางที่ถูกต้อง บัดนี้ ถ้าชาวฝรั่งเมืองเพิร์ท หมดออสเตรเลียของเรามาฝึกจิตใจให้สงบแล้วยิ่งจะฉลาดยิ่งจะสงบยิ่งจะดีกว่านี้ ยิ่งจะอยู่สบาย"

เมืองวูลลองกอง รัฐนิวเซาท์เวลส์

วัดโพธิญาณ เมืองเซอร์เพนไทน์

"เป็นสัญญา เป็นวิญญาณ แต่ไม่รู้ถึงเป็นปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพลัง ไม่ถึงตัวนั้นก็เลยรู้ไม่รอบตัว ไม่รอบคอบ สัญญาก็เหมือนเด็กรู้เงิน นี่เหรียญออสเตรเลีย เด็กกำลังคลานกำลังนั่ง มันไม่รู้จักราคาของเงิน เข้าใจบ่ ก็เห็นว่ามันสวย ๆ ไม่รู้จักราคาของเงิน คือสัญญา เปรียบเทียบนะ วิญญาณเครื่องหมายรู้ คือผู้ใหญ่แล้ว อันนี้คือเงิน เก็บไว้จะซื้อรถได้ ซื้อบ้านได้ ซื้อของได้ มันรู้แค่นี้ ก็เป็นวิญญาณ ก็รู้ว่าใช้สอยอย่างนั้นอย่างนี้ได้ บัดนี้เงินเหรียญนี้ทำมาจากไหน ทำมาจากโรงกษาปณ์ โรงงานทำเงิน เขาเอาอะไรมาทำล่ะ เงิน ก็ก้อนหินมาถลุง ก้อนหินอยู่ในพื้นดินเป็นธาตุดิน เอาก้อนดินมาถลุงแล้วก็มาทำเป็นเงิน มีน้ำหนักเท่าไหร่ก็พิมพ์ตัวเลขตัวหนังสือลง เอามาใช้จ่าย ใช้ไปใช้มาตัวหนังสือตัวเลขมันลบหมด ใช้ไป ๆ มันก็หมดกลายเป็นธาตุดินเหมือนกัน คนที่รู้แจ้งจะรู้จักว่าเป็นธาตุเฉย ๆ เราไปหลงว่าเป็นเงิน หลงสมมุติ หรือเพชรจริง ๆ ก็เป็นก้อนหิน stone เฉย ๆ"

สาธารณรัฐประชาชนจีน

วัดมหาราชฐานสุทธาวาส สิบสองปันนา

"พระหรือเณรน้อยก็ดี ด้านปริยัติธรรมให้ตั้งใจร่ำเรียนหนังสือ มีฉันทะ คือมีความพอใจในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนา มีวิริยะ เพียร พากัน เพียรเรียนรู้หนังสือ เรียนฟังครูอาจารย์สอนหลักของพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้เข้าใจ อันใดถูกอันใดผิด อันใดควรทำอันใดไม่ควรทำ อันใดควรพูด ก็ควรพูด อันใดควรคิดก็ควรคิด มาศึกษาหลักธรรม มาสร้างโครงการในชีวิต ของเรา รักพระศาสนา เป็นศาสนาที่ทันสมัยที่สุดในโลก"

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นำคณะสงฆ์ลาวเจริญสมณกิจที่หลวงพระบาง

สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

เจดีย์ชเวดากอง

นั่งสมาธิที่บริเวณเจดีย์ชเวดากอง

"พระมหาธาตุเจดีย์ชเวดากองแห่งนี้ตั้งอยู่บนภูเขาเตี้ย ๆ และสร้างประตูทางเข้าสวยงามดี และในทิศทั้ง ๔ ขององค์พระเจดีย์นั้นก็จัดสร้างเป็นซุ้มมีหลังคามุขยื่นออกมา แต่ละทิศนั้นก็สร้างพระพุทธรูปประจำเอาไว้ด้านละ ๑ องค์ เขียนชื่อประจำเอาไว้ ๑) พระกกุสันโธ ๒) พระโกนาคมโน ๓) พระกัสสโป ๔) พระโคตโม เป็นชื่อของพระพุทธเจ้าทั้งหมดที่มาตรัสรู้มาแล้วในภัทรกัปป์ปัจจุบันนี้ และมีเจดีย์เล็ก ๆ ล้อมรอบองค์พระเจดีย์ รอบวงนอกออกไปนั้นก็สร้างศาลาประดิษฐานพระพุทธรูปเอาไว้หลายแห่งเหมือนกัน และมีสถานที่สำหรับนั่งทำสมาธิมีบริเวณกว้าง คนไหนนั่งนานสมควรแล้วก็ลุกไป คนใหม่ก็มานั่งแทนเปลี่ยนกันไป ตอนเย็นข้าพเจ้าก็ไปนั่งทำสมาธิอยู่ที่นี่ด้วย"

วัดป่าจิตตวิเวก เมืองปีเตอร์ฟิลด์ มณฑลซัสเซกซ์ตะวันตก

"เมื่อจิตใจสงบเป็นสมาธิดีแล้ว เราจะมาพิจารณาความโลภ greed ความละโมบ ความละโมบอยากได้มากนั่นนะเป็นกิเลส ความโกรธก็ angry ความหลง delusion เราจะมาละตัวนี้ เพราะคนเรามันทุกข์กับความโลภ จุดมุ่งหมายของเราในการบวชในพุทธศาสนา เราจะฝึกฝนอบรมภาวนาให้จิตใจสงบ เราจะมาดูเรื่องอย่างนี้ คนเรานี้ถ้ามันโลภโลภะมาก more desire, suffering. ความโกรธก็ more angry, more suffering. เป็นอย่างนี้ เราก็จะมาละเรื่องนี้ให้มันน้อยลงเราก็จะสบาย หรือจะละได้หมดจึงจะได้เป็นพระอรหันต์ ละหมดความโลภ Let go greed, let go angry, let go delusion. More mindfulness and more wisdom. Oh, very happy. ตรงนี้จุดมุ่งหมายของการบวช"

สหรัฐอเมริกา

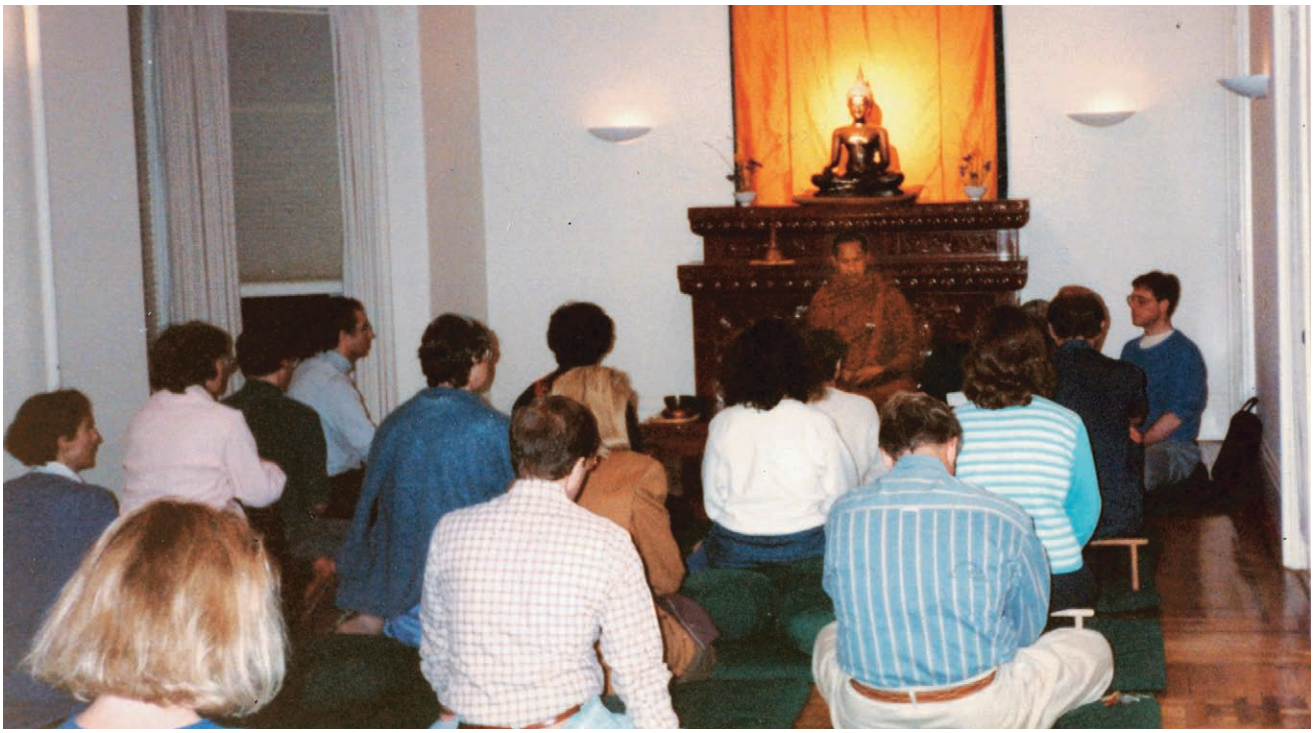

ศูนย์ปฏิบัติธรรมในเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์

"อาตมาก็มีเมตตาหมดทุกคน ตอนอาตมาไปพูดอยู่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด บอสตัน พาศรัทธาเป็นฝรั่งหมด ๔๖ คน นั่งสมาธิทุกวัน คนที่สนใจจริง ๆ คือ ดร.ลารี่ เป็นหัวหน้า อาตมาก็ปู ๆ ปลา ๆ พูดอะไรไม่ค่อยได้มากมายเท่าไหร่ นิด ๆ หน่อย ๆ ไม่มีคนแปล อาตมาไปครั้งแรกนี่ อาตมาก็ว่าจะเอายังไง อาตมาก็ลุยภาษายาเลย อาตมาก็ว่า Eye ache suffering, headache suffering, stomachache suffering, toothache suffering. Long standing leg ache, suffering. Walking, sitting, lying down, suffering. เราเอาอันนี้เข้าใจง่ายหน่อย บ่ต้องไปพูดอะไรยาวเนาะ เรื่องทุกข์ ฝรั่งบอก Thank you very much เลย"

ศูนย์ปฏิบัติธรรมในเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์

Anapanasati – mindfulness of breathing

You must look at your consciousness at all time.
You must know when you are thinking of
a good deed or a bad deed.
If you are thinking of a bad deed,
you must stop and forget it.
You must think of a good deed only.

Mindful when take a deep breath.
Mindful when take a shallow breath.
Mindful when take a long breath.
Mindful when take a short breath.

Purification of the mind or thoughts.
[การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว]

คำสอนภาษาอังกฤษที่หลวงปู่เตรียมเพื่อสอนชาวต่างชาติ

"ผมไปอยู่อเมริกา บอสตัน เคมบริดจ์ โยเซฟเป็นมิชชันนารี เคยอยู่กรุงเทพฯ ๗ ปี สร้างสำนักปฏิบัติ ผมไปสาธิตให้หนึ่งชั่วโมงกว่าเท่านั้นแหละ กอดแขนผม บ่วางเลย ผมไปสาธิตให้ เขาก็อยากได้ผมอยู่นั่น ผมมานั่งดู โอ๊ย เคยเป็นหมู่เดียวกันอยู่กรุงเทพฯ บวชร่วมกันแต่ชาติก่อน เรียนจบเปรียญห้าเหมือนกัน ผมก็จบเปรียญห้าเหมือนกัน บัดนี้ก็ตาย เขาไปเกิดเป็นฝรั่ง อเมริกา ผมเกิดอยู่เมืองไทย กลับมาหากัน จะสร้างวัดให้ผม ผมยังบ่รับเลย ที่ ๔๒ เอเคอร์ ๘๐ กว่าไร่จะให้ อยู่เมืองเคมบริดจ์"

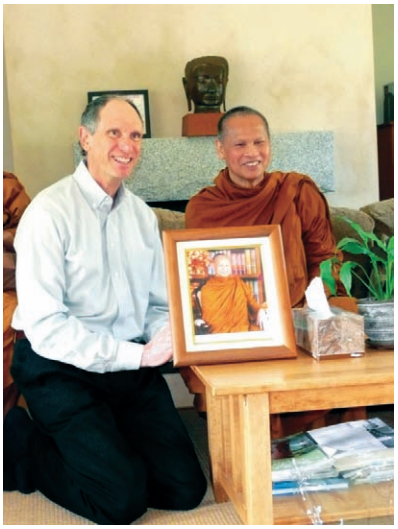

คุณโยเซฟกับหลวงปู่เปลี่ยน

เทศน์อบรมภิกษุ ณ วัดอภัยคีรี เมืองซานฟรานซิสโก

วัดภูริทัตตวนาราม เมืองออนแทริโอ รัฐแคลิฟอร์เนีย

"If you do something and it makes you or other people unhappy, then you had better stopped doing it. If you don't stop, you will suffer. If you can stop, you will be happy. If you can't stop doing it, you will suffer again and again. You must understand that if you can't let go, it will cause you trouble and suffering. Doing good deeds by way of body and saying good things and thinking good will bring you happiness. If you are suffering, stop doing and saying or thinking now. Stop suffering. When we all understand this thing, we will do very good, speak very good and think very good thing so everyone in this world can be happy."

มารินเฮดแลนส์ รัฐแคลิฟอร์เนีย

กิจที่วัดอรัญญวิเวก

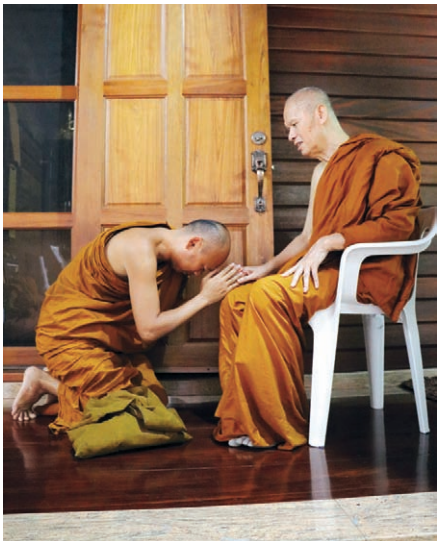

อาพาธ ละสังขาร

สังขารไม่เที่ยง

หลวงปู่เปลี่ยนเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราช เชียงใหม่ ด้วยอาการปวดท้อง และเข้ารับการผ่าตัดลำไส้ใหญ่ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ พักรักษาอยู่ที่โรงพยาบาลจนถึงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และกลับวัดอรัญญวิเวก แม้ท่านจะมีอาการอาพาธ ความเมตตาไม่มีประมาณของท่านยังคงเป็นที่ประจักษ์แก่ทั้งภิกษุสามเณรและญาติโยมทั้งหลายที่ยังคงหลั่งไหลมากราบนมัสการท่าน ท่านยังคงชี้แนวทางในการปฏิบัติที่ถูกตรงให้แก่พระภิกษุสามเณร และเทศน์สั่งสอนญาติโยมเพื่อให้เขาเหล่านั้นได้มีธรรมะเป็นหลักใจและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

"เจ็บป่วยนี้ ครั้งนี้จะไม่ขอไปโรงพยาบาล จะขออยู่และจะขอไปแบบธรรมชาติ ระหว่างร่างกายธาตุขันธ์เครียดหนักที่สุด ก็ขออย่าให้ใครมาแตะมายุ่ง ขอให้ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองให้สมบูรณ์ที่สุด"

คำปรารภของหลวงปู่เปลี่ยน เล่าโดยพระอาจารย์ทองแดง วรปญฺโญ
ขณะแสดงธรรมในงานสวดพระอภิธรรมถวายหลวงปู่เปลี่ยน เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หลวงปู่เปลี่ยนได้ละสังขารอย่างสงบภายในกุฏิ วัดอรัญญวิเวก (บ้านปง) ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
เมื่อเวลา ๑๕.๐๓ น. วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ สิริอายุ ๘๔ ปี ๒ เดือน ๓๐ วัน พรรษา ๕๙

ร่างกายของเรา
จะกลายเป็นสรีรักษ์มหาเกษ

บริขารของหลวงปู่เปลี่ยน

CITIZEN
CITIZEN
QUARTZ
COMPACT
ALARM
parodontax
SYSTEMA
National
CLEAR VOICE PLUS
SONY
Arch Support
COMFORT SOLE

โอวาทธรรม

พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ยอดเยี่ยม เป็นศาสนาที่เปิดกว้าง เป็นศาสนาที่มีเมตตา เป็นศาสนาให้วิเคราะห์วิจารณ์ถึงเหตุถึงผลได้ ไม่ปิดบัง บุคคลจะวิเคราะห์วิจารณ์ไปถึงไหน ปฏิบัติไปถึงไหน ไม่มีความขัดข้อง ไม่มีปกปิดเอาไว้ เป็นศาสนาที่เปิดเผย เปิดกว้าง เป็นศาสนาสากล เป็นศาสนาที่ทันสมัย ไม่มีเสื่อม เมื่อพระพุทธองค์ทรงดับขันธ์ปรินิพพานแล้วก็ตาม ศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธองค์นั้นไม่เสื่อมไปไหน ดีอยู่ตลอด ตรงนี้แหละจึงเรียกว่า คำสอนในพระพุทธศาสนานี้มั่นคง ถ้าบุคคลใดนำไปปฏิบัติ ย่อมได้รับความสุขอย่างแท้จริง

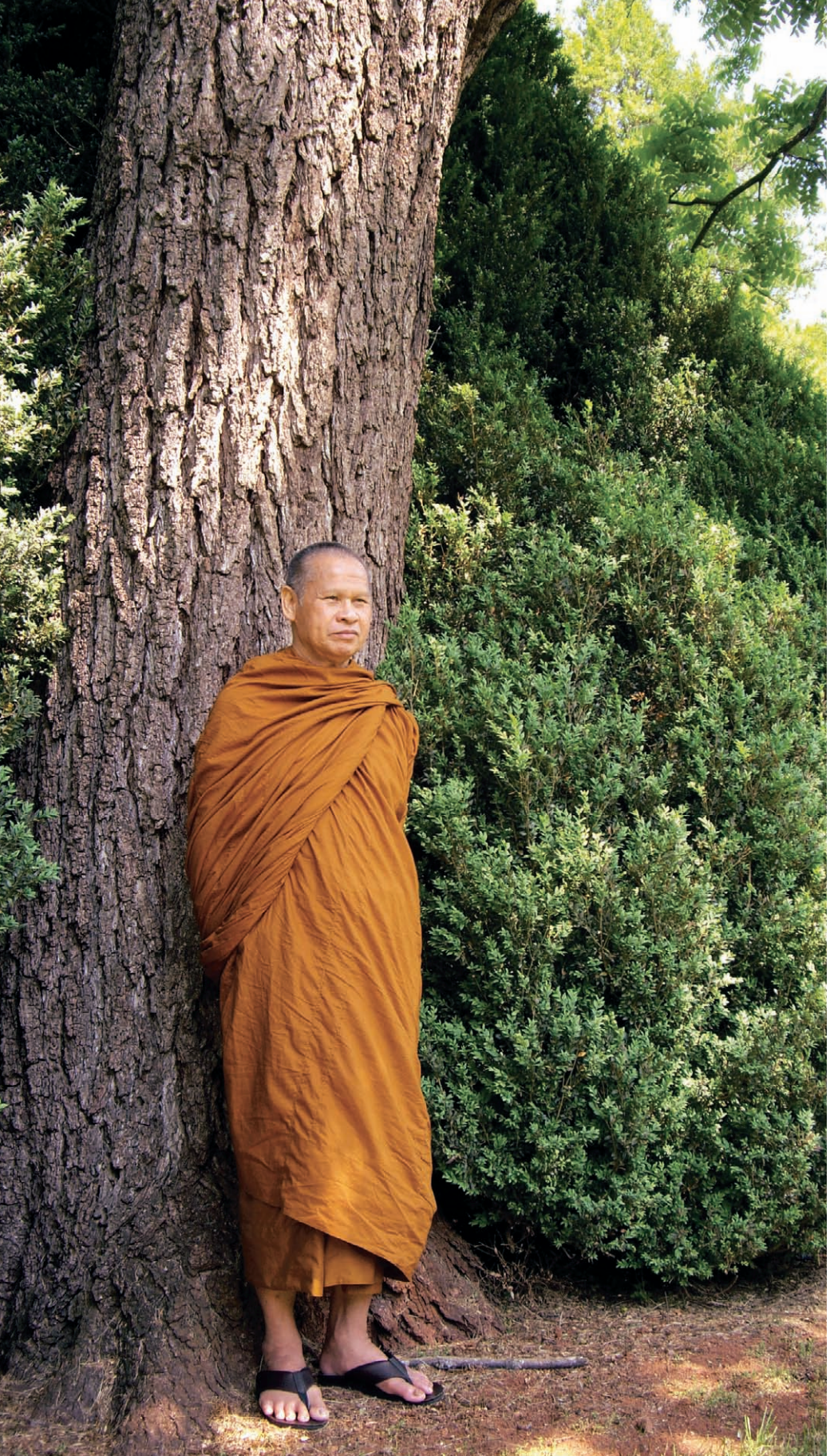

โลก

โลกทั้งโลก มันเป็นของเราไม่ได้ มันเป็นของธรรมชาติของมัน อยู่อย่างนี้ เราก็เกิดมาพบมัน ในโลกนี้ โลกมันก็เปลี่ยนแปลง ไปอยู่อย่างนี้ เคลื่อนไหวไปมา พร้อมเป็นอนิจจัง

โลกเขาขังเราไว้ เป็นกรงขัง มีเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลก ในวัฏสงสาร ติดคุกอยู่ในโลก ใครจะพ้นโลกได้ ต้องเรียนโลก ให้รู้ เพื่อจะวางโลก ไม่ติด

ทุกข์

ทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจริง ๆ ก็เกิดขึ้นที่จิตใจของตนเองไม่ได้เกิดจากบุคคลอื่น แต่คนทั้งหลายก็คิดว่าคนอื่นทำให้เราเป็นทุกข์ ทุกข์จริง ๆ นั้นเป็นเพราะจิตใจของพวกเราเกิดความคิดขึ้นมา ก็เลยคิดยึดมั่นถือมั่น

การที่จิตคิดเรื่องนี้ขึ้นมาแล้วก็ดับไปครั้งหนึ่ง เราก็ตายไปชาติหนึ่ง เมื่อเราทุกคนคิดมาก ๆ ยิ่งคิดหลายอารมณ์เท่าไร เราก็ยิ่งตายมากครั้งเท่านั้น เมื่อจิตคิด เกิด ๆ ตาย ๆ เช่นนี้ก็ทุกข์มาก

มานะทิฏฐิ

หากบุคคลใดมีมานะทิฏฐิ ถือตนถือตัวอยู่แล้ว ไม่ลดละลงไป ก็เหมือนเราแบกท่อนไม้ซุงอยู่ ทำให้บ่าของเราหนัก หนักอยู่ที่ไหน หนักอยู่ที่จิตใจที่มีมานะทิฏฐิ

ใครวางท่อนไม้ซุงจากใจได้ ก็สบายเลย

กรรม – บุญ

บุคคลกระทำกรรมอันใดไว้ บุคคลนั้นก็ต้องได้รับผลของกรรมที่ตนเองได้กระทำไว้แน่ เมื่อทุกคนเชื่อเหตุเชื่อผลของกรรมที่ตนเองกระทำแล้ว นั้นแหละจึงจะเรียกได้ว่าเป็นพุทธบริษัทในพระพุทธศาสนาตามคำสั่งสอนขององค์พระบรมศาสดา

บุญก็คือความสุข สุขก็คืออาหารของใจ ทำบุญทำกุศลอะไร รักษาศีลก็ดี ภาวนาก็ดี ให้ตั้งจุดหมายปลายทางไว้ว่า เราต้องการพ้นทุกข์ คือเข้าสู่นิพพานสันติสุข

ศรัทธาแท้ต้องเพียร

หากมีศรัทธาเฉย ๆ ไม่ตั้งใจทำความเพียรแล้ว แม้จะปรารถนาหรือมีศรัทธาเพียงใดก็ตาม มันก็ไม่สงบสมความปรารถนาของตนเองนั้นแหละ

แก่นศีลสมบูรณ์

จะได้ศีลสมบูรณ์ต้องมีตัวเจตนา ศีลองค์ ๕ องค์ ๘ องค์ ๑๐ องค์ ๒๒๗ องค์นั้นเป็นองค์ของศีล ไม่ใช่ตัวของศีลจริง ๆ ตัวของศีลก็คือเจตนาอยู่ที่ใจเท่านั้น ก็รักษาตัวเดียวคือเจตนาที่ใจ พอใจงดเว้นได้หมดทุกอย่างก็รักษาศีลได้หมดทุกข้อเลย

สติ สัมปชัญญะ

สติ คือความระลึกได้ สัมปชัญญะ คือความรู้ตัว รู้ตัวว่าเราทำอะไร อะไรเกิดขึ้น อะไรตั้งอยู่ อะไรดับไป อย่างไร เพื่อจะได้ทำความเข้าใจให้รู้ในสิ่งนั้น บุคคลใดมีสติสัมปชัญญะมาก ระลึกเร็ว รู้เร็วได้ยิ่งดี เป็นธรรมะที่มีอุปการะในการทำกิจการงานข้างนอกก็ดี การงานภายใน การฝึกฝนอบรมจิตใจก็ดี เพื่อชำระสะสางกิเลสให้หมดสิ้นไปจากดวงใจ โดยอาศัยสติสัมปชัญญะเป็นผู้มองเห็น เป็นผู้รู้ เป็นกระจกส่องเงา ระลึกจิต ระลึกถึงความนึกคิดได้ รู้ว่าคิดเรื่องอะไรอยู่ ก็อาศัยสติสัมปชัญญะเป็นสำคัญ ถ้ามีสติพร้อม สัมปชัญญะพร้อม จิตใจจะสงบเป็นสมาธิเร็วที่สุดเลยทีเดียว สมาธิเป็นพื้นฐานที่จะสร้างปัญญา

จิตสงบ จึงเห็นทุกข์

จิตของบุคคลที่ไม่สงบระงับเป็นสมาธิ จิตวุ่นวายแส่ส่ายไปตามสัญญาอารมณ์ภายนอก ให้กิเลสหลอกลวงไปอยู่ไม่รู้จักจบจักสิ้น จิตใจไม่หนักแน่นมั่นคง ไม่อยู่เป็นสมาธิย่อมมีความทุกข์

ถ้าหากเราทำจิตใจของเราให้สงบระงับเป็นสมาธิ เราจึงจะสามารถมองเห็นทุกข์ได้ชัด มองเห็นจิตใจของตนเองสั่นสะเทือนและมีความทุกข์ได้ชัด ปัญญาจึงจะเกิดขึ้นเห็นทุกข์จริง

จิตที่เป็นสมาธิจะไม่รั่วไหลไปกับสิ่งปรุงแต่งทั้งหลาย

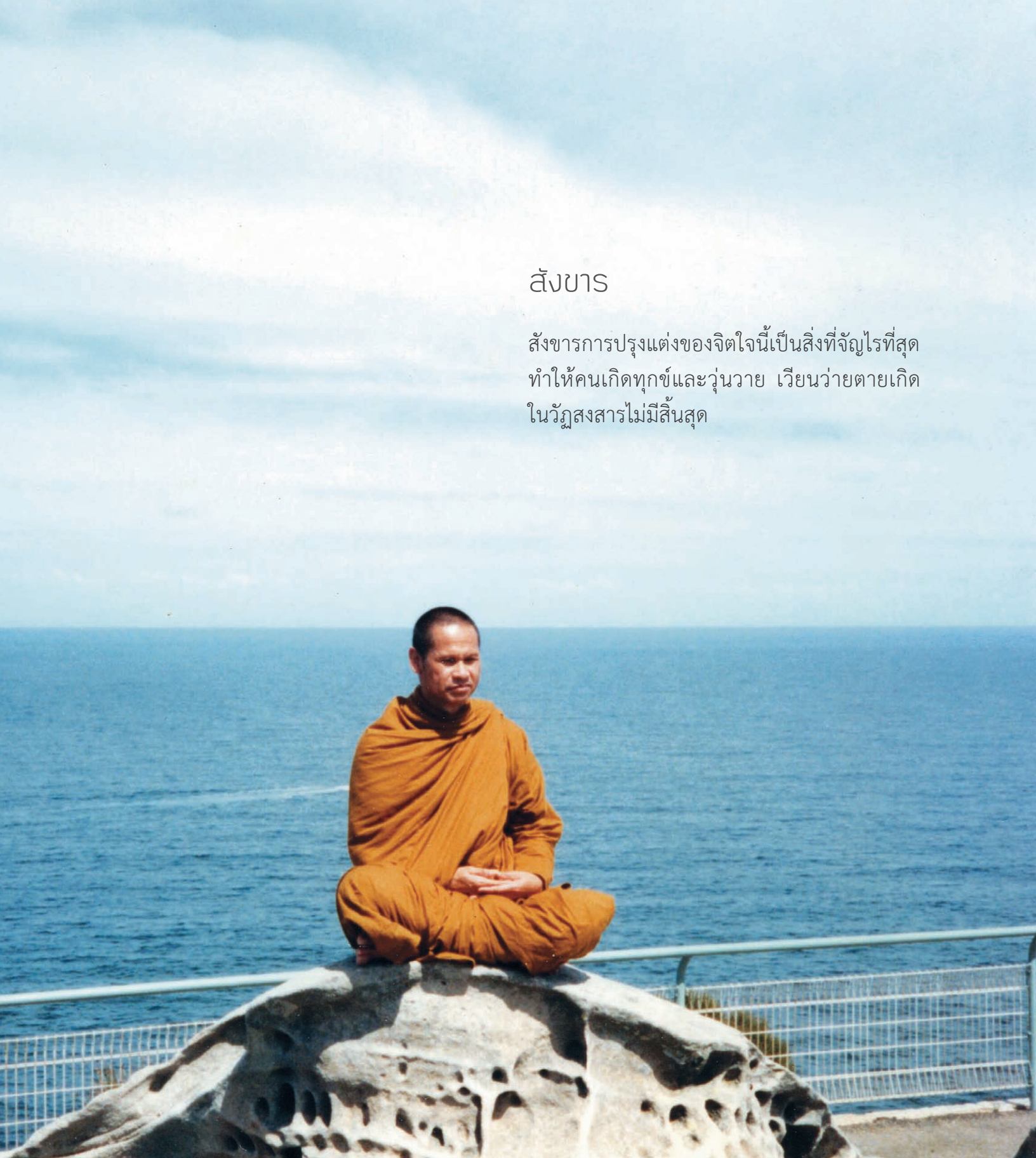

สังขาร

สังขารการปรุงแต่งของจิตใจนี้เป็นสิ่งที่จัญไรที่สุด ทำให้คนเกิดทุกข์และวุ่นวาย เวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารไม่มีสิ้นสุด

ปัญญาเห็นไตรลักษณ์

ปัญญาที่รู้จริงนั้น จะต้องรู้ให้จริงถึงความเกิดขึ้นและความดับไป

ถ้าเรามีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมองซ้ายแลขวาเป็นธรรมะ มองเห็นไตรลักษณ์อยู่ประจำ มีไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาอยู่รอบด้านไปหมด จิตใจก็ย่อมนิ่งสงบอยู่

ถ้าเรารู้จักไตรลักษณ์แล้ว เราจะละความยึดมั่นถือมั่น เราจะสบาย เป็นคนฉลาดมองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไตรลักษณ์หมด ชีวิตนี้ราบรื่นเลยทีเดียว

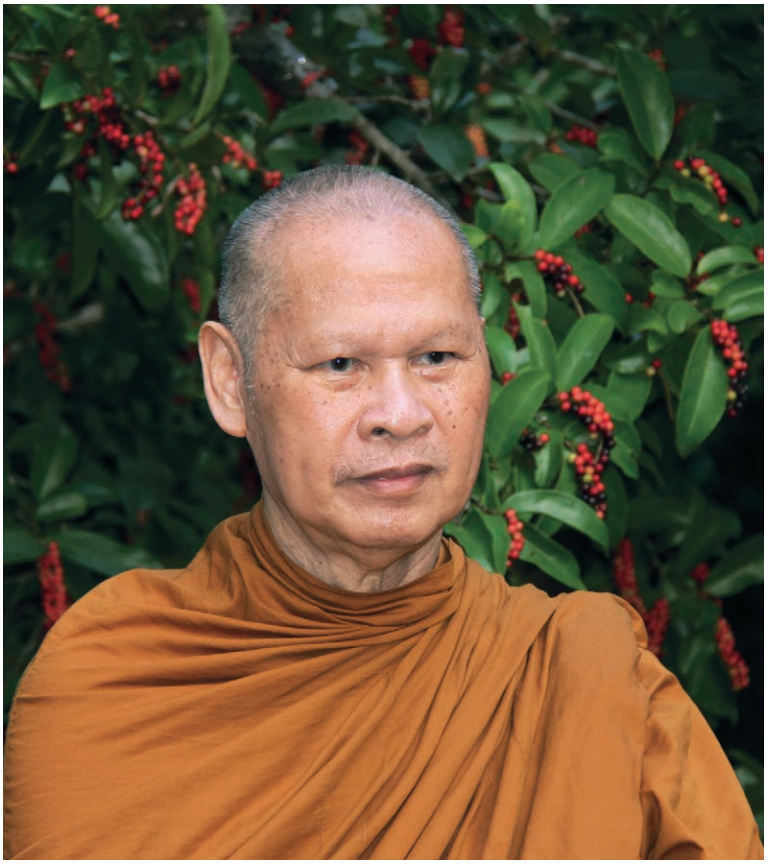

นิพพิทา

นิพพิทา คือความเบื่อหน่าย เบื่ออย่าให้เป็นโทสะ ให้เบื่อด้วยเป็นผู้มีสติปัญญา เบื่อด้วยความแช่มชื่นเบิกบาน เบื่อด้วยความรู้ ไม่ใช่เบื่อแล้วหงุดหงิดหน้าเหี่ยวหน้าแห้งไป เดินก้มหน้ามุดหนีไป นั่นเบื่อเป็นกิเลส

วิราคะ

ค่อย ๆ ศึกษาไป ๆ ก็จะเข้าใจในทุกข์เรื่อย ๆ ก็รวบรวมลงที่ปัญญา ปลงวาง เปรียบเหมือนเราถือตะกร้าผลไม้อยู่ใส่ผลไม้ต่าง ๆ แอปเปิ้ล สาลี่ องุ่น หิ้วหนักอยู่ มันหนักก็เอาออก เก็บออกทิ้งไป ก็เบาลงเรื่อย ๆ เหมือนละกิเลส บัดนี้ทิ้งหมดแล้วเหลือแต่ตะกร้าเปล่า ตะกร้ายังติดมืออยู่ก็ทิ้งตะกร้าด้วยเลย เดินไปแต่ตัวเปล่า เดินตัวเปล่าก็เลยสบาย เบาสบาย จิตใจก็เหมือนกัน ละกิเลสได้หมด จะเบาแค่ไหน พระอรหันต์ สบายทั้งวันทั้งคืน ยืนเดินนั่งนอน เบาสบาย จิตว่าง ไม่มีทุกข์

สมมุติ วิมุตติ

หลงในความสมมุตินี้แหละ จึงเรียกว่ามันหลงโลก โลกธรรมก็คือโลก โลกมันสมมุติไว้ เราก็หลงไปตามความสมมุติของโลก นี้แหละเป็นข้อที่สำคัญที่เราจะศึกษา

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้รู้ ให้ศึกษา ให้เข้าใจถึงที่สุดทุกอย่างจึงจะไม่หลง เมื่อหากเราไม่หลง เราจึงจะปล่อยวางได้ ถ้าเราเข้าใจในสมมุติแจ่มแจ้งชัด เราจึงจะถึงวิมุตติ คือหลุดพ้นจากสมมุตินี้

ความว่างสุดท้าย

เราต้องการความว่างสุดท้าย ว่างไม่ยึดมั่นถือมั่นในขันธ์ห้า ต้องเป็นผู้มีสติปัญญาว่องไว เฉลียวฉลาด สอนจิตของตนเอง ให้รู้โทษของสิ่งเหล่านี้ จึงจะปล่อยวางได้

บุคคลใดที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นในอุปาทานขันธ์ห้า จิตของบุคคลนั้นแลจะหลุดพ้นไป เข้าสู่เมืองนฤพานได้

พระนิพพาน

มทนิมฺมทโน	ทำคนเมาให้สร่าง ไม่เมาแล้ว ฉลาดแล้ว
ปิปาสวินโย	นำความกระหายออกจากที่มันเคยกระหายมันหิว
อาลยสมุคฺฆาโต	สิ้นไปแห่งความอาลัย ไม่มีอาลัยอาวรณ์
วฏฺฏูปจฺเฉโท	ตัดวัฏสงสาร
ตณฺหกฺขโย	สิ้นไปแห่งตัณหาความทะเยอทะยานอยาก
วิราโค	คลายความกำหนัด สิ้นความยินดี ไม่ปรารถนา
นิโรโธ	ดับสนิท
นิพฺพานํ	จึงจะเข้านิพพานได้

นี้ชื่อของนิพพานหมดเลย ได้ข้อไหนก็ได้ หลุดได้

คนหมดกิเลส

คนหมดกิเลสก็เหมือนคนนั่งอยู่เฉย ๆ มันไม่มีอะไรจะคิด
ก็เหมือนบุคคลที่ทำงานเสร็จแล้วทุกอย่าง แล้วมานั่งอยู่เฉย ๆ
นั่งดูงานที่ตนเองทำเสร็จแล้ว มันสบาย

บรรณานุกรม

วัดอรัญญวิเวก. ๒๕๔๖. **พระอาจารย์เปลี่ยน ปัญญาปทีโป ประวัติส่วนตัว การจำพรรษา และการออกธุดงค์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิลป์สยาม บรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด.

พระอาจารย์เปลี่ยน ปัญญาปทีโป. ๒๕๖๐. **ปัญญาปทีปธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

บันทึกเสียงการสนทนาธรรม

ที่วัดอรัญญวิเวก เชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๐, ๒๕๕๑, ๒๕๕๒, ๒๕๖๐
ที่ประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. ๒๕๔๕
ที่ประเทศอังกฤษ พ.ศ. ๒๕๔๘
ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๕๐
ที่วัดป่าเลไลยก์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
ที่ประเทศมาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๕๐
ที่ประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๕๒

รวมพระธรรมเทศนาระบบ MP3

ซีดีชุด หลวงพ่อเปลี่ยน ปญฺญาปทีโป ครบรอบ ๘๐ ปี
ซีดีชุด สนทนา ตอบปัญหาธรรม
ซีดีชุด วัดอรัญญวิเวก ๑
ซีดีชุด พญานาค
ซีดีชุด รวมเทศน์พญานาคแผ่นที่ ๒

บรรณานุกรมภาพ

รศ.ดร.ปฐม – รศ.ภัทรา นิคมานนท์. ๒๕๔๙. **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

พระมหาธีรนาถ อคฺคธีโร. ๒๕๕๒. **ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่อ่อนศรี ฐานวโร พระผู้มีปฏิปทาเสมอต้นเสมอปลาย**. กรุงเทพฯ: พี.เพรส.

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน. ๒๕๒๓. **อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่ขาว อนาลโย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: หจก. ป.สัมพันธ์พาณิชย์.

มูลนิธิพุทธสมุนไพรคู่แผ่นดินไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. ๒๕๖๐. **ชีวประวัติและพระธรรมเทศนา พระจิรปุญฺโญ หลวงปู่พรหม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด.

มูลนิธิหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ. **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. นครนายก: โรงพิมพ์มูลนิธินวมราชานุสรณ์.

พระราชวรคุณ (สมศักดิ์ ปณฺฑิโต). ๒๕๕๒. **อตฺโลโลไม่มีใดเทียม**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต. ๒๕๕๖. **กุลเชษฐาภิวาท ฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: หจก. ป.สัมพันธ์พาณิชย์.

คุณหญิงสุรีพันธุ์ มณีวัต. ๒๕๕๙. **ฐานสโมบูชา ฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด.

อัตโนประวัติ พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฏ์. ๒๕๓๘. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

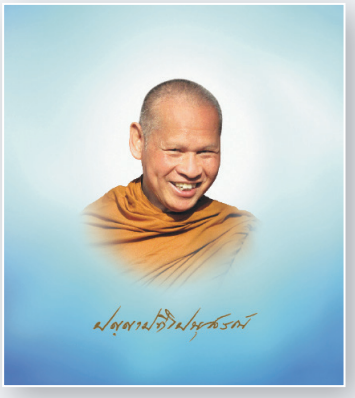

ชื่อหนังสือ ปญฺญาปทีโปนุสรณ์

ISBN 978-616-478-938-8

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

จำนวนพิมพ์ ๕๐,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดทำ คณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
วัดอรัญญวิเวก (บ้านปง) ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

วิมุตติ คือความหลุดพ้นจากสมมุติไป
เป็นมหาสุดท้ายเรียนธรรมะที่

ท่านสามารถศึกษาธรรมะอันลึกซึ้งเป็นระบบครบถ้วน
ของหลวงปู่เปลี่ยน ปญฺญาปทีโป
ได้จาก “พิพิธภัณฑ์ธรรมเปลี่ยนโลก” และ “ปัญญาปทีปธรรม”